

● **Min favorittlærer** | 22 Lærte viktigheten av å betale skatt ● **Reportasje** | 24 Læreren som utjevner
● **Aktuelt** | 26 Tiltak mot «dropouts» ● **Frisonen** | 34 Revy og historie i skjønn forening

UTDANNING

3

10. FEBRUAR 2017

utdanningsnytt.no

LP-MODELLEN HAR EFFEKT!

Resultater fra arbeidet med LP-modellen viser:

- Bedre trivsel blandt børn og unge
- Børn og unges faglige kompetencer
- Lærere og pædagoger oplever
- Lærere og pædagoger får

«Det er ikke et fork...
sammen. Pr...
et fælli...

«Vi ser at det fungerer»

En kvalitativ og kvantitativ evaluering av
arbeidet med LP-modellen 2008-2010 (LP3)

Bedre skole

til salgs

Knut Hovland
Ansvarlig redaktør
kh@utdanningsnytt.no

Harald F. Wollebæk
Sjef for nett, desk og layout
hw@utdanningsnytt.no

Paal Svendsen
Nettredaktør
ps@utdanningsnytt.no

Ylva Törngren
Deskjournalist
yt@utdanningsnytt.no

Sonja Holterman
Journalist
sh@utdanningsnytt.no

Jørgen Jelstad
Journalist
jj@utdanningsnytt.no

Kirsten Ropeid
Journalist
kr@utdanningsnytt.no

Marianne Ruud
Journalist
mr@utdanningsnytt.no

Kari Oliv Vedvik
Journalist
kov@utdanningsnytt.no

Inger Stenvoll
Presentasjonsjournalist
is@utdanningsnytt.no

Tore Magne Gundersen
Presentasjonsjournalist
tmg@utdanningsnytt.no

Ståle Johnsen
Bokansvarlig/korrekturleser
sj@utdanningsnytt.no

Synnøve Maas
Markedssjef
sm@utdanningsnytt.no

Randi Skaugrud
Markedskonsulent
rs@utdanningsnytt.no

Hilde Aalborg
Markedskonsulent
ha@utdanningsnytt.no

Anita Ruud
Markedskonsulent
ar@utdanningsnytt.no

Henriette Myklebust Øye
Markedskonsulent
hmo@utdanningsnytt.no

Linda Sjødal
Markedskonsulent
ls@utdanningsnytt.no

3

10. FEBRUAR 2017

utdanningsnytt.no

Innhold

10

● Hovedsaken: SKOLETILTAK PÅ GYNGENDE GRUNN

Professor Thomas Nordahl har utviklet LP-modellen, et av de mest brukte skoleutviklingstiltakene i norsk og dansk skole. Enkelte forskere er kritiske til at tiltaket evalueres av det senteret han selv leder.

● Frisonen 34

Finn deg eit historielag, er Bodil Grindvik Uri sitt råd til lesarane. Sjølv trivst ho superbra i Skodje sogelag i Møre og Romsdal.

Innhold

Aktuelt	4	Debatt	42
Aktuelt navn	8	Kronikk	48
Hovedsaken	10	Stilling/kurs	52
Kort og godt	20	Lov og rett	55
Ut i verden	21	Fra forbundet	56
Min favorittlærer	22		
Reportasje	24		
Aktuelt	28		
Friminutt	32		
Frisonen	34		
På tavla	36		
Innspill	38		

22

● Min favorittlærer

– Svein fikk sosialøkonomi inn i hverdagen, sier Marte Gerhardsen om sin favorittlærer Svein Roar Hagen.

Utdanning på nettet

I Utdannings nettutgave finner du blant annet løpende nyhetsdekning og debatt, utgaver av bladet i pdf-format og som eblad, samt informasjon om utgivelser: utdanningsnytt.no

Skolesluttene

Etter en grundig kartlegging blant ungdom som hadde hoppet av skolen, jobber Klepp kommune nå med tiltak som skal få flere til å fullføre videregående.

Kronikk

Den doble oppgaven, kunnskap og ferdigheter på ene siden og dannelse til «gagns» mennesker på den andre, har helt siden salig Grundtvigs tid vært uatskillelige deler av en profesjonell lærerjobb, skriver Jon Severud.

UTDANNING

Utgitt av Utdanningsforbundet
Oahppolihttu

Besøksadresse

Utdanningsforbundet,
Hausmanns gate 17, Oslo
Telefon: 24 14 20 00

Postadresse

Postboks 9191 Grønland, 0134 Oslo

e-postadresse

redaksjonen@utdanningsnytt.no

Godkjent opplagstall

Per 1. halvår 2016: 163.911
issn: 1502-9778

Design

Itera Gazette

Dette produktet er trykket etter svært strenge miljøkrav. Det er svanemerket og 100 % resirkulerbart.

Trykk:

Sörmlands Printing Solution
www.sormlandsprinting.se

Abonnementsservice

Medlemmer av Utdanningsforbundet melder adresseforandringer til medlemsregisteret. E-postadresse: medlem@utdanningsforbundet.no

Medlem av

Fagpressen

Utdanning redigeres etter Redaktørplakaten og Vær Varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som likevel føler seg urettmessig rammet, oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen. Pressens Faglige Utvalg, PFU, behandler klager mot pressen. PFUs adresse er Rådhusgt. 17, Pb 46 Sentrum, 0101 Oslo Telefon 22 40 50 40.

Forsidebildet

Evalueringer konkluderer med at LP-modellen gir små forbedringer i læringsmiljø og faglige resultater, noe som brukes i markedsføringen. Men evalueringene er utarbeidet av dem som har utviklet modellen. Forskere Utdanning har snakket med, synes effektene som er vist, er små, og at funnene er heftet med usikkerhet.

Foto: Jørgen Jelstad

Leder Steffen Handal

1. nestleder Terje Skyvulstad

2. nestleder Hege Valås

Sekretariatssjef Lars Erik Wærstad

Leder

Knut Hovland | Ansvarlig redaktør

Trenger både flere lærere og gode lærere

I forrige uke arrangerte kirke-, utdannings- og forskningskomiteen i Stortinget en høring om forslagene som gjelder behovet for å fastsette en minstenorm for lærertetthet i skolen. Dette er blitt et hett tema igjen etter at det ble kjent at den satsingen som er blitt gjort de siste årene på økt lærertetthet fra 1. til 4. trinn, ikke har gitt de resultatene man forventet. Det er blitt bevilget store summer for å få inn flere lærere, men i praksis har det skjedd relativt lite. Dette kommenterte vi på lederplass i Utdanning i forrige nummer, men med høringen på Stortinget den siste dagen i januar ble saken tatt et viktig skritt videre.

I forkant av høringen var det kjent at både Foreldreutvalget for grunnopplæringen (FUG), Elevorganisasjonen og Utdanningsforbundet går inn for å få fastsatt en norm for lærertetthet. Dette har vært en viktig sak for Utdanningsforbundet i en årrekke. Nå får de full støtte fra både elever og foresatte. FUG-leder Gunn Iren Müller sa det slik til NTB: – Store klasser bekymrer foreldrene. Uansett hvilken superlærer du er, klarer du ikke å holde en like god oversikt over elevene i store grupper som mindre grupper. Müller satte med dette forståelige ord på det de fleste umiddelbart skjønner: Det er en vesentlig forskjell på å ha ansvaret for 20 elever i stedet for 30 elever.

I høringen på Stortinget viste leder i Utdanningsforbundet, Steffen Handal, til at forskningen på sammenhengen mellom ulike innsatser og resultater i skolen er komplisert og resultatene ofte usikre. Likevel mener Handal at det særlig i nyere studier er en tendens til at det blir konkludert med en positiv sammenheng mellom resultater og høy lærertetthet. Han pekte også på det mange lærere, både de som fortsatt er i yrket og de som har forlatt læreryrket, har gitt uttrykk for: En av de viktigste forutsetningene for å trives og bli i jobben er at de ikke har ansvar for flere elever enn at de har muligheten til å gjøre en god og profesjonell jobb. En norm for å sikre et minimum av lærerressurser på hver enkelt skole kan slik sett virke rekrutterende.

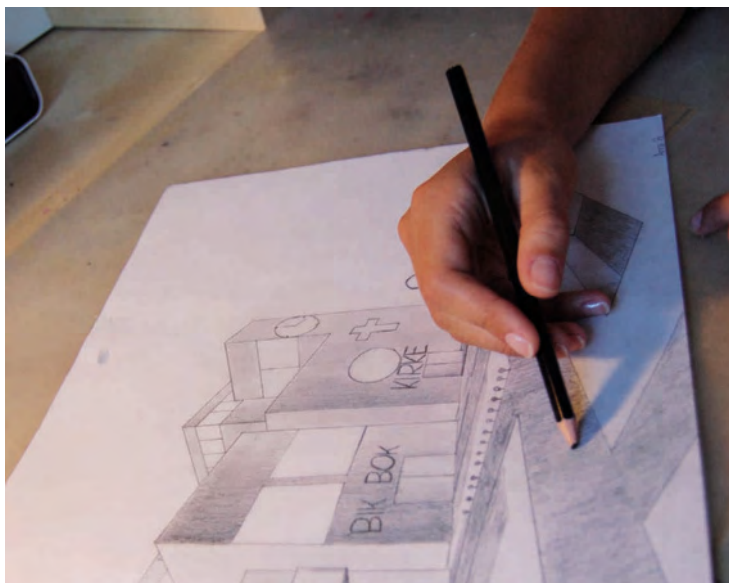
I høringen ble det fra Norsk Lektorlag pekt på at det viktigste for å sikre en best mulig skole framover, er å fortsette satsingen på etter- og videreutdanning. Vi tror ingen er uenig i at det er flott at tusenvis av lærere de siste årene er blitt gitt muligheten til å få et kompetanseløft, men det er ingen motsetning mellom det og økt lærertetthet. Det trengs både flere lærere og gode lærere i årene som kommer. Og i valgåret 2017 kommer skolegarantien til å bli en av de store kampsakene, nok en gang.

Knut Hovland

Kompetanseheving

Lærere i praktisk-estetiske fag får ekstra midler til videreutdanning

54 prosent av lærerne i mat og helse har null studiepoeng i faget. Det samme gjelder 44 prosent av lærerne i kunst og håndverk. Nå bevilger kunnskapsministeren 30 millioner til videreutdanning.

Regjeringen vil bruke 30 millioner kroner ekstra til etter- og videreutdanning for lærere i kunst og håndverk.

ILL. FOTO HARALD F. WOLLEBÆK

TEKST Marianne Ruud | mr@utdanningsnytt.no

Regjeringen har de siste årene fått sterk kritikk for å nedprioritere praktisk-estetiske fag på ungdomstrinnet til fordel for fag som matematikk, naturfag og norsk. Dette har kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen (H) nå tenkt å endre på.

– Du har sagt at gullstandarden er lærere med fordypning i alle fag. Er tiden nå inne for å satse på de estetiske fagene?

– Det eksisterer allerede flere tilbud om videreutdanning i estetiske fag for lærere, men gjennom budsjettforliket setter vi nå av en ekstra pott på 30 millioner, sier Isaksen til Utdanning.

Mangler fordypning

Bakgrunnen for at regjeringen vil satse på videreutdanning av lærerne i praktisk-estetiske fag er en undersøkelse Statistisk sentralbyrå (SSB) nylig har gjort om læreres kompetanse. Tallene, som er fra 2014, viser at en svært høy andel av lærerne i estetiske fag mangler faglig fordypning.

– Vi har lenge visst at det er for svake fagmiljøer i de estetiske fagene. Det er ikke godt nok når 54 prosent av lærerne som underviser i mat og helse og 44 prosent av lærerne som underviser i kunst og håndverk, har null studiepoeng i disse fagene. Faglig fordypning er like viktig for lærere i estetiske fag som for andre lærere, sier Isaksen.

De praktisk-estetiske fagene omfatter også kroppsøving og

musikk. På disse fagfeltene står det nesten like dårlig til med lærernes formelle kompetanse. I kroppsøving mangler 41 prosent av lærerne studiepoeng i faget. I musikk mangler 38,5 prosent studiepoeng i faget.

Foreslår todeling av kunst og håndverk

Regjeringen foreslår å dele faget kunst og håndverk i to, med ett løp rettet mot kunst og design og ett løp rettet mot det å arbeide i tradisjonelle håndverksfag.

– Statistisk sentralbyrå har nylig beregnet at vi står i fare for å mangle opp mot 100.000 fagarbeidere i 2035. Er denne todelingen ledd i å skaffe flere søkere til yrkesfagene i videregående skole?

– Rekruttering til yrkesfagene er en grunn til å vurdere en slik todeling. Samtidig tror jeg at mange elever kan tenke seg et mer praktisk fag uten at de ender som håndverkere, sier Isaksen.

– Utdanningsforbundets leder Steffen Handal lurar på om regjeringen har tenkt å bevilge nok penger til verksteder og verktøy dersom det innføres en slik todelte modell. Hva er din kommentar til det?

– Vi må selvsagt se på de økonomiske konsekvensene av et slikt forslag, sier kunnskapsministeren.

Skolemiljø

Løkenåsen skole tildelt Benjaminprisen

Løkenåsen skole i Lørenskog ble 31. januar tildelt Benjaminprisen 2016 for sitt arbeid mot rasisme og diskriminering. Prisen på 100.000 kroner ble overrakt av kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen (H) under et arrangement på skolen.

– Det finnes hundrevis av skoler som har gode intensjoner når det gjelder inkludering, men dere har klart å omsette de gode intensjonene i handling, sa Isaksen. ©NTB

Fra venstre kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen, elevrådsleder Kajanthe Mohanraj, rektor Ellen Marie Gloppen og tidligere elevrådsleder Astrid Klem under utdelingen av Benjaminprisen til Løkenåsen skole.

FOTO CHRISTOPHER JOHANSEN / LØKENÅSEN SKOLE / NTB SCANPIX

● Grunnskolen

– **Lærarar som** sluttar i lærarjobben, seier svært ofte at ein viktig grunn til at dei sluttar er det store talet på elevar som dei har ansvar for, seier Steffen Handal i Utdanningsforbundet.

ARKIVFOTO ERIK M. SUNDT

MEST LEST:

- Lærere i praktisk-estetiske fag får ekstra midler til videreutdanning
- – Barnehagebarn trenger ikke gourmetmat
- – Elevtalsnorm må gjelde på skolenivå
- SV vil ha lengre skoledag
- Lærere, elever og foreldre krever lærernorm
- Flertall for å erstatte fagskolepoeng med studiepoeng

– Elevtalsnorm må gjelde på skolenivå

– Ei norm for storleiken på elevgruppa per lærar i grunnskolen må gjelde på skolenivå, ikkje på kommunenivå, sa leiar i Utdanningsforbundet Steffen Handal i Stortinget.

TEKST Kirsten Ropeid | kr@utdanningsnytt.no

Fire stortingsrepresentantar frå Kristeleg Folkeparti, Line Henriette Hjemdal, Hans Fredrik Grøvan, Geir Sigbjørn Toskedal og Anders Tyvand, har kome med eit framlegg til Stortinget om å sikre ein gjennomsnittleg storleik på elevgruppene i grunnskolen til 16 elevar på første til fjerde trinn. Dei foreslår at dette skal vere norma på skolenivå.

31. januar hadde Kyrkje-, utdannings- og forskingskomiteen i Stortinget høyring om saka.

Både Steffen Handal frå Utdanningsforbundet og Anne Finborud frå Skolenes landsforbund understreka under høyringa at det var svært viktig at

norma gjeld på skolenivå, ikkje på kommunenivå. Med det støtta dei framlegget frå dei fire representantane.

Ønsker fleire ressursar i skulen

Eit argument for at norma bør gjelde på skolenivå, var at det ville sikre større likskap mellom skolane. Samstundes understreka dei at norma ikkje skulle fungere som det gamle klassesdelingstalet, som vart avskaffa i 2003. Det kravde automatisk klassesdeling etter elevtal. Skolane må ha fridom til å dele gruppene annleis enn det klassesdelingstalet gav rom for. Dei to fekk ikkje sterke motargument frå politikarane på dette punktet.

Norsk Lektorlag, derimot, meinte at andre tiltak var viktigare for kvaliteten i skolen enn talet på elevtal per lærar. Leiar Rita Helgesen trekte særleg fram den sterke faglæraren. Ho ville satse på meir etter- og vidareutdanning for lærarar. Spesielt ville ho at dei lærarane som i dag har den tyngste utdanninga, skal bli betre inkludert i etter- og vidareutdanningstiltaka.

Solveig H. Dahl frå Skoleleiarforbundet ville ha fleire ressursar til skolen.

Men ho trekte fram at det var nausynt med meir enn berre klasselærarar, og nemnde både sosiallærarar og rådgivarar. Dessutan ville ho ha meir støtte i administrasjonen.

– Færre elevar per lærer vil auke rekrutteringa

– Ei norm er for enkelt og har fleire ulemper enn fordelar, sa avdelingsdirektør i KS, Erling Lien Barlindhaug. Han meinte at å auke handlingsrommet for kommunane er ein betre måte å auke kvaliteten i skolen på.

– Vi har følgd fleire råd frå KS for å redusere elevtalet per lærar. Men dei har ikkje vore vellykka, repliserte Audun Lysbakken frå SV.

– Er det nok lærarar til å fylle ei slik norm, var blant spørsmåla politikarane stilte.

– Ikkje i dag, svarte Steffen Handal. Men han meinte det er godt grunnlag for å seie at å redusere elevtalet per lærar vil auke rekrutteringa.

– Lærarar som sluttar i lærarjobben, seier svært ofte at ein viktig grunn er det store talet på elevar som dei har ansvar for, sa han.

Gikk du glipp av denne?

«Jeg skulle egentlig ikke jobbe i barnehage ...»

Nei, jeg skulle studere litteraturvitenskap. Treårningen med blåmerker og brødrene som ble hentet av barnevernet fikk meg på andre tanker, skriver Elin Hatlelid Olsen 3. januar 2017.
utdanningsnytt.no/egteligikke2017

● Skolemiljø

Frithjof Wilborn vil bli mobbeombud i Oslo

Den tidligere TV2-profilen er en av 116 søkere til den nyopprettede stillingen.

TEKST Marianne Ruud | mr@utdanningsnytt.no

Frithjof Wilborn er for tiden lærer på Nesøya skole i Asker i Akershus.

– Hvorfor har du søkt stillingen som mobbeombud i Oslo?

– Mobbing er et tidløst problem som vi aldri har klart å ordne opp i. Jeg synes det er interessant at man nå oppretter mobbeombud landet rundt. Dette blir en viktig jobb. Derfor søker jeg, sier Wilborn til Utdanning.

Han er en av 116 søkere til stillingen, som hadde søknadsfrist 15. januar i år. Blant søkerne er en stor overvekt av kvinner. Til sammen 80 kvinner og 36 menn har søkt, viser listen over søkere som Utdanning har fått tilgang til.

Mange av søkerne jobber i dag enten i skole eller barnehage.

– Som lærer vil man alltid møte mobbing på en eller annet måte. Kan du bruke din erfaring som lærer?

– Ja, både som lærere og foreldre vil vi møte på mobbing. De siste årene har man nok blitt flinkere til å takle den mobbingen som skjer i skoletiden, men mobbing skjer også på andre og nye arenaer, som for eksempel sosiale medier. Det gjør det til en formidabel jobb å få oversikt, sier Wilborn og legger til: – Men jeg tror på ingen måte at det er umulig å få slutt på mobbingen.

– Hvorfor er det så viktig å bekjempe mobbing?

Frithjof Wilborn har søkt på stillingen som mobbeombud i Oslo. På bildet fra 2009 forteller han om suksess og nederlag under en konferanse med reiselivsnæringens internasjonale medlemsorganisasjon HSMAI.

FOTO EIVIND GRIFFITH BRÆNDE/NTB SCANPIX

– Fordi barn i skolealder er i en sårbar periode i livet. Samtidig er det å bekjempe mobbing ikke bare viktig her og nå. Mobbing kan også få store konsekvenser for hvordan en person får det senere i livet, sier Wilborn.

● Elevresultater

Forskjellene består i nasjonale prøver

● Elever i sentrale strøk, elever med høyt utdannede foreldre og elever uten innvandringsbakgrunn har en større tendens til å prestere over gjennomsnittet, viser resultater fra nasjonale prøver. Statistisk sentralbyrå har sammenlignbare resultater tilbake til 2014. Statistikken over karakterer i grunnskolen og nasjonale prøver viser som regel en klar, positiv sammenheng med foreldrenes utdanningsnivå. I tillegg viser tallene at innvandrelevener får lavere karakterer enn de øvrige elevene.

● Barnehage

Ikke flere kommersielle barnehager i Trondheim

● Alle nye barnehager i Trondheim skal være drevet enten av kommunen eller ideelle aktører. Det vedtok bystyret 26. januar. Bystyret ber rådmannen følge opp dette så langt som mulig, blant annet gjennom reguleringsplaner, skriver Adresseavisen.

● Ernæring

Espira dropper matpakken

● Barn som går i Espira-barnehager, slipper nå å ha med matpakke. Barnehagene blir fullkost-barnehager. Det betyr at barnehagene serverer barna alle måltider, både frokost-, lunsj og et lett ettermiddagsmåltid. – Espira har innført dette fordi mat og drikke i barnehagen utgjør en betydelig del av barns totale kosthold og har derfor stor innflytelse på barnas generelle matvaner, ernæring og helse, sier kommunikasjons- og organisasjonsdirektør i Espira, Jens Schei Hansen, i en pressemelding.

ILLFOTO ERIK M. SUNDT

● Statstilskudd

Staten krever 22 millioner mer fra Westerdals

● Kravet kommer i tillegg til rundt 63 millioner kroner som departementet allerede har krevd tilbakebetalt. Årsaken til kravet er at departementet mener skolen har fått tilskudd til studier uten godkjenning. – Vi har nettopp mottatt et omfattende materiale og må gå gjennom det før vi bestemmer oss for videre prosess, sier kommunikasjonssjef Vibecke Osfoss til NTB. ©NTB

● Sammenslåinger i universitets- og høgskolesektoren

Universitetet i Tromsø Norges arktiske universitet har vært igjennom tre runder med fusjoner. Den siste skjedde i 2016, med Høgskolen i Narvik og Høgskolen i Harstad.

Fusjoner gir bry for tillitsvalgte

Regjeringens prosess med å slå sammen universiteter og høgskoler har ført til at 33 institusjoner er blitt til 21. Utdanningsforbundets tillitsvalgte drøfter nå medbestemmelse i ny struktur.

TEKST OG FOTO Marianne Ruud | mr@utdanningsnytt.no

I januar var Utdanningsforbundets tillitsvalgte i universitets- og høgskolesektoren (UH) og et flertall av fylkeslederne i Utdanningsforbundet samlet til et felles møte på Gardermoen i Akershus. De drøftet situasjonen etter nok en runde med sammenslåinger av institusjonene i høyere utdanning. Målet var å finne ut av hvordan man best skal ivareta medlemmene i universitets- og høgskolesektoren framover.

– Etter at sammenslåingsprosessene i universitets- og høgskolesektoren nå er gjennomført, vil mange av institusjonene være spredd over flere fylker. Dette endrer Utdanningsforbundets muligheter for representasjon av tillitsvalgte ved enkelte institusjoner og i noen tilfeller mulighetene for medbestemmelse, sier Bjørn Christian Nilsen, medlem i sentralstyret i Utdanningsforbundet.

Nilsen sier at Utdanningsforbundet nå retter et spesielt søkelys mot UH-sektoren, slik at denne medlemsgruppen blir ivaretatt i fusjonsprosessene.

– I Utdanningsforbundet har vi hatt et vel-fungerende nettverk av tillitsvalgte i UH-sektoren. Dette har nå blitt satt på prøve av de nye strukturene som har oppstått etter sammenslåinger. Nå har vi i tillegg til det sentrale Kontaktforum UH opprettet en arbeidsgruppe for UH der vi jobber for å ivareta medlemmene etter sammenslåingene, forteller han.

– Krevende omstillinger

Tillitsvalgt Torunn Herfindal ved Høgskulen på Vestlandet mener omstillingsprosessene i UH-sektoren er veldig arbeidskrevende.

– Derfor er det viktig at man ikke setter i verk flere store endringsprosesser i tillegg til strukturendringene, sier hun.

Steinar Strømsli, fylkesleder i Sogn og Fjordane, er opptatt av de ansattes rettigheter:

– Med så store enheter som det nå blir i UH-sektoren, må vi som er tillitsvalgte være med å påse at avtaleverket følges og at ingen mister rettigheter etter hovedavtalen, sier han.

[> Les mer om saken: utdanningsnytt.no/uhstruktur](https://utdanningsnytt.no/uhstruktur)

Bjørn Christian Nilsen i sentralstyret i Utdanningsforbundet forteller at det er behov for å rette et søkelys mot medlemmene i universitets- og høgskolesektoren i forbindelse med sammenslåingsprosessene.

● Stortingsmelding

Foreslår mer konkurranse i høyere utdanning

Høgskoler og universiteter skal konkurrere om midler for å utvikle bedre utdanninger. Det er et av regjeringens virkemidler i stortingsmeldingen Kultur for kvalitet i høyere utdanning, som ble lagt fram 27. januar.

– Å vinne frem i Norges forskningsråd og EU gir forskere prestisje og noe å strekke seg etter. Vi ønsker å gjøre litt av det samme for utdanning, og derfor få på plass en bred nasjonal konkurransearena for utdanning, sier kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen (H) i en pressemelding.

Regjeringen vil også at høyskoler og universiteter skal få på plass et meritteringssystem som gjør at de beste underviserne får den anerkjennelsen de fortjener.

– Det skal bli like gjevt å undervise som å forske, sier kunnskapsministeren.

Glad for satsing på undervisning

Pedagogstudentene i Utdanningsforbundet mener stortingsmeldingen Kultur for kvalitet i høyere utdanning inneholder en etterlengtet vektlegging av utdanningskvalitet og undervisning.

– Som lærerstudenter har vi spesielt høye forventninger til god undervisning, men dessverre har det likevel ikke alltid hatt tydelig fokus i våre utdanninger. Derfor synes vi det er veldig positivt at regjeringen nå ønsker å verdsette god undervisning, sier leder av Pedagogstudentene i Utdanningsforbundet, Silje Marie Bentzen, i en pressemelding.

Aktuelt navn

Avdekker systemsvikt

Thomas Ergo er journalist, ikke politiker. Men saken han har jobbet med, om «Glassjenta», kan få store ringvirkninger for barnevernsarbeidet.

TEKST Ståle Johnsen | sj@utdanningsnytt.no

FOTO Jon Ingemundsen, Stavanger Aftenblad

● Thomas Ergo (45)

Hvem

Journalist i Stavanger Aftenblad, tidligere i blant annet Dagbladet og Akers Avis/Groruddalen.

Aktuell

Skrev sammen med Rune Vandvik og Hans Petter Aas saken «Glassjenta», en 64-siders historie om «Ida», som gjennomgikk flere opprivende hendelser da hun under barnevernets omsorg ble sendt fram og tilbake mellom ulike institusjoner.

10. februar deltar Ergo på Fellesorganisasjonens storhøring. Temaet er: «Kan historien om Glassjenta bidra til å endre barnevernet?»

Er du i gang med nye prosjekter, eller skriver du fremdeles om «Ida»?

Begge deler. Jeg er i gang med nye saker, riktignok av mindre omfang enn «Glassjenta». Men jeg jobber også med oppfølginger, for eksempel om hva som skjer politisk innen barnevernet. Og så blir det fortsatt noen foredrag for fagmiljøet og ansatte i barnevernet.

Hvorfor kom «Ida» i den situasjonen hun gjorde? Var det en serie uheldige omstendigheter, eller er det noe galt med selve systemet?

Jeg synes vi har fått dokumentert at «Ida» har vært gjenstand for grov systemsvikt, der vi har avdekket brudd på norsk lov og på menneskerettighetene. Hennes velmenende hjelpere klarte ikke å samarbeide for hennes beste. Det tankevekkende er at hun ikke er den eneste. Saken peker på at systemet vårt svikter, systemet for hvordan man skal ivareta de svakeste. Ledere i systemet erkjenner at Idas sak ikke er enestående. Det finnes mange glassjenter der ute.

Har du forslag til konkrete endringer som kan bidra til å forhindre at flere barn får oppleve tilsvarende?

Jeg er i første rekke journalist, ikke politiker, og min hovedoppgave er å avdekke systemfeilene. Jeg synes imidlertid det er kommet fram mange gode forslag, for eksempel i fylkesmennes granskningsrapport. Mange systemkonsekvenser er varslende, blant annet at måten tilsynsmyndighetene fører tilsyn på, skal bli kraftig forbedret.

Vet du hvordan «Ida» har det i dag?

Hun er i ferd med å avslutte soningen av fengselsstraffen hun ble idømt for vold, trusler og brannstiftelse, forhold begått mot barnevernsansatte og politi. Halvannen uke etter at dette bladet trykkes, er hun fri. Det gleder hun seg selvfølgelig til. Men

med tanke på alle beklagelsene som er kommet fra mange hold, til og med fra statsråder, forstår hun ikke at hun likevel måtte sone fengselsstraff.

Kan du forstå det?

Jeg forstår at hun og mange andre stiller spørsmål ved det. Det er leit at samfunnet er bedre til å straffe enn til å ta konsekvensen av sine feil.

Hvilken kjent person ville du hatt som lærer?

En lærer som sa: «Slapp av, det går bra. Ikke stress for mye.» Per Fugelli kunne sikkert ha vært en slik lærer.

Du får holde en undervisningstime for den norske befolkning. Hva handler timen om?

Om at vi må forsøke å være våkne for hva som skjer rett foran nesa vår. Ofte skjer det ting vi burde reagere på, men som vi tror er normalt, vi tror det skal være sånn. Hvis vi for eksempel har mistanke om at det skjer overgrep mot et barn, må vi ikke være redde for å si ifra.

Hvilke lag og foreninger er du medlem av?

Stavanger tennisklubb, Norsk journalistlag og Vistdalen jakt- og pølselag, som er en vennegjeng.

Hva er din favorittbok?

«Seierherrene» av Roy Jacobsen.

Hvilken bok har du ikke fått tid til å lese?

En hel del! Jeg må si «To søstre» av Åsne Seierstad.

Hva gjør du for å få utløp for frustrasjon?

Jeg kan kjeffe litt, og så trener jeg.

Hva er ditt bidrag i kampen for å redde verden?

Der traff du et ømt punkt. Jeg føler dessverre ikke at jeg er med på å redde verden. Men jeg har fire barn og forsøker å være en god far.

«Det finnes mange glassjenter der ute.»

TID FOR VIDEREUTDANNING?

I år kan du velge mellom 185
studietilbud for lærere

Søk nå!
udir.no/videreutdanning

Utdanningsdirektoratet

HUSK
SØKNADSFRIST

1. MARS

udir
2017
ET MAGASIN FOR GRUNNOPPLÆRINGEN
MED STUDIESERISJON

Pedagogikkprofessor Thomas Nordahl utviklet LP-modellen i samarbeid med Lillegården kompetansesenter for over ti år siden. Modellen endte opp med å bli den største etterutdanningsinnsatsen noensinne i dansk skole. Her er Nordahl på en konferanse i 2013.

FOTO TORKJELL TRÆDAL

Nordahls metode

Forsker Thomas Nordahl har utviklet en skolemodell som er innført i over tusen skoler og barnehager. Norske og danske kommuner har brukt flere titalls millioner kroner på LP-modellen som skal forbedre læringsmiljø og faglige resultater. Men virker den egentlig?

«Det er nødvendig med kritisk forskning på en utdanningsmodell som tilbys lærere, men en kritisk undersøkelse er ikke nødvendigvis bra for salget.»

Fra forskerartikkel om LP-modellen i European Educational Research Journal i 2013.

TEKST Jørgen Jelstad | jj@utdanningsnytt.no

FOTO Erik M. Sundt

«**Guru til Røyken**» er overskriften i Røyken og Hurum Avis i august 2013. Over tre hundre lærere, barnehageansatte, spesialpedagoger, tillitsvalgte, helsesøstre og barnevernsansatte skal kurses. I 2009 vedtok nemlig Røyken-politikerne å innføre LP-modellen i alle skolene i kommunen.

Guruen avisen sikter til, er professor Thomas Nordahl, som leder Senter for praksisrettet utdanningsforskning (SePU) ved Høgskolen i Innlandet på Hamar. En frittalende forsker som har ledet offentlige utredninger og utvalg om skole. Han er en myndighetene lytter til og har vært en av de fremste forkjemperne for en forskningsbasert skole.

I Røyken skal han holde et av sine anerkjente foredrag. En «fabelaktig, selvironisk, strålende hedmarking» ifølge én lærer som har vært på ett av dem. Nordahl har reist landet rundt og snakket om hva som virker og ikke virker i skolen. Og han har de siste ti årene gjennom foredrag, kurs og artikler forklart hvorfor LP-modellen vil gi en bedre skole.

En modell han selv har utviklet. Og hvor evalueringene av om det virker, gjennomføres av det senteret han selv leder.

Deilig å være størst – i Danmark

Det startet som et pilotprosjekt på Lusetjern skole i Oslo rett etter årtusenskiftet. Som en videreføring av doktorgraden utviklet Nordahl LP-modellen sammen med Lillegården kompetansesenter, som senere ble en del av Læringsmiljøsentret ved Universitetet i Stavanger. Den første testen ble gjennomført på 14 skoler. I evalueringen konkluderte Nordahl med forbedret læringsmiljø og faglige resultater blant elevene.

I de neste ti årene ble LP-modellen innført ved over 300 skoler i Norge. Lillegården, senere Læringsmiljøsentret, sto for salg og implementering, mens Nordahls SePU sto for evalueringer. Fra 2016 tok SePU over ansvaret for begge deler.

Modellen hadde også internasjonal suksess og omtales som den største etterutdanningsinnsatsen noensinne i dansk skole. «Vi gjør det som virker» er overskriften i danske rapporter og på >

● LP-modellen

Står for Læringsmiljø og pedagogisk analyse. Arbeidet involverer hele skolen. Ledere på alle nivå, pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) og lærere deltar. Lærerne arbeider sammen i kollegagrupper med støtte fra veiledere fra PPT. Ut fra en fast analysemodell (se til venstre) skal lærerne komme fram til forskningsbaserte tiltak for å løse konkrete problemer i hverdagen.

Innebærer også omfattende kursing av de ansatte, blant annet gjennom fagdager. Det gjennomføres kartleggingsundersøkelse før oppstart og etter implementering for å se om det har skjedd positiv endring.

Lærer Rikke Grønberg Mortensen tror de fleste lærerne på Spikkestad barneskole synes det har vært nyttig, men tidkrevende, med to timers LP-gruppemøter annenhver uke gjennom to-tre år. – Jeg synes modellen er ryddig og fin, men i oppstartsfasen må opplegget følges veldig nøye, sier hun.

konferanser. Brosjyren fra det danske universitetet som har rettighetene til å selge modellen, innleder med «Gled deg til en hverdag, hvor trivsel, glede og engasjement er en selvfølge», fulgt av store bokstaver «LP-MODELLEN HAR EFFEKT!».

I 2011 skriver Nordahl i et dansk hefte at «implementering av LP-modellen på skolen med stor sannsynlighet vil bety at elevene vil oppnå et bedre faglig og sosialt læringsutbytte». En av Forsker-Norges fremste forkjempere for at skolen må være forskningsbasert, skal altså ha utviklet et tiltak som gir en bedre skole. Det er i alle fall det markedsføringen av LP-modellen sier.

Utdanning har vært i kontakt med flere uavhengige forskere som forteller en litt annen historie.

Denne artikkelen handler blant annet om det forskerne kaller effektstørrelser. Triste greier, tenker du kanskje. Men jobber du i skole eller barnehage, kan det være nettopp effektstørrelser som avgjør om politikerne i din kommune vedtar at du de neste tre årene skal bruke store deler av arbeidstiden din på et nytt, omfattende tiltak.

Slik som i Røyken kommune.

Tiden det tar

Tåka ligger over Røyken, og kulda har lagt et lite islag over lekeapparatene utenfor klasserommet til 7. trinn på Spikkestad barneskole. Lærer Rikke Grønberg Mortensen går inn i skoledagens siste minutter. Hun titter opp over brillekanten mot elevene: – Kan dette skje på vår skole?

Elevene hiver seg inn i en diskusjon om nettvett og deling av bilder. Mortensen har jobbet her i ti år og var med da LP-modellen kom til skolen for noen år siden. Hun synes modellen er en fin måte å jobbe på og sier hun vet problemer er løst gjennom denne arbeidsmåten.

– Så vet vi ikke om problemene ville blitt løst uten modellen, men jeg synes det er en god og systematisk arbeidsmåte, sier Mortensen.

Røyken kommune begynte å prøve ut LP-modellen i 2006. Tre år senere vedtok kommunepolitikere å innføre modellen ved alle skolene. Fagansvarlig for grunnskolene i kommunen, Bente Dahl Karlsen, sier hun har fått mange positive til-

bakemeldinger på arbeidet. Men modellen krever også tre års tidkrevende arbeid med implementering på hver skole.

– I oppstarten holdes 18 LP-møter for lærerne på skolene årlig, nesten halve tiden som er satt av til fellesmøter, sier Karlsen.

Rundt 300 ansatte er kurset i modellen.

– Jeg tror vi har fått igjen for investeringen. Jeg kan ikke se noe annet tiltak som ville gitt en så stor utvikling på skolene og som er så tett knyttet til lærernes utfordringer i hverdagen, sier Karlsen.

Også i Trondheim kommune har en rekke skoler tatt i bruk LP-modellen. Trude Jørgensen er lærer ved Rosenborg ungdomsskole og var koordinator for implementeringen de første to årene den foregikk ved hennes skole.

Hun var skeptisk, men ble mer positiv underveis.

– Flere syntes det var fint at det ble laget rom for at lærerne én gang i uka diskuterte elevene i lærergrupper. Gjennom metoden lærte man å se på opprettholdende faktorer for et problem, slik at man ikke bare gikk for forhastede tiltak, sier Jørgensen.

– Var et så omfattende prosjekt nødvendig for å få dette til?

– Jeg synes det var litt voldsomt. Av og til fikk jeg følelsen av at forskningen på modellen var mer i fokus enn utviklingen ved akkurat vår skole. Lærerne jobbet med tankegangen bak modellen, men om elevene fikk så mye ut av det, er jeg mer usikker på, sier Jørgensen, som selv ble sendt på kurs med Thomas Nordahl på Hamar.

– Det var et bra kurs fordi han er dyktig, men det er jo også litt halleluja. Det var ikke så mye nytt for en som har jobbet lenge som lærer, sier Jørgensen.

– Hvor mye bruker dere LP-modellen nå?

– LP-modellen satt i system bruker vi ikke lenger. Vi bruker likevel fortsatt vokabularet og er kanskje ikke like raske med å velge tiltak, sier Jørgensen, som ikke er så overrasket over at det ebbet ut.

– Noe tar vi med oss videre, resten blir glemt. Men slik er det vel med alle prosjekter.

I Røyken fikk de også besøk fra danske kommunepolitikere som kom for å lære hvordan LP-modellen gir en bedre skole. For det er i nabolandet at den virkelig har slått an.

Over Skagerrak

I 2007 sørget danske Ole Hansen for at University College Nordjylland (UCN) fikk rettighetene til å forvalte LP-modellen i Danmark. Hansen og Nordahl har kjent hverandre lenge og har samarbeidet i flere år. Deretter startet UCN arbeidet med å gjøre LP-modellen til danmarkshistoriens største etterutdanningsprosjekt i skolen.

I løpet av tre år var nesten 500 skoler i gang. Det var også gunstig for deres norske samarbeidspartnere. Hamar Dagblad skrev i 2009 om hvordan blide dansker «skylder innover Hamar takket være Høgskolens kursvirksomhet». Avisen intervjuet Ole Hansen og spurte ham om Nordahl.

– Han er en pedagogisk flamme i Norden, et fyrtårn som tydeligvis synes bedre fra avstand enn i nærmiljøet, sa Hansen.

– Er LP-modellen virkelig så het utenfor Hamar, spurte journalisten.

– Jeg kan garantere at vårt studiested i Danmark ikke ville gått god for permisjon med lønn ei uke og i tillegg investert 6000 kroner per person i hotell- og kursavgift hvis vi ikke fikk topp utbytte, sa Hansen.

Han viste til at 700 danske fagpersoner til da hadde vært på Hamar for å bli veiledere etter LP-modellen. Antallet skulle mer enn doble seg de neste årene.

Rundt samme tid sendte direktøren for UCN, Susanne Jørgensen, et brev til danske folketingspolitikere og Undervisningsministeriet hvor hun blant annet skrev at «Arbeidet med LP-modellen medfører en kultur- og mentalitetsendring på

>

HAMAR DAGBLAD

Læresugne dansker i Hamar

12. oktober 2009, kl. 02:00

First Hotel Victoria gleder seg over de stadige småbølgene av blide dansker som skyller innover Hamar takket være Høgskolens kursvirksomhet.

DEL SUPERTILBUD: Alt digitalt innhold til kun 5 kroner for 5 uker!

Siden i fjor høst har hittil rundt 700 danske vært i Hamar på ukeskurs for å tilegne seg LP-modellen, modellen som gjør professor Thomas Nordahl til profet utenfor eget hjemland (Se egen sak om LP-modellen).
– Han er en pedagogisk flamme i Norden, et fyrtårn som tydeligvis synes bedre fra avstand enn i nærmiljøet, sier prosjektsjef Ole Hansen ved Professionshøyskolen University College Nordjylland, lærerstedet som står bak etableringen.

Kjærkomne dansker: Hotelldirektør Trude Orelid og resepsjonist Randolph Engebretsen ved First Hotel Victoria i Hamar får ikke fullrost de danske gjestene som Høgskolen i Hedmark trekker til byen på grunn av LP-modellen. Foto: Hilde Berit Evensen

Skjermdump fra Hamar Dagblad.

skolene». Deretter oppgis kontaktinformasjon til Thomas Nordahl og Ole Hansen.

I løpet av få år hadde over 200.000 elever gått på skoler hvor modellen var innført.

I pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) i en av disse kommunene i 2009 jobbet psykolog Birthe Rusike. Hun har nå byttet jobb til Aarhus kommune. I kommunen hun jobbet i da, skulle de i gang med LP-modellen ved rundt en fjerdedel av skolene. Alle PPT-psykologene ble sendt til Hamar på kurs. Hun sier hun ble begeistret for tankegangen bak modellen.

– Samtidig er dette veldig systematisert og tungt å igangsette og gjennomføre, noe jeg også i ettertid har hørt fra de som jobber med modellen, sier Rusike, som ikke selv har jobbet med LP-modellen siden.

– Ble dere fortalt på Hamar at forskning viste at LP-modellen fungerer?

– Første dag var det undervisning med Thomas Nordahl og Ole Hansen. De trakk fram forskning og skjemaer som viste at LP-modellen hadde god effekt, og de fortalte at de allerede hadde resultater som viste at dette virket, sier Rusike.

Formann for Undervisningsutvalget i Danmarks lærerforening, Bjørn Hansen, sier LP-modellen er noe lærerne er pålagt å bruke ved mange skoler. De har vært kritiske til at det har vært satset så hardt på én bestemt modell i skolene. Hansen sier kommunene har etterspurt verktøy som kan føre til mindre spesialundervisning.

– University College Nordjylland (UCN) har også reklamert svært kraftig for LP-modellen sammen med Thomas Nordahl. Det har ført til at mange kommuner har satset på dette, sier Hansen.

– Har selgerne av modellen jobbet inn mot politikere?
– Ja, de kommunale politikere har fått mye informasjon om at dette skal være en god, effektiv og billig metode. Det har de selvsagt trodd på, sier Hansen.

Ole Hansen, som forlot UCN i 2011 og nå er seniorrådgiver ved Aalborg Universitet, svarer via e-post at LP-modellen ble en suksess i Danmark

Bjørn Hansen. formann for Undervisningsutvalget i Danmarks lærerforening.

FOTO SARA BENDER

fordi den traff tidsånden med mer systemorientering i skolen. Han kan ikke huske at UCN markedsførte modellen i særlig grad utad: «Da jeg hadde ansvar for LP-modellen i Danmark, ble den ikke markedsført, men vi utviklet en meget informativ hjemmeside», skriver Hansen.

65 millioner kroner

Prisen per skole har i Norge ligget på 20.000–25.000 kroner per år. I Danmark tilbyr UCN også årsabonnementer til skolene for e-læring til 5.000 kroner i året etter de tre årene med implementering.

LP-modellen er kjøpt inn til rundt 900 skoler i Norge og Danmark. Hvis skoleeierne i snitt betaler 25.000 kroner årlig per skole gjennom tre år, betyr det i så fall at kommunene har brukt over 65 millioner kroner på modellen. I tillegg kommer reiseutgifter i tilknytning til kurs for de ansatte, innhenting av vikarer og brukt arbeidstid.

Da Rissa kommune med sine fire grunnskoler fikk tilbud fra SePU om innføring av LP-modellen høsten 2016, var prislappen på en drøy million kroner for tre års implementering. I tilbudet viser SePU til gode resultater av LP-modellen: «Arbeidet har ført til klar forbedring både knyttet til økt inkludering og reduksjon i omfanget av spesialundervisning, bedre læringsmiljø og økte skolefaglige resultater.» skriver de.

Men evalueringene som viser bedring, er utarbeidet av de samme personene og institusjonene som står bak modellen. Hva er grunnlaget for å si at LP-modellen har effekt?

Det er på tide å snakke om effektstørrelser.

Tallet er 0,40

Sørlandshallen i Kristiansand er fylt med hundrevis av lærere og kommuneansatte i september 2014. Kommunen har satset på LP-modellen. Nå skal de mange fremmøtte lære av mannen bak modellen.

I foredraget, som ligger på YouTube, står Nordahl på scenen i grå dressjakke og hvit skjorte og snakker om forbedringsarbeid i skolene. Etter en time kommer en plansje på de to digre skjermene som viser powerpoint-presentasjonen; en plansje professoren har hatt med i en rekke andre foredrag.

Nordahl er kjent for å være en sterk tilhenger av analysene til den newzealandske forskeren John Hattie. Hattie har gjort en omfattende analyse av 800 metaanalyser på utdanningsfeltet. I boken Visible Learning oppsummerer han resultatene og hevder å påvise hvilke typer skoletiltak forskning viser har effekt.

Hundrevis av lærere og barnehageansatte i Kristiansand på foredrag med Thomas Nordahl i Sørlandshallen i 2014 fordi kommunen har satset på et prosjekt hvor LP-modellen er sentral. I en rapport to år senere skriver Nordahl at kommunen må holde ut og holde kursen fordi det da er stor sannsynlighet for at «resultatene som er knyttet til barn og unges læring også stadig forbedres».

FOTO HELGE DYRHOLM

Hattie bruker effektstørrelser. Det er en statistisk metode som kan si noe om hvor godt et tiltak fungerer. Jo høyere tall, dess mer effekt har tiltaket. Nordahl har kommet til det punktet i foredraget hvor han presenterer Hatties forskning. Det gjør han på denne måten:

● Alle resultater er uttrykt i effektstørrelser knyttet til elevens læring.

- 0,00–0,19 ingen effekt
- 0,20–0,39 liten effekt
- 0,40–0,59 middels effekt
- >0,60 stor effekt

– John Hattie sier hvis du skal velge noe, velg i alle fall strategier som har en effektstørrelse på over 0,40, sier Nordahl til forsamlingen.

Eller for å si det med en av de danske samarbeidspartnerne i arbeidet med LP-modellen, professoren Niels Egelund:

– John Hattie sier at når man kommer ned på 0,40, begynner det å være litt sånn la-la. Og i hvert fall om man kommer under 0,20, så skal man bestemt ikke beskjeftige seg med det, sa Egelund ifølge et filmklipp fra en konferanse tilknyttet LP-

modellen i Danmark i 2010.

Når Nordahl og SePU undersøker om LP-modellen virker, baserer de seg på effektstørrelser. Det er hovedgrunnlaget bak markedsføringen av at modellen har effekt.

Utdanning gikk gjennom evalueringene som er gjort i grunnskolen og hentet ut effektstørrelsene. Hvordan lever LP-modellen opp til mantraet fra utvikleren bak modellen om at det bør velges strategier som gir effekter på over 0,40, og at under 0,20 tilsvarer ingen effekt?

Hattie som forsvant

Den første undersøkelsen av LP-modellen var på 14 skoler i 2002–2004, og det er også den eneste undersøkelsen med en egen gruppe kontrollskoler. Studien ble gjennomført av Nordahl og viste lovende resultater. Nær samtlige effektstørrelser var på over 0,20. Flere var også over 0,40. Men derfra skal det bare gå nedover.

Ytterligere fem effektundersøkelser er gjort i Norge og én i Danmark fram til 2013, alle av SePU. Ingen av dem er publisert i et vitenskapelig tidsskrift og slik vurdert av uavhengige forskere,

såkalte fagfellelvurdering. Dette regnes som en kvalitetskontroll i forskningsverdenen.

Undersøkelsene omfatter nesten 400 skoler, og samme metode er brukt hele veien. Lærere, elever og foreldre har svart på spørreskjemaer før og etter LP-modellen ble tatt i bruk, og det er sammenlignet med kontrollklasser på samme skole. Så beregner forskerne utviklingen av en rekke faktorer som blant annet trivsel, relasjon mellom elev og lærer, sosial kompetanse, atferdsproblemer, læringsmiljø og skolefaglige resultater.

Utdanning har hentet ut effektstørrelser på over 139 resultater totalt sett i de seks evalueringsskole-ene. 20 av dem er over 0,20. Kun fire av de 139 effektstørrelsene er over 0,40.

I de første tre evalueringene av LP-modellen i Norge viser forskerne til Hatties tolkning av effektstørrelser i metodekapitlene. «Under 0,20 viser til ingen effekt», skriver forskerne. I de senere evalueringene står ikke lenger dette i metodekapittelet.

Den største undersøkelsen er den danske, med 158 skoler. Ingen av de målte effektstørrelsene er over 0,20. «Resultatene i denne evalueringen >

«I utgangspunktet er det betenkelig å selge et program som utdanningsinstitusjon uten fagfelleverderte artikler til grunn.»

Professor Henrik Daae Zachrisson

viser at det har vært en positiv utvikling i LP-skolene i denne tidsperioden på drøyt to år,» skriver Nordahl og medforfatterne i konklusjonen.

Da resultatene fra den danske evalueringen kom, uttalte en kritisk professor Sven Erik Nordenbo til det danske fagbladet Folkeskolen.

– Jeg synes det på dette tidspunktet i LP-modellens utviklingshistorie, hadde vært mer hensiktsmessig å overlate evalueringen til eksterne forskere, fremfor til opphavsmannen selv.

Nordenbo var tidligere direktør av Dansk Clearinghouse, det danske kunnskapssenteret for utdanningsforskning. Nordenbo kalte LP-modellen et sympatisk prosjekt, men trodde ikke resultatene hadde levd opp til forhåpningene til dem som utviklet modellen.

– Jeg har problemer med at det ikke kan påvises større effekter. De prøver å si at fordi nesten alle tall går i samme retning, er det en positiv effekt. Det er i hvert fall en konklusjon som kan diskuteres, avsluttet Nordenbo.

I 2016, to år etter foredraget i Sørlandshallen i Kristiansand, får kommunen resultatene fra en kartleggingsundersøkelse gjennomført av Nordahl og danske og norske medforfattere. Kommunen har i to år jobbet med prosjektet «Forskningsbasert læringsmiljøutvikling i Kristiansand kommune», forkortet FLiK. LP-modellen er en sentral del av satsingen. Rundt tre tusen ansatte har vært gjennom etterutdanning.

I rapporten presenteres undersøkelsene som skal vise hvordan arbeidet har påvirket læringsmiljø og skoleresultater i kommunen. På skolenivå er ingen av effektstørrelsene over 0,10.

I avslutningskapittelet skriver Nordahl at forbedringene «kunne ha vært større», men at de likevel kan være viktige. Konklusjonen er at FLiK har hatt en «positiv innflytelse på skoler og barnehager i Kristiansand». Han understreker at kommunen nå må holde ut og holde kursen og ikke la seg distrahere av andre tiltak som ikke virker.

«Det er stor sannsynlighet for at om arbeidet med FLiK-prosjektet fortsetter, vil resultatene som er knyttet til barn og unges læring også stadig forbedres», skriver Nordahl.

Utdanning har bedt flere forskere om å ta en kikk på noen av LP-evalueringene og markedsføringen av modellen.

Forskningsbasert reklame

Thor Arnfinn Kleven er pensjonert førsteamanuensis ved Institutt for pedagogikk ved Universitetet i Oslo. Han har skrevet flere bøker og artikler om metode innen utdanningsforskning, og han

viser til Hatties forslag om å fokusere på tiltak med effektstørrelser over 0,40 som et utgangspunkt for å diskutere resultater.

– Hvis det ble gjort en metaanalyse av alle LP-evalueringene, kan det se ut til at resultatene vil ende opp et stykke unna å passere 0,40?

– Ja, det kan nok se sånn ut, sier Kleven.

Han sier det er mye positivt i tankegangen bak LP-modellen.

– Lærerne gis en viktig rolle i analysen av problemsituasjoner og valg av tiltak som skal settes inn, i stedet for at tiltak pådyttes utenfra. Får man til dette, ville jeg forvente at det skal ha en positiv effekt på flere av områdene de prøver å måle i undersøkelsene, sier Kleven.

Han sier det er positivt at mange ting måles, og at det ikke er negative endringer. Men han peker på at effektstørrelsene i evalueringene gjennomgående er små.

I undersøkelsen fra Kristiansand viser resultatene store variasjoner mellom skolene. For målet «skolefaglige prestasjoner» viser 20 skoler framgang, to står på stedet hvil, og 14 skoler har tilbakegang.

– Det viser i alle fall at dette ikke kan selges med noen garanti for at det vil gi positive endringer. For skoler og kommuner som skal vurdere å ta i bruk denne modellen, er det en relevant opplysning at det er en del skoler hvor det ikke har virket, sier Kleven.

– I Danmark markedsføres LP-modellen i en brosjyre med utsagnet «LP-modellen har effekt» med store bokstaver og utropstegn. Er det dekning for å være så kategoriske i salg av modellen?

– På gjennomsnittsnivå kan de vise til tegn på en viss positiv effekt. Men å fremstille dette med utropstegn, uten å nevne at effektene er små og at de varierer fra skole til skole, synes jeg blir misvisende. Det ligner mer på reklame enn formidling av forskningsresultater, sier Kleven.

Mangel på kontroll

Professor Kristen Ringdal ved Institutt for sosiologi og statsvitenskap ved NTNU har jobbet mye med samfunnsvitenskapelig metode. Utdanning ba han ta en kikk på evalueringen fra Danmark. Han skriver i en e-post at effektstørrelsene i undersøkelsen er «meget små». «De har imidlertid dekning for at det er små forbedringer over alle dimensjoner som studeres», skriver Ringdal.

Til slutt skriver han at det er sannsynlig at «en uavhengig undersøkelse ville finne noe av det samme, men vært mer kritisk i sine konklusjoner».

Det er forsker ved Atferdssenteret og professor

Kristen Ringdal, professor ved Institutt for sosiologi og statsvitenskap ved NTNU.

FOTO NTNU

Henrik Daae Zachrisson, forsker ved Atferdssenteret og professor ved Center for Educational Measurement ved Universitetet i Oslo.

FOTO UVIJUNO

– **Vi brukte** tre år på implementering av modellen, noe som gjorde at tankegangen fikk tid til å sette seg. Jeg har inntrykk av at vi er blitt mer bevisste på vår egen rolle som lærere og ledere når problemer skal løses, sier rektor på Spikkestad barneskole, Joreid Halvorsen. Her fotografert i et møte i lærerkollegiet.

ved Center for Educational Measurement ved Universitetet i Oslo, Henrik Daae Zachrisson, enig i.

– I utgangspunktet er det betenkelig, som utdanningsinstitusjon, å selge et program uten fagfellelevurderte artikler til grunn. I de evalueringene jeg har sett på, er det grunn til å tenke at en fagfellevurdering ville ført til at forskerne ikke kunne konkludere så positivt som de gjør, sier Zachrisson.

Han har sett på den aller første evalueringsundersøkelsen av LP-modellen og en artikkel om resultatene fra den store danske undersøkelsen. Han sier han savner mer detaljert rapportering av analysene som er gjort.

– De statistiske analysene er ikke like gode som dem som vanligvis brukes for å teste effekter av skoleintervensjoner i fagfellelevurderte tidsskrifter, hvilket gjør at resultatene er veldig usikre, sier Zachrisson.

Han mener det mest problematiske er at det er for dårlig kontroll med hva som hadde skjedd hvis disse skolene ikke hadde gjennomført LP-modellen. Det gjør det vanskelig å si om effekten man får er stor eller liten, og om resultatene faktisk kan tilskrives modellen.

– Det kan være en hel rekke faktorer og utviklinger i de årene LP-modellen innføres som påvirker resultatene helt uavhengig av modellen. Designet forskerne har valgt, kan være et bra design, men det er sårbart for slike påvirkninger. Det er statistiske metoder som til en viss grad kan korrigere for dette, men det er ikke gjort i de eva-

lueringene jeg har sett på, sier Zachrisson.

Han har ikke sans for John Hatties grovinndeling av effektstørrelser og sier at effektstørrelser alltid må sammenlignes med hva man har funnet ved bruk av lignende tiltak. En studie fra 2008 viser at den gjennomsnittlige effektstørrelsen for lignende studier på utdanningsfeltet ligger på 0,20–0,30. Men studier viser også at når utviklere evaluerer sitt eget tiltak, får de høyere effektstørrelser enn i uavhengige undersøkelser.

– For denne type skoleomfattende tiltak er ikke en effektstørrelse på skolefaglige resultater på ned mot 0,10 uvesentlig. Men det er et spørsmål om hvor mye det koster, og hva som eventuelt kan oppnås med andre typer tiltak. Jeg håper skoleeiere gjør den type vurderinger for de putter penger i en intervensjon, men jeg er ikke så sikker på at de gjør det, sier Zachrisson.

Når han får høre at utvikleren har skrevet at LP-modellen med stor sannsynlighet vil føre til bedre faglig og sosialt læringsutbytte for elevene, mener han det er et oversalg ut fra hva evalueringene viser.

– *For å oppsummere: Du mener at det er mulig LP-modellen er et fint tiltak, men at den er for dårlig dokumentert og er innført i stor skala før den er blitt grundig undersøkt?*

– Ja, det vil være min konklusjon. Det bør helst gjøres en skikkelig randomisert studie. Et absolutt minimum bør være å reanalysere dataene med bedre strategier, sier Zachrisson.

Tro

Tilbake på Spikkestad barneskole i Røyken forteller rektor Joreid Halvorsen at det er utfordrende å følge opp etter implementeringsfasen. Hun mener allikevel tenkningen fra LP-modellen brukes i lærerkollegiet, og at de er blitt mer bevisste sin egen rolle som lærere og ledere når problemer skal løses. For- og etterundersøkelser i forbindelse med LP-arbeidet viste positive endringer på skolen.

– Men man kan selvsagt spørre om det var et resultat av selve LP-modellen, eller om det bare handlet om økt bevissthet blant lærerne, sier Halvorsen.

Rektoren forteller at flere av skolene i Røyken ikke lenger bruker modellen.

– Man må tro på at dette er en nyttig modell for å ta den i bruk. Det fungerer ikke hvis dette bare pålegges ovenfra, sier Halvorsen.

Fagansvarlig for grunnskolene i Røyken, Bente Dahl Karlsen, ser faren for at ting kan falle litt sammen etter innføringsfasen.

– Men vi er mer bevisste på å se på skolen som system, på hva lærerne kan gjøre annerledes, og ikke bare på hver enkelt elev for seg. Akkurat hvor mye hver enkelt skole bruker dette nå, er jeg ikke sikker på. Vi håper det brukes mye, sier Karlsen.

Det blir en liten pause.

– Jeg tror jo på denne modellen.

>

«Det er tiltak i norsk skole det er satset

Thomas Nordahl mener forskning viser at LP-modellen fungerer når den implementeres skikkelig.

Han tar imot Utdanning på kontoret ved Senter for praksisrettet utdanningsforskning (SePU) ved Høgskolen i Innlandet. Med seg har han Anne-Karin Sunnevåg, som er i ferd med å fullføre en doktorgrad knyttet til LP-modellen.

Begge to mener deler av kritikken fra forskerne er berettiget, og at de stadig jobber med å utvikle kvaliteten på forskningen. De påpeker imidlertid at kritikken kun er basert på en liten del av LP-forskningen og viser til at de siste evalueringene har et kontrolldesign, og at det er gjort flere kvalitative evalueringer fra Aarhus Universitet.

Nordahl legger en liste på bordet med rundt 90 referanser.

– Jeg tror du vil ha problemer med å finne en så lang referanseliste for mange andre ting det jobbes med i norsk skole. Så kan vi selvsagt diskutere kvaliteten på undersøkelsene, sier han.

Uavhengig forskning

Referansene inneholder bøker, artikler, rapporter og masteroppgaver. 13 av referansene er fagfelle-vurderte, ifølge Nordahl.

– Når ingen uavhengige forskere går gjennom materialet, er det en fare for å konkludere i overkant optimistisk?

– Ja, det er klart. Det er et poeng å ha fagfelle-vurderinger, sier Nordahl.

Han sier de gjerne skulle prioritert vitenskapelig publisering høyere, men manglende grunnfinansiering gjør dette vanskelig. Av effektundersøkelsene er kun én fersk studie fra Sunnevåg fagfelle-vurdert. Den omhandler 20 danske LP-skoler hvor det er tatt inn et tredje måletidspunkt etter fire år. Flertallet av effektstørrelsene er da noe høyere etter fire år sammenlignet med etter to år. Studien er publisert i tidsskriftet *Paideia*, hvor én av utgiverne er SePU og redaksjonen blant annet består av Nordahl og Ole Hansen.

– Du har utviklet modellen, og senteret du leder evaluerer effektene. Ligger det en interessekonflikt der?

– Ja, det kan du godt si, men LP-modellen ble utviklet i samarbeid mellom Lillegården kompetansesenter og meg. Videre er det forsket ganske mye på LP-modellen uavhengig av oss, sier Nordahl.

Han sier de har vært åpne om dataene de har

fra effektundersøkelsene, og at de har publisert mange fagfelle-vurderte artikler på grunnlag av materialet. Dataene er også brukt av andre forskere. Han peker på at kommunene har betalt for evalueringsrapportene, og at de skal forstå innholdet.

– Forskersamfunnet vil da si at her mangler det ting, sier Nordahl.

De har flere ganger søkt midler til større studier med kontrollskoler, men uten hell. Han sier de forsøker å lage bedre studier hvor de så godt som mulig kontrollerer for faktorene de nå får kritikk for.

– Slike studier burde vi gjort før, men nå gjør

vi det. Så har også analysene innen utdanningsforskningen utviklet seg siden vi begynte med dette for over ti år siden, sier Nordahl.

Implementering

Til og med 2015 var SePU ikke involvert i salg og implementering av LP-modellen. De ble kun leid inn til evalueringene. Fra 2016 har SePU ansvar for begge deler og følger nå opp én kommune og tre videregående skoler. Ifølge Nordahl er det relativt ubetydelige inntekter for høgskolen. Han poengterer at verken han selv eller Ole Hansen, som har vært sentral i Danmark, har personlige inntekter knyttet til LP-modellen.

mer på med dårligere dokumentasjon»

– **LP-modellen** er en skoleomfattende kompetanseutviklingsstrategi og ikke et pedagogisk tiltak. Da kan vi ikke stille krav om at effektstørrelser bør være på minst 0,40, slik John Hattie gjør, sier professor Thomas Nordahl.

FOTO TOM-EGIL JENSEN

Nordahl mener de har gode resultater på skoler som har implementert godt.

– Det er også skoler som ikke er i nærheten av gode resultater, men det handler veldig mye om implementering.

– *Det er vel et klassisk svar fra utviklere, at de skylder på implementeringen, hvis resultatene ikke lever opp til forventningene?*

– Det har vi dokumentasjon på. Forsker Bent Andresen sammenlignet de kvalitative dataene med de kvantitative dataene. Da ser vi sammenheng mellom resultatene og implementering, noe som samsvarer godt med internasjonal implementeringsforskning.

Effektstørrelser

Nordahl sier det er stor forskjell på å måle effekt på et helt læringsmiljø i skolen, kontra det å måle effekt av et spesifikt tiltak rettet mot for eksempel å bedre læringsutbytte i et enkelt fag.

– For LP-modellen er det snakk om bredspektrede kartlegginger. Vi har ikke bare sett på skolefaglige prestasjoner, men trivsel, atferd, mobbing, kvaliteter i læringsmiljøet, lærersamarbeid og så videre. LP-modellen er en skoleomfattende kompetanseutviklingsstrategi og ikke et pedagogisk tiltak. Da kan vi ikke stille krav om at effektstørrelser bør være på minst 0,40, slik Hattie gjør, sier Nordahl.

– *Mange mener Hatties inndeling av effektstørrelser er unyansert. Men du har selv vært en klar stemme i offentligheten når det gjelder Hattie. Det kan virke som du nå ikke tar konsekvensene av det du sier?*

– Diskusjonen om hva som er lite, middels og stort av effektstørrelser, er ikke enkel. Det er godt mulig jeg kan prate positivt om ting som har vist stor effekt, og så glemmer jeg av og til at jeg selv driver med ting som har vist liten effekt. Kanskje må jeg ta selvkritikk på at jeg av og til kan ha lovet mer enn det er grunnlag for å love. Men i hovedsak har vi uttrykt at effektene er små, når det er tilfellet. Så kan det hende jeg har glemt et adjektiv av og til i alle disse publikasjonene, sier Nordahl.

– Jeg kan godt være enig i at en del av effektstørrelsene vi finner, ikke nødvendigvis er veldig imponerende. Men for en skoleomfattende tilnærming er det tilfredsstillende, sier han.

Ifølge Nordahl skriver Hattie at slike tilnærminger i gjennomsnitt har en effekt på 0,22, og at små effekter i denne type satsinger er viktige. Han viser til deres egne resultater fra Kristiansand hvor effekten på mobbing er 0,07, men hvor

det betyr at rundt femti elever ikke lenger blir mobbet.

220 skoler på én høst

– *Forskere vi har snakket med, mener effektene ikke er godt nok dokumentert. Har man kjørt i gang litt tidligere her?*

– Det kan godt hende. Men det er tiltak i norske skoler som er satset mer på med dårligere dokumentasjon. Den første LP-studien med kontrollskoler indikerte i alle fall at dette kan ha en effekt.

Han sier de var uforberedt på utviklingen i Danmark.

– Plutselig startet 220 skoler på en høst. I ettertid kan man si at vi ikke skulle tillatt det. Men når man står midt i det, er det vanskelig å si at noen ikke får lov. Hvis det hadde vært et veldig godt tiltak, ville det da vært riktig å si at de ikke fikk lov, spør Nordahl.

– *Men på dette tidspunktet visste dere vel ikke om LP-modellen fungerte godt, likevel ble dette hardt markedsført til skolene. Ble skolene tatt inn i et eksperiment med usikre effekter?*

– Dette var ikke et eksperiment, men et skoleutviklingsprosjekt bygd på internasjonal forskning om implementering. Gjennom evaluering fra Norge og annen forskning var det lagt opp til strategier og arbeidsmåter som var dokumenterte og velkjent for skoler i Danmark. Det siste var den viktigste grunnen til at så mange skoler tok kontakt og ble med. Det var ingen hard markedsføring. Skolene måtte selv ta kontakt, sier Nordahl.

Underskudd

Utdanning har vært i kontakt med Læringsmiljø-senteret ved Universitetet i Stavanger som solgte og implementerte LP-modellen i perioden 2006–2015. De oppgir at inntektene har dekket utgifter i forbindelse med implementering, og at arbeidet med LP-modellen har vært et underskuddsprosjekt rent økonomisk.

Utdanning har via e-post spurt University College Nordjylland om markedsføringen av LP-modellen. Mathilde Nyvang Hostrup, områdedirektør for UCNs pedagogiske etter- og videreutdanning, svarer at de «står fullt inne for vårt arbeid med LP-modellen i danske barnehager og skoler. Det er vår oppgave som profesjonshøyskole å utdanne og etterutdanne i kunnskap og metoder som bidrar positivt til den pedagogiske profesjon og kjerneoppgave».

«Leken er barnets arbeid.»

Fra dokumentarfilmen «Barndom» av Margreth Olin

Musikk

Frist for påmelding til komposisjonskonkurranse

Alle grupper og klasser på 1.-7. trinn er invitert til å konkurrere om Veslefrikkprisen 2017 med egenkomponert og -spilt musikk. I 2016 deltok mer enn 2.000 barn. Vinnerne får en reise til Oslo og «En drømmedag med NRK Kringkastingsorkestret», med konsert, festmiddag og to netter på hotell. Alle deltakere får imidlertid faglig tilbakemelding fra juryen. For fristen 10. mars må skolen sende inn lydopptak og komponistrapport via et eget skjema. Les mer om det å delta her: musikkfaget.no/veslefrikkprisen/

Grupper og klasser i barneskolen er invitert til komposisjonskonkurranse.
ILL. FOTO SIV DOLMEN

Gründervirksomhet

En million i «julegave» til åtte studentgründere

Åtte masterstudenter har fått én million kroner hver for å starte egen bedrift fra ordningen StudENT, som administreres av Forskningsrådet, ifølge en pressemelding derfra. Ordningen skal gjøre det lettere for studenter med en god idé å bli entreprenører og skape sin egen arbeidsplass. Disse prosjektene mottok midler: Brannslukningsrobot for tunneler; Språkteknologisk plattform for automatisering av kundedialog; Grabster, en app for å kjøpe og selge hjemmelaget mat; Havoppskutte bæreraketter/romfartøy; S2S – tilpasningsdyktig og selvadapterende programvare for analyse av komplekse system; Wiral cable cam, som bringer nye filmvinkler inn i ekstreme omgivelser; ShieldMe: økt livskvalitet og trygghet gjennom nyskapende helseteknologi; Konseptboks, et ubetjent mottakspunkt for all hjemlevering, også av mat og pakker, til privatpersoner. Neste frist for å søke StudENT om støtte blir i løpet av våren 2017.

Lesing

Åtte av ti vil lese lange tekster på papir

Et klart flertall, særlig unge, leser helst lange tekster på papir og ikke på skjerm, viser en ny dansk undersøkelse. 77 prosent av de spurte sier at de helst leser lengre tekster, som romaner, lange artikler eller fagbøker, på papir, viser undersøkelsen utført av rådgivningsfirmaet Bjerg Kommunikation og analysefirmaet Megafon.

Blant unge i alderen 18 til 29 år foretrekker 83 prosent å lese lange tekster på papir. I aldersgruppen 60-69 år foretrekker 73 prosent papir, viser undersøkelsen omtalt i Politiken.

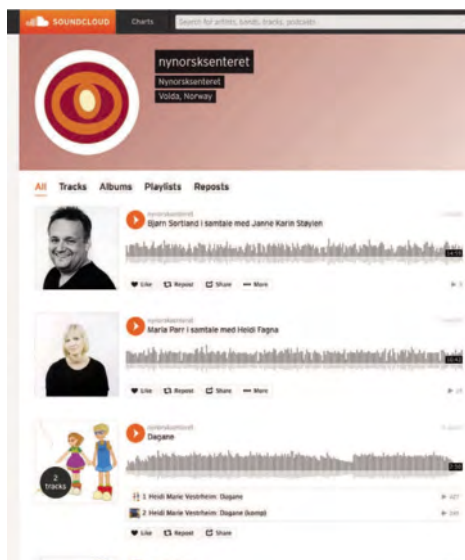
– At de unge, digitalt innfødte foretrekker å lese digitalt, fordi de er vokst opp med det, stemmer ikke. Undersøkelsen er et uttrykk for at hjernen har lettere for å konsentrere seg om informasjon på papir, sier direktør Kresten Bjerg i Bjerg Kommunikation. ©NTB

ILL. FOTO ERIK M. SUNDT

Nynorsk

Forfattarpodkastar til lærarbruk

Det Maria Parr skulle ønske at ho ikkje hadde tatt med i «Vaffelhjarte» og kvifor Bjørn Sortland er så fascinert av jenter. Dette kan du høyre om i to nye podkastar laga av Nynorsksenteret, <https://soundcloud.com/nynorsksenteret>

Parr har gjeve ut bøkene «Vaffelhjarte» og «Tonje Glimmerdal». Begge er selde til ei rekkje land, og «Tonje Glimmerdal» vann Brageprisen. I podkasten fortel ho mellom anna om korleis ho jobbar med den vanskelege tredjeboka. Sortland har gjeve ut meir enn 40 bøker, og fleire av dei er omsette til ei rekkje språk. I podkasten fortel han om fascinasjonane kunst og tru og om kva som fascinerer han slik med jenter.

Dei to podkastane er laga av Janne Karin Støylen og Heidi Fagna. Målgruppa er lærarar og tilsette i barnehagar og skular, og meininga er å gi ein annleis introduksjon til dyktige forfattarar og gode bøker.

● USA

Omstridt ministerkandidat

Betsy DeVos under høringen for å bli godkjent av Senatets komité for helse og utdanning.

FOTO RON SACHS / DPA / NTB SCANPIX

USAs president Donald Trump har håndplukket Betsy DeVos (59) til posten som utdanningsminister.

DeVos er blant annet kjent som forkjemper for offentlig støtte til privatdrevne skoler. 17. januar ble hun spurt ut av Senatets komite for helse og utdanning, som skal godkjenne ministeren. Kritiske røster fra Demokratene uttalte at DeVos hadde «verken tilstrekkelig brede eller dype kunnskaper» til å være utdanningsminister, og krevde en ny høring. Kravet ble avslått av komiteens leder, republikaneren Lamar Alexander.

DeVos og familien har donert millioner av dollar til republikanske politikere og organisasjoner. Ifølge magasinet Forbes er hun og ektemannen Dick DeVos gode for over fem milliarder dollar.

USAs to største fagforeninger for lærere, American Federation of Teachers (AFT) og National Education Association (NEA) omtaler henne som «ukvalifisert» og uten kjennskap til offentlige skoler.

DeVos må godkjennes av et flertall i Senatet, og to republikanske senatorer sier de vil stemme nei. Avstemningen var ikke foretatt da denne utgaven av Utdanning gikk i trykken.

● Storbritannia

Skolebarn spiste kokain – trodde det var bruspulver

Fire elever fra Broadstone Middle School i Dorset ble brakt til sykehus etter å ha spist et hvitt pulver de trodde var bruspulver, men som viste seg å være kokain, skriver mirror.co.uk, nettutgaven til avisa The Daily Mirror.

Rektor Dawn Wilks uttalte til avisa at man på sykehuset vurderte barna til å være i god form. De ble derfor skrevet ut samme dag. En 32 år gammel mann er arrestert, mistenkt for brudd på narkotikalovgivningen i forbindelse med at politiet etterforsket hvordan kokainen kom inn i skolen. Hendelsen fant sted 3. januar, første skoledag etter juleferien, men ble først offentliggjort 25. januar.

● Danmark

Lekser gjør elevene mer faglig interessert

Folkeskolereformen førte med seg obligatorisk leksehjelp i skoletiden. I en rapport konkluderer forskere fra danske SFI (Det nasjonale forsknings-senter for velferd) med at når flere gjør lekser, blir elevene mer interessert i det faglige, ifølge folkeskolen.dk. Det har forskerne funnet ut ved å be elevene ta stilling til følgende: Jeg liker dansk og matematikk; Jeg hører etter hva læreren sier i dansktimene og matematikktimene; Jeg deltar når vi arbeider i grupper i dansk og matematikk; Jeg kjeder meg i dansktimene og matematikktimene; Hvor ofte hender det at du ikke får gjort leksene?

Ifølge SFI er andelen elever som gir uttrykk for en høy deltakelse og interesse steget med 3,5 prosent fra 2014 til 2016.

● Sverige

Lærere vil ha likt lønnsloft for alle

57 prosent av Sveriges grunnskolelærere mener at lærerlønnsloftet burde fordeles likt mellom alle lærere. Løftet er en statlig satsing for å øke lønna til særlig kvalifiserte pedagoger, der rektor avgjør hvem som skal få mer. Bare 15 prosent av lærerne støtter regjeringen i at noen lærere

skal få et reall lønnsloft, viser en meningsmåling Lärarnas tidning har fått utført, skriver Svt.se. 1000 grunnskolelærere er spurt i undersøkelsen. Også åtte av ti lærere som har fått økt lønna gjennom ordningen, ønsker seg en annen fordeling. Nesten halvparten mener at satsingen har forver-

ret miljøet i lærerværelsene.

– Jeg forstår fullt og helt at en slik endring skaper stor uro. Men vi må gi reformen tid, slik at den virkelig får i gang økning av lærerlønna hos skoleleierne, sier utdannings- og forskningsminister Helene Hellmark Knutsson (S) til avisa.

● Eleven

Marte Gerhardsen (44)
Leder av Tankesmien
Agenda. Tidligere
direktør i DnB Nor og
generalsekretær i Care
Norge. Leder av AUF
i Oslo på midten av
1990-tallet.

● Læreren

Svein Roar Hagen
Lærer i samfunnsøko-
nomi, matematikk og
geografi ved Oslo kate-
dralskole. Her har han
jobbet siden 1978.

Gjorde samfunns- økonomi **relevant**

– Alle som deltar i den politiske debatten, burde hatt et par timer samfunnsøkonomi med Svein Roar Hagen, sier Marte Gerhardsen. Da ville de blant annet forstått viktigheten av å betale skatt, tror hun.

TEKST OG FOTO Lisbet Jære

«Den læreren jeg vil trekke fram, er Svein Hagen som jeg hadde i samfunnsøkonomi ved Oslo Kate-
dralskole. Han er mye av grunnen til at jeg senere
valgte å studere samfunnsøkonomi», skriver
Marte Gerhardsen i en mail på spørsmålet om
hvem som er hennes favorittlærer.

Neste dag møter jeg opp hos Tankesmien
Agenda i Oslo sentrum, hvor Gerhardsen er leder.
Agenda bidrar til samfunnsanalyse og politikk-
utvikling for sentrum-venstre.

– Han fikk oss til å føle oss tett på politikken
og livet, sier Marte Gerhardsen om læreren fra
videregående som inspirerte henne til å studere
samfunnsøkonomi ved Universitetet i Oslo

Kom fra Stovner

Gerhardsen kom fra Stovner, og forteller at det var
en stor overgang å begynne på Oslo katedralskole,
eller «Katta». I tillegg til at det er en historisk og
anerkjent skole, var en viktig grunn til at hun ville
gå der det aktive politiske miljøet. Klassen i sam-
funnsøkonomi som Hagen underviste i, var ikke
noe unntak.

– Økonomi kan sikkert være et tørt fag, men

med Svein ble det veldig relevant. Han fikk det
inn i hverdagen. Du skjønnte at dette var et fag som
kunne være nyttig for deg i livet.

– Han klarte å fange elevenes motivasjon og
interesse ved å gjøre faget samfunnsaktuelt, sier
Gerhardsen.

En annen ting hun likte med sin favorittlærer,
var at hun følte at han tok meningene hennes
alvorlig. Hun hadde ham også i matematikk.

Nekter å være drømmelærer

Hagen er på vei hjem til Nesodden for å ta helg
etter ei uke ved Oslo katedralskole, hvor han har
undervist siden 1978, men tar en prat på en kafé
ved Rådhuset. Flere ganger ber han pent om å ikke
bli framstilt som noen drømmelærer. Det blir for
kjedelig, synes han. Men at Gerhardsen sa hun
begynte å studere samfunnsøkonomi på grunn av
ham, synes han er hyggelig.

– Hun er så blid, ikke sant, og veldig positiv. Hun
har en svært god formidlingsevne, sier Hagen.

For ett år siden inviterte han Gerhardsen til å
holde et foredrag for klassen i samfunnsøkonomi.
Selv om det er 26 år siden han var læreren hen-

Svein Roar Hagen ber pent om å ikke bli framstilt som noen drømmelærer. Det blir for kjedelig, synes Marte Gerhardsens favorittlærer.

nes, kjente han henne godt igjen.

– Som lærer er jeg opptatt av samspillet i klassen og hvordan en kan gjøre hverandre gode. Godfot-teorien til Nils Arne Eggen har virkelig noe for seg. Klarer du å skape engasjement, får du det tilbake, sier Hagen.

Barnebarnet til landsfaderen

– Gjorde det inntrykk på deg å få barnebarnet til Einar Gerhardsen som elev?

– Ja, faktisk. Einar Gerhardsen var statsminister under oppveksten min og en person jeg så opp til. Han var en uselvisk og ærlig leder som ga alt for oppbyggingen av landet og folket.

På møterommet til Agenda forteller Marte om hvordan hun husket bestefaren, som omtales som landsfaderen.

– Jeg husker ham først og fremst som en fin og rolig bestefar som jeg tilbrakte barndommens ferier sammen med på hytta.

Etter som hun ble eldre, skjønnte hun at bestefaren hadde vært med på ting som andre bestefedre ikke hadde.

– En gang vi var på tur, pekte han på ei kraftlinje

og sa: Dette er framskrittet. En annen gang da vi var på påskeskitur og satt der i ei barseng, sa han rolig: Nå har folk i Norge det godt. Han var opptatt av at folk skulle ha det bra.

To entusiaster

– Svein var veldig entusiastisk som lærer. Det smitter over på elevene, sier Gerhardsen.

– Jeg husker henne veldig godt. Hun var veldig entusiastisk, slike folk husker man, sier Hagen.

Begge to trekker fram egenskapen entusiastisk når de skal beskrive hverandre. En beskrivelse som også sammenfaller med mitt inntrykk av læreren og eleven.

Gerhardsen tror det engasjementet Hagen hadde for faget, var en hovedårsak til at hun like ham så godt. Det skinte igjennom og smittet over på elevene.

De er begge enige om at samfunnsøkonomi er et nyttig fag, Gerhardsen har stor bruk for det i jobben, forteller hun.

– Miljøpolitikk, fordelingspolitikk, helsepolitikk og utdanningspolitikk, alt har en økonomisk side. Når det gjelder utdanning, er det for eksempel vel-

dig lønnsomt at vi har et gratis utdanningssystem, da får vi fram alle de gode talentene. I USA er det slik at det er større sjanse for at du tar utdanning om du har dårlige karakterer og rike foreldre, enn om du har gode karakterer og fattige foreldre.

Hagen tror Gerhardsen ville likt samfunnsøkonomi mye bedre slik faget er i dag, fordi det er mindre teoretisk og mer knyttet til virkeligheten.

– Globalisering, teknologiutvikling og miljø er sentrale tema i samfunnsøkonomi i dag, sier Svein Roar Hagen.

«Økonomi kan sikkert være et tørt fag, men med Svein ble det veldig relevant. Han fikk det inn i hverdagen.»

Marte Gerhardsen om Svein Roar Hagen

Faglig sterke og trygge lærere løfter svake elever

Hege Kaarstein (til venstre) og Trude Nilsen ser betydningen av høy lærerkompetanse og tilrår blant annet styrking av etter- og videreutdanningstilbudene.

FOTO ARNE SOLLI

«Lærere med høy faglig og høy fagdidaktisk kompetanse kan bidra til å redusere betydningen av elevens hjemmebakgrunn.»

Høyt utdannede og pedagogisk trygge lærere bidrar til at forskjellen mellom faglig sterke og svake elever blir mindre, viser en ny forskningsrapport.

TEKST Arne Solli

– Lærere med høyt utdanningsnivå og høy faglig og pedagogisk trygghet evner å heve de svake elevene og utjevne prestasjonsforskjeller dem imellom, konkluderer Trude Nilsen og Hege Kaarstein, forskere ved Institutt for lærerutdanning og skoleforskning ved Universitetet i Oslo.

Samtidig konstaterer de at betydningen av elevens hjemmebakgrunn har økt noe siden 2011.

De to forskerne har brukt data fra undersøkelsen TIMSS 2015 for å fastslå effekten av lærernes utdanningsnivå og pedagogiske trygghet på likeverd mellom elevene.

Konklusjonen er at lærernes rolle i undervisningen betyr mer for elevenes prestasjoner enn hjemmebakgrunnen.

– Lærere med høy kompetanse i form av høy utdanning og gode faglige kunnskaper, høy fagdidaktisk trygghet og relevant fagspesialisering evner i stor grad å eliminere betydningen av elevenes forskjeller i sosial bakgrunn og å heve

Faglig sterke og trygge lærere kan bety mye for å minske betydningen av ulike hjemmebakgrunn, er en av konklusjonene i en ny forskningsrapport.

ILL. FOTO ERIK M. SUNDT

de svake elevenes prestasjonsnivå, oppsummerer Trude Nilsen og Hege Kaarstein overfor Utdanning.

Skal læreren lykkes, må hun være god både i faget sitt og som pedagog. Dersom skoleledelsen i tillegg arbeider bevisst for å støtte lærerne og for å øke likeverdet mellom elevene, blir forskjellen mellom elevene mindre.

Dette framgår av den forskningen Nilsen og Kaarstein har vært med på å utføre i forbindelse med den norske delen av TIMSS 2015. De har arbeidet med resultatene i matematikk og naturfag på 4., 5., 8. og 9. trinn.

Antall bøker er viktig

Som mål for hjemmebakgrunn bruker forskerne SES, en forkortelse av det engelske uttrykket «socioeconomic status».

– Når vi måler SES, krysser elevene blant annet av for hvor mange bøker de har hjemme, og de angir hvor høy utdanning foreldrene har, sier Nilsen.

– Antallet bøker sammen med foreldrenes utdanning gir en veldig god indikasjon på familiens SES, sterkere enn familiens inntekt, enn forekomsten av hytter, biler og elektroniske duppeditter. SES skaper store prestasjonsforskjeller mellom elevene. Det kommer nok av at i et hjem med mange bøker vil foreldrene oftere være kunnskapsorienterte og interessert i å hjelpe sine barn med leksene. Flere enn 200 bøker tyder på foreldre med universitetsutdanning, færre enn 10 tyder på fullført ungdomsskole og ikke mer.

– Det vi undersøkte, er om det er noe som kan redusere denne svært sterke sammenhengen mellom SES og hvordan elevene presterer. Blant annet undersøkte vi betydningen av lærerens faglige og fagdidaktiske kompetanse, sier Nilsen.

Læreren som utjevner

Det forskerne fant, var at faglig sterke lærere i møtet med elever med lav sosioøkonomisk status

ofte er i stand til å heve disse elevenes prestasjonsmessig.

– Når læreren klarer dette, klarer hun å eliminere, i alle fall et stykke på vei, hjemmebakgrunnens betydning for elevens skoleprestasjoner. Vi skjønner jo at en elev fra et ressursvakt hjem kan ha en ulempe. Hvis han møter en faglig sterk lærer, kan læreren imidlertid bidra til å heve denne eleven slik at gapet mellom høy-SES-elever og lav-SES-elever blir mindre enn det ellers ville blitt. Det var det vi undersøkte om var tilfelle, sier Nilsen.

– Vi fant at lærere med høy faglig og høy fagdidaktisk kompetanse kan bidra til å redusere betydningen av elevens hjemmebakgrunn når det gjelder elevenes prestasjoner.

Forskerne fant derimot ut at lekser øker ulikheten mellom lav-SES- og høy-SES-elever. Dette skyldes trolig at høy-SES-foreldrene er mer støttende når det gjelder hjemmearbeidet.

– Men vi ser at lærere som er flinke til å gå gjen-

Barn med mange bøker i hjemmet har bedre forutsetninger for å lykkes på skolen.

ILL. FOTO NED ALLEY

nom leksene, til å diskutere leksene i klassen, og som kan gi gode tilbakemeldinger på hjemmearbeidet, kan motvirke den urettferdigheten vi ser ved lekser, sier Kaarstein.

– En elev fra et ressursvakt hjem får kanskje ikke foreldrehjelp med leksene, men dersom læreren er i stand til å hjelpe eleven, kan læreren være med på å heve nivået.

Her har norske lærere også et forbedringspotensial, mener Nilsen og Kaarstein: Lærerne kan bli enda flinkere til å gi elevene tilbakemeldinger.

Trygge norske lærere

– De fleste norske lærere føler seg trygge faglig og fagdidaktisk, sier Kaarstein. – Dette ser også ut til å resultere i god undervisningskvalitet.

De fleste norske lærere har en bachelorgrad. Norge befinner seg omtrent på nivå med Sverige i så måte. Det norske lærerutdanningsnivået er høyere enn danskernes, men alle ligger milevis bak fennene.

Når det gjelder elevenes hjemmebakgrunn – SES – og elevprestasjoner, viser det seg at SES har mindre betydning for norske elevprestasjoner enn hva som er tilfelle for elevprestasjoner i mange andre land. Men SES' betydning har økt siden 2011, viser både TIMSS og PISA.

– Svakt grunnlag for konklusjonene

Forskningsdirektør Terje Ogden mener at selv om det hadde vært ønskelig, er det vanskelig å se at rapporten gir grunnlag for å konkludere med at høy lærerkompetanse utjevner elevprestasjoner.

– De intervjuede forskerne, og forfatterne av TIMSS 2015-rapporten, forsøker å påvise at fagspesialisering påvirker elevenes prestasjoner via undervisningskvaliteten. Men hvis undervisningskvaliteten indirekte skal forklare prestasjoner, må det være en signifikant sammenheng mellom fagspesialisering og prestasjoner. Det er det i dette tilfellet ikke, sier Terje Ogden, forskningsdirektør ved Atferdssenteret, Universitetet i Oslo.

Han mener det er vanskelig å se av rapporten hva som menes med lærerkompetanse. Ifølge rapporten er faglig trygghet utslagsgivende, men det

er ikke noe som tyder på at denne har noen sterk sammenheng med lærernes formelle utdanning eller spesialisering, sier Ogden.

– Jeg synes også det er en svakhet at undervisningskvalitet er rapportert av lærerne selv – så her hadde vel elevvurderinger vært på sin plass. Det er også problematisk at deltakerne i studien etter min mening ikke er representative for norske lærere, og at analysene er begrenset til realfag, sier Ogden.

– **Rapporten** gir for dårlig grunnlag til å slå fast sammenhengen mellom lærernes kompetanse og elevenes prestasjoner, mener Terje Ogden ved Atferdssenteret.

ARKIVFOTO JØRGEN JELSTAD

● TIMSS 2015

Forskerne Trude Nilsen og Hege Kaarstein ved Institutt for lærerutdanning og skoleforskning (ILS), Universitetet i Oslo har ledet av forsker Ole Kristian Bergem, også ILS, deltatt i arbeidet med den norske delen av Trends in International Mathematics and Science Study 2015 (TIMSS 2015). Arbeidet er samlet i Ole Kristian Bergem, Hege Kaarstein og Trude Nilsen (red.): Vi kan lykkes i realfag – Resultater og analyser fra TIMSS 2015 (Universitetsforlaget 2016).

De data funnene baserer seg på, er samlet inn ved hjelp av

- 1) oppgavehefter til elever,
- 2) spørreskjema til elever,
- 3) spørreskjema til lærere,
- 4) spørreskjema til rektor/skoleleder, og
- 5) spørreskjema til foreldre/foresatte på barnetrinnet.

LEDER DU?

Bli en enda bedre skoleleder
Søk rektorutdanningen

Søknadsskjema på
udir.no/rektorutdanning

 Utdanningsdirektoratet

Regelverk for skole og opplæring

Regelverket for skole og opplæring gir elever, lærere og foreldre rettigheter og plikter. Det stiller også krav til de som har ansvaret for skolen og fagopplæringen.

GÅ DIT

Finne ditt regelverk | Slå opp i rundskriv, veile

Jeg skal behandle saker om

HUSK
SØKNADSFRIST
1. MARS

Kartla dem som sluttet på videregående

Mye **dataspill**, få prak

Da Anders Stokkeland Olsen skulle intervju ungdommer om hvorfor de ikke fullførte videregående, brukte han lang tid på å få kontakt med dem. Mange var hektet på dataspill, og snudde døgn. FOTO HENRIK MONTGOMERY/TT NYHETSBYRÅN/NTBSCANPIX

Praktiske fag

Da Klepp kommune spurte tidligere elever om hvorfor de hadde sluttet, fikk de seg noen overraskelser. Én hadde fått fri av mora hver tirsdag for å spille «World of Warcraft».

TEKST Ann-Mari Gregersen

Lærere og politikere i Klepp kommune på Jæren hadde i flere år lest sørgelig statistikk om videregående skoler og frafall. I enkelte kull hadde bare to tredjedeler av elevene fullført, av disse var én av fire arbeidsledige eller uføre to år etter at de sluttet. Kommunen ønsket å lære av de tidligere elevene. Hvor hadde det gått galt? Hva kunne gjøres? Et tverretattlig samarbeid kom på plass, og de fikk penger til en kartlegging fra fylkeskommunen som dekket en 50 prosent stilling i ett år.

– *Hvorfor engasjerte Klepp kommune seg i å løse problemer i videregående skole, som jo er fylkeskommunens ansvar?*

– Også ungdom fra 16 til 19 år er kommunens ansvar, fylkeskommunen låner dem bare på dagtid for å sikre opplæring. Ungdom som ikke fullfører videregående, kan dessuten i etterkant bli en utfordring for kommunen, for NAV, for sosial- og helsetjenesten med mer, svarer Sigurd Aukland, assisterende kommunalsjef i Etat for skule og barnehage.

Lavest lærertetthet

– Jeg søkte jobben da jeg arbeider med dette daglig og synes temaet er spennende, sier lærer og rådgiver Anders Stokkeland Olsen ved Orre skule i Klepp.

Før han høsten 2015 startet med å få tak i de 25 ungdommene som skulle dybdeintervjues, hadde han noen ideer om årsaker til frafallet.

– Jeg visste at akkurat denne gruppens foreldre hadde det laveste utdanningsnivået i Rogaland, samt lavest lærertetthet. Det i seg selv er jo interessant. Forsker Eifred Markussen ved Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU), har jo også fem årsaker til frafall; språklig svake, lav sosial status, minoritetsbakgrunn, tidligere fravær og dårlige karakterer. Jeg så for meg at dette også ville gjelde her.

I kartleggingen fant man ut at én grunn til at frafallselevene ikke orket skolen, var at den praktiske kunnskapen de hadde, ikke ble verdsatt.

ILLFOTO ALF OVE HANSEN

● Frafall i videregående opplæring

En OECD-rapport fra 2014 viser at Norge er på bunn blant OECD-landene når det kommer til frafall fra videregående opplæring. Vi har en gjennomføringsgrad på 72 prosent, mens gjennomsnittet var 87 i OECD. Denne statistikken gjelder de som ikke fullfører innen 3+2 år.

● Frafall i Klepp

Klepp hadde lavest gjennomføringsgrad av alle kommunene i Rogaland i 2014/2015, med like under 68 prosent. Fra 2002 til 2009 var også Klepp kommune jevnt over blant de dårligste i fylket, viser tall fra Statistisk sentralbyrå.

Allerede da han begynte å jobbe med å få avtaler på plass, ble det klart at en ny faktor også skulle prege bildet.

Ikke lett å få tak i

– Jeg brukte flere måneder på å få kontakt med de unge. De tok ikke telefonen, og jeg oppdaget at de hadde en helt annen døgnrytme enn meg. Det viste seg at mange var hektet på dataspill og snudde døgnet. Når de endelig ringte tilbake, sov jeg. Det var også mange avslag av de rundt 100 navnene jeg hadde tilgjengelig. Jeg måtte gi opp å få tak i 25, og endte med 20 personer.

Anders Stokkeland Olsen har ikke selv et aktivt dataspill-liv, foruten én FIFA-kamp i uka med sine egne unger.

– Jeg ble overrasket over hvor mange som levde et tilbaketrukket liv. Flest gutter, men også noen jenter, var våkne om nettene. Én fortalte at da han gikk på skolen, kom nye utvidelser til spillet hver tirsdag. Derfor fikk han lov av mora å være hjemme den dagen, dersom han gikk på skolen resten av uka. Han gikk altså glipp av 20 prosent av skolen. Nå var han blitt mye eldre, og var faktisk irritert på foreldrene som lot dette skje.

For mye teori

Anders Stokkeland Olsen var heller ikke forberedt på hvor mange som levde ganske så planløse liv.

– Noen få hadde fått seg en jobb, men mange hadde ingen tanker om hva de skulle gjøre videre. De satt bare hjemme og ventet, uten at de visste på hva.

Det var, som ventet, ingen klare enkeltårsaker til at ungdommene sluttet på skolen. Som Olsen tenkte i starten, hadde Eifred Markussens forskning også relevans her. Mange faktorer spiller sammen.

– En vesentlig årsak til at de ikke orket å møte på skolen, var at den praktiske kunnskapen de hadde, ikke ble sett eller verdsatt. Mange her i Jærens jordbruksdistrikt har praktiske talenter, men det er ikke plass på skolen til det de mestrer godt på hjemmebane. De har ingen arenaer der de kan blomstre. Det har påvirket skulkingen til mange av guttene.

Mer enn hasj

Psykiske problemer er en annen faktor som påvirker. Mange har fått god hjelp, men ikke nok. Noen som er blitt mobbet, har ikke følt at det ble tatt alvorlig og er bitre på skolen.

– Rusmisbruk påvirker også frafallet. Kall meg gjerne naiv, men jeg trodde det begrenset seg til litt hasj og partydop. Flere jeg snakket med, brukte derimot sterkere stoffer som amfetamin. Det overrasket meg.

Alle minoritetselever sa nei til å stille, bortsett fra to fra Øst-Europa.

– Begge mente de var blitt kastet inn på sitt klassetrinn altfor tidlig. Norsk kunnskapene var ikke gode nok til å takle skoledagen. Dette er noe jeg også selv har sett, og det er problematisk.

– Ikke ta lett på skulk

Kartleggingen ga kommunen mange svar. Anders Stokkeland Olsen mener at skolene kan bli bedre på flere områder.

– Når skulkingen begynner, varierer oppfølgingen mye. Her må det en handlingsplan til, og den kommer allerede fra høsten. Arbeidslivsfagene er svært viktige, og her kommer også positive endringer raskt. Helsesøsters rolle skal også tydeliggjøres for de unge, at det er mer enn et sted hvor de vaksineres. Det er også avdekket at kommunen har et altfor dårlig forebyggende apparat for unge mellom 15 og 18 år.

Ønsker strengere foreldre

Foreldrenes rolle kommer en heller ikke utenom. Her ønsker ungdommene selv tettere kontroll.

– De etterlyser grenser og et strengere system rundt seg. De trenger å bli fulgt opp også i videregående, med tanke på søvn, skole og lekseoppfølging. Noen synes foreldrene har vært altfor ettergivende. Mange er også skilsmissebarn. Flere har opplevd samværsordninger som ikke har gitt dem en stabil og strukturert hverdag.

Selv har Anders Stokkeland Olsen også endret seg i rollene som rådgiver og lærer. Nå ser han etter risikofaktorer på en annen måte. Han informerer også mer om frafall og konsekvensene lav utdanning får i et tøft arbeidsmarked.

– Jeg er også blitt enda mer opptatt av gode relasjoner, og hvor viktig det er at alle blir sett!

«Ny vri»

Rapporten «Folkehelseoversikt Klepp kommune 2015-2026» viste at Klepp kommune har store utfordringer med frafall fra videregående opplæring og psykisk helse blant ungdommer.

I enkelte kull har bare to tredjedeler av elevene fullført. Av disse er én av fire arbeidsledig eller ufør to år etter.

Kommunen satte av en 50 prosent stilling i ett år. Målet var å kartlegge hvorfor ungdommene hadde sluttet, hva de tenkte om oppfølgingen og hvilke råd de hadde til kommunen.

Totalt ble 20 ungdommer født mellom 1993 og 1999 dybdeintervjuet.

– Jeg er blitt enda mer opptatt av hvor viktig det er at alle blir sett, sier Anders Stokkeland Olsen om hvordan det å dybdeintervjue frafallselevne har endret ham.

FOTO: JIAN INGE HAGA

En mer praktisk og relevant ungdomsskole som motiverer både teoretisk flinke og flinke praktikere, er ett av tiltakene i Klepp kommune. ILLFOTO ERIK M. SUNDT

Sitater fra de unge:

«Jeg sluttet fordi jeg spilte for mye data. Jeg var totalt hekta og spilte stort sett på kvelder og netter. Mor og far burde vært mye strengere. De visste om det.»

«Selv om jeg var flink i idrett, var drømmen om å kunne leve av dataspill sterkere.»

«Hadde vi hatt mer praktisk arbeid på ungdomsskolen, tror jeg færre elever, inkludert meg selv, hadde blitt skoleleie.»

«De psykiske arrene fra mobbingen i grunnskolen var helt klart en avgjørende årsak til at jeg ikke klarte å fullføre videregående.»

«Jeg trengte penger til stadig dyrere rus. Fikk ikke tid til skolen.»

«For meg var selve skolen mindre viktig. Det gjaldt bare å passe på at de andre jeg gikk sammen med ikke fikk vite om fars misbruk av alkohol og narkotika. Jeg var livredd for det.»

«Jeg drømmer om å en gang kunne få meg en fast jobb.»

«Jeg har lyst til å få en skoleplass som jeg klarer å fullføre.»

«Jeg ønsker å en dag være i stand til å få meg familie.»

«Jeg ønsker å kunne hjelpe andre folk. Men først må jeg kunne hjelpe meg selv.»

Kilde: Rapporten «Ny vri»

Seks nye tiltak med «Ny vri»

Tiltakene i Klepp er arbeidslivsfag, rutiner ved skulk og arbeid mot spillavhengighet, årlig foreldremøte om utdanningsmuligheter og tettere samarbeid med foreldrene.

Sigurd Aukland, assisterende kommunalsjef for skole og barnehage i Klepp kommune, tok initiativet til «Ny vri» sammen med en rådgiver i etat for helse og velferd. Han er glad for kunnskapen de nå har fått fra ungdommene. Den skal brukes til læring både internt og eksternt.

– Forskere sier at det er omtrent like mange årsaker til frafall som det er ungdom, så det å ha en for stor tiltaksliste virker mot sin hensikt. Rådet er å spisse noen, og så gjøre dem skikkelig. Vi har valgt seks tiltak, sier han.

Stikkord for tiltakene er arbeidslivsfag, rutiner ved skulk og ved spillavhengighet, årlig foreldremøte om utdanningsmuligheter og tettere samarbeid med foreldrene.

– Det må skapes en mer praktisk og relevant ungdomsskole som kan motivere alle, både teoretisk flinke og flinke praktikere. Alle kan ikke bli bloggere og fotballspillere, sier Aukland.

Når det gjelder skolevegring, skal det finnes rutiner som skal følges når en ungdom skulker.

– Skolen må være mer på hugget når dette skjer, involvere andre etater tidlig og inngå avtaler med foreldre, fortsetter han.

Noen elever, både på ungdomsskolen og i videregående, blir spillavhengige.

– Kommunen går nå tettere på problemet, blant annet i samarbeid med Nav. Vi har en bredt sam-

mensatt gruppe som skal se på dataspill som fenomen i vår kommune, og hva vi kan gjøre.

I samarbeid med den lokale næringsforeningen skal det hvert år arrangere et foreldremøte for 9. trinn.

– Der skal vi presentere alle utdanningsmulighetene de unge har lokalt, med veiledning og samtaler. Mange store lokale bedrifter stiller og kan opprette direkte kontakt med ungdommen.

– Det er viktig å få frem at selv om en har sluttet på videregående skole, kan en starte på en utdanning igjen. Det er mange veier som fører frem til for eksempel et fagbrev, sier Aukland.

– Vi må engasjere foreldrene mer, både via FAU (foreldrerådets arbeidsutvalg) på skolene og i det kommunale FAU. Vi må få foreldrenes rolle frem. De er den viktigste faktoren for at ungdommene skal fullføre. De må være støttende, men tydelige. Omsorgsfulle, men ha forventninger, sier han.

Klepp vil ha flere fellessamlinger med rådgiverne i ungdomsskolene og videregående.

– Samhandlingen må bli bedre. Vi vet at mange unge er utrygge det første året på videregående. Noen har kanskje opplevd nederlag, mobbing eller sliter psykisk.

– Vi må identifisere disse tidligere og sørge for dialog mellom rådgiverne i ungdomsskolen og i videregående. Slik kan en sikre at de unge blir sett, får trygghet og kan skape gode relasjoner. Er de tryggere, får de lettere venner og finner seg raskere til rette, avslutter Aukland.

Petit

Stille rom

Re opp senga!

● **Hilde Eskild**
lærer, forteller og forfatter
FOTO PRIVAT

I sommer fungerte vi til tider som et lite pensjonat for vennene til våre døtre. Én av dem lå på arbeidsrommet mitt i en uke. Det var gøy å gå inn der bare for å se på senga hans. Den var mer strøken enn jeg noen gang har fått til i hele mitt liv. Det var ikke en rynke på den. Hotellsenger er ikke så fine. Min dyne og pute ligger stort sett i et mykt middbefengt kaos døgnet rundt. Bortsett fra når jeg har skiftet sengetøy. Da er den helt strøken.

«Har du vært i militæret?» spurte jeg min datters venn. Det var liksom noe profesjonelt stramt og disiplinert over den divanen jeg pleier å kaste ringpermer, bøker og krøllete ark på. Han hadde ikke det. Men han hadde en gang lest en artikkel skrevet av en oberst. Artikkelen var formet som et svar til alle rekrutter som syntes det strenge sengeoppredningsregimet i militæret var poengløst. Hvorfor bruke tid på egen seng når man skulle lære å forsvare konge og fedreland? Jeg fikk en liten oppsummering av den artikkelen, og da lærte jeg noe jeg aldri har vært i nærheten av å tenke på: Å re opp senga si hver morgen har med livskvalitet å gjøre.

Om morgenen pleier jeg å skli ut av senga som en diger, hvit snegle før jeg sjangler ut på badet. Så forholder jeg meg ikke mer til senga før jeg en eller annen gang i løpet av kvelden eller natta ramler over ende i en uformelig sengetøyklump, drar dyna over ørene og forsvinner. Mentalt i alle fall. Men, skolerte min datters venn meg, med oberstens ord: Når du rer opp senga, starter du dagen med å utrette noe. Du gjør noe skikkelig som du blir ferdig med, og det setter deg i gang på en effektiv måte og du blir motivert til å fortsette å utrette noe. Er du riktig uheldig, hjelper ikke sengeoppredningen det grann. Du får ikke gjort noe av

FOTOFREEIMAGES.COM

det du skal, og du synes at både du selv og dagen er totalt mislykket.

Men; så kommer hovedpoenget: Etter en mislykket dag møter du en perfekt oppredd seng, og du tenker: «Dette fikk jeg i alle fall gjort i dag!» Og du kan legge deg med god samvittighet og mot til å ta fatt på morgendagen.

Enkelt og genialt!
Det skal jeg prøve.
En gang.
Tror jeg.

Moralen er altså: Det er ofte de små tingene som skiller en god dag fra en dårlig. Som oftest er de gratis også.

«Hvorfor bruke tid på egen seng når man skulle lære å forsvare konge og fedreland?»

● Tilbakeblikk

For 50 år siden
Utplasseringen skaper problemer

Det jeg mener man har kunnet spore, er en viss tretthet blant arbeidsgiverne. De har ikke alltid den tid til å ta seg av praktikantene som ønskelig kunne være. Konkurransen er hard, og det settes større krav til effektivitet og produksjon på arbeidsstedet. Hver enkelt arbeidstager koster bedriftene mye penger, utgiftene stiger med bl.a. økte sosialutgifter. (Konrad Lexau, rådgiver)

Norsk Skoleblad
nr. 6/1967

For 25 år siden
Seksuelle overgrep:
Skolens rolle uklar

– Grunnskoleloven har som vi vet, en pedagogisk tilnærming, og overgrep er ikke nevnt der. Når det gjelder straffeloven, sier paragraf 139 om avvergingsplikten at et straffbart forhold skal anmeldes «uavhengig av om fornærmede eller vergen har samtykket. Det gjelder selv om den som sitter inne med opplysningene har taushetsplikt». Men lovverket alene forteller ikke en lærer hvordan hun/han skal opptre, og behovet for klargjøring og presisering fra myndighetenes side er opplagt. (Elise Kipperberg, seksjonsleder i Redd Barna)

Skoleforum nr. 2/1992

“Med en master vil jeg ha bedre grunnlag for å drive forsknings- og utviklingsarbeid på egen arbeidsplass. Men det viktigste er å bli en god lærer.

Ruben Amble Hirsti

Tar master i skolerettet utdanningsvitenskap med fordypning i samfunnsfag.

**Klar for
å gjøre
en større
forskjell?**

Velg blant flere enn 30 masterstudier. Med mer utdanning åpner det seg nye muligheter i arbeidslivet, enten du søker nye oppgaver eller dypere spesialisering. På HiOA møter du lærere og forelesere som brenner for faget sitt, og du kommer tett på forskningsmiljøene våre. Velger du master eller videreutdanning hos oss, kan du studere på hel- eller deltid. Ved fakultetet for lærerutdanning og internasjonale studier (LUI), har vi flere mastertilbud:

Barnehagepedagogikk • IKT-støttet læring • Multicultural and International Education / Flerkulturell og internasjonal utdanning
Skolerettet utdanningsvitenskap • Yrkespedagogikk

Du kan lese mer om våre masterprogrammer på hioa.no/videre

**Søk
master-
studier
ved HiOA
innen
1. mars**

Mellom **tullball** og tørre fakta

– Æh, kven av dei, svarar Bodil Grindvik Uri når Utdanning spør om å få ein prat om fritidssysla hennar.

TEKST OG FOTO Kirsten Ropeid | kr@utdanningsnytt.no

– Du sit i styret for Skodje Sogelag, så eg tenkte vi kunne prate om interessa for lokalhistorie?

– Gjerne! Men eg er òg leiar og revyskodespelar i Skøye tea-

Bodil Grindvik Uri kombinerer interessa for historie med interessa for revy. Her er ho i revynummeret «Mållauslaget».

FOTO SKØYE TEATERLAG

FOTO PRIVAT

● Bodil Grindvik Uri (58)

Kven

Utdanna barnehagelærer og har arbeidd i barnehage og småskole. Starta nyleg som rådgivar for barnehagesaker hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal.

Kva

Sit i styret for Skodje Sogelag, som arbeider med lokalhistorie

Dette treng du

Finn deg eit historielag. Det er historielag i nesten kvar kommune i landet. Landslaget for lokalhistorie er paraplyorganisasjonen for historielaga og største kulturvernørsla i landet.

terlag. Og det er ekstra moro når eg kan gjere fleire ting på ein gong. Som den søndagen da medlemmar frå historielaget kom roande til kyrkja, eller dei kom med hest og vogn. På kyrkjebakken stod ein stakkar i gapestokk, og lensmannen las opp tinglysingar. Gudstenesta var på gamleviset, utan orgelspel, berre salmesong, og presten var i gammal prestekjole. Det heile var eit samarbeid om ei historisk gudsteneste mellom kyrkja, sogelaget og teaterlaget.

– Korleis fekk de kledd opp aktørane på tidsriktig vis?

«Vi tar ein tur på loftet til Bodil», seier folk når vi treng slike ting. Eg samlar på det meste, men aller helst på gamle tekstilar.

Sjølv om vi skulle snakke om fritida, understrekar Bodil at arbeid med barn inspirerer til historieinteresse:

– Barn spør ofte om korleis ting var i gamle dagar. Ungane i ein førsteklasse eg hadde for ei tid sidan syntest det var vanskelig å førestille seg kva leikekameratane mine og eg gjorde når vi ikkje hadde fjernsyn og ikkje fekk sett barne-TV. Eg fortalde at vi høyrde på laurdagsbarnetimen på radio medan vi saug i oss safta frå ein appelsin som vi hadde dytta to sukkerbitar inn i, fortel ho.

– Det ville ungane prøve. Så eg skaffa appelsinar, sukkerbitar og lydbok, og ungane lytta og saug. Det var så vellykka at dei ville gjenta det, seier Bodil.

– Eg er oppvaksen på ein bitte liten stad her i kommunen. Det var berre seks hus der da eg var barn, held ho fram.

– Nå er staden blitt eit stort bustadfelt, tett med hus og folk. Tjernet der vi gjekk på skøyter, og elva der vi leikte, er drenert bort. Skogen er hogd ned. Eg kjenner meg ikkje att når eg kjem dit. Difor skriv eg essays og forteljingar frå da eg vaks opp. Gjer eg ikkje det, vil om kort tid ingen vite korleis det var der før, seier ho.

Å samle inn gamle bilde frå Skodje, digitalisere dei og gjere dei tilgjengelege i offentlege arkiv, er sentralt i arbeidet til Skodje Sogelag.

Laget gir ut eit årsskrift kvart år. I siste nummer var posthistorie i Skodje sentralt, saman med den gamle storgarden Solnørgaard. Blant andre tiltak arrangerer laget bygdevandringar.

Sjå Bodil Grindvik Uri framføre si eiga revytekst Mållauslaget: bit.ly/2jw7xkp

SØK VIDEREUTDANNING!

**Pedagoger i barnehager kan nå
søke videreutdanning i:**

Språk, Læringsmiljø og pedagogisk
ledelse, Naturfag og matematikk,
og Veilederutdanning for praksislærere.

Søk nå!

udir.no/videreutdanning-bhg

Utdanningsdirektoratet

HUSK
SØKNADSFRIST
1. MARS

MÅNEDSPÅN

UKE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG

Bøker

Aktuell bok OMTALT AV Ole Kallelid

Solid innføring i norsk skolehistorie

Jakten på den gode skole.
Utdanningshistorie for lærere

Av Vegard Kvam
Universitetsforlaget
2016
175 sider

«Jakten på den gode skole» henvender seg klart og tydelig til kommende lærere.

Kunnskap om tidligere tiders skole inngår fortsatt i norsk lærerutdanning. Mang en lærerstudent har nok med blandet lyst åpnet den skolehistoriske læreboka på pensumlista og undret seg over relevansen for sin egen lærergjerning. Blir man en bedre lærer av å lære om vekslende pedagogisk grunnsyn, lærerrolle og elevsyn gjennom 1800- og 1900-tallet?

Studenter som leser Vegard Kvams nye bok om temaet, vil kunne se nytten av denne kunnskapen. Med et lettfattelig språk, klar struktur og relevante sideblikk til samfunnet utenfor klasserommet gir han en god innføring i norsk skolehistorie. Fargerike og illustrative figurer visualiserer hovedpoengene i teksten, som blir oppsummert ved slutten av hvert av de åtte kapitlene.

Det er sjelden man kommer over en bok som så tydelig henvender seg til kommende utøvere av en spesifikk profesjon som i dette tilfellet. Mens de fleste bøker i læreboksjangeren gjennom et «bredt forord» eller ved forlagets markedsføring poengterer at målgruppen også inkluderer den generelt samfunnsinteresserte leseren, er Kvams bok klart rettet mot lærerstudenter.

Hovedpoengene i teksten blir visualisert ved hjelp av illustrative figurer, påpeker vår anmelder.

Forfatteren drar veksler på mange års undervisning ved lærerstudiet ved NLA Høgskolen i Bergen. Dette har gitt ham innsikt i kunnskapsnivået i dagens norske studentmasse. Det er nok med visshet om at unge studenter kan ha begrenset kjennskap til fagterminologi og mangelfull kunnskap om nasjonal og internasjonal historie at Kvam har gjort framstillingen såpass lettfattelig som tilfellet er her. Framstillinger av skolereformer og sosiale forhold kan oppleves som tørt og «puggestoff». Dette unngår Kvam, blant annet ved å legge inn korte utsnitt fra folkloristiske beretninger som forteller om «levende mennesker».

Det er nær sammenheng mellom innholdets faglige nivå og hvordan det formidles. Innholdet presenteres ved at forfatteren henvender seg direkte til leseren. Formuleringer som «fra egen skolegang er du kanskje kjent med at ...», «kanskje husker du fra forrige kapittel at ...», «... har du kanskje ikke hørt om tidligere?» og «hva synes du om ...?» knytter leseren tett til forfatteren, som nærmest leder ham eller henne gjennom teksten. Dette tette båndet forsterkes ved at hvert kapittel avsluttes med at leseren gjennom

spørsmålet «Hva synes du?» blir oppfordret til å reflektere selv.

Prisen forfatteren betaler for denne forenklingen, er at det blir lite rom for nyanser. Dette kunne forfatteren til en viss grad tatt forholdsregler mot. Når han eksempelvis skriver om den første organiseringen av norske lærere på 1800-tallet, om skolens kamp mot nazifisering under 2. verdenskrig eller om den siste tids debatt om forholdet mellom offentlig skole og private skoler, kunne han gjerne kort ha plassert disse hendelsene i en historisk kontekst. Så vel fagorganisering og nazifisering som privatisering fant sted også på andre områder i samfunnet enn i skolen. Likeledes blir noen av de historiske opplysningene unøyaktige, som utsagnet om at den norske kulturarven lå brakk i dansketiden.

Dette røkter ikke ved at Vegard Kvams bok gir en meget god innføring i norsk skolehistorie. Det er intet mindre imponerende på en så lettfattelig måte å gi et oversiktsbilde over et komplekst tema som norsk utdanningshistorie. Boka fortjener utvilsomt en plass på pensumlista ved institusjoner som utdanner lærere.

Åpne KLASSEROMMET mot SAMFUNNET

Norske elever skal utvikle verdier, kunnskaper og holdninger for aktiv deltakelse i arbeids- og samfunnsliv. Det kan disse tilbudene fra Naturfagsenteret bidra til.

VIL DU

... øke elevenes interesse for bærekraftig utvikling?

... bidra til at elevene deltar aktivt i klima- og miljødebatten?

... øke din kompetanse i utdanning for bærekraftig utvikling?

... få faglig og didaktisk påfyll og veiledning sammen med andre lærere?

... få økonomisk støtte til å planlegge og gjennomføre egne opplegg?

Den naturlige skolesekken (DNS) er en nasjonal satsing som skal bidra til å utdanne elevene til å delta, påvirke og bidra til en bærekraftig fremtid.

Søknadsskjema og mer informasjon finner du på natursekken.no. **Søknadsfrist 30. mars.**

VIL DU

... øke elevenes interesse og motivasjon for realfag?

... la elevene oppdage hvordan realfag brukes i arbeidslivet?

... øke din kompetanse i samarbeid med aktører fra arbeidslivet?

... få didaktisk påfyll og veiledning sammen med andre lærere?

... få økonomisk støtte til å planlegge og gjennomføre egne opplegg?

Lektor2 er en nasjonal satsing der elevene opplever realfagenes relevans og betydning gjennom samarbeid med arbeidslivet.

Søknadsskjema og mer informasjon finner du på lektor2.no. **Søknadsfrist 17. mars.**

NATURFAGSENTERET
NASJONALT SENTER FOR NATURFAG I OPPLÆRING

«SEVU-PPT nett» – En åpen nettbasert læring

● **Anne S. Samuelsen**
koordinator for
SEVU-PPT innen
UH-sektoren, Institutt for
pedagogikk og livslang
læring, Norges teknisk-
naturvitenskapelige
universitet

FOTO KARI OLIV VEDVIK

«SEVU-PPT nett» er en del av Utdanningsdirektoratets strategi for etter- og videreutdanning i Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) innen universitets- og høyskolesektoren (UH).

Denne satsingen er blant annet et resultat av lov- endringen i PPTs mandat i 1999/2000, hvor PPT i tillegg til sakkyndighetsmandatet også skulle bistå skolene i arbeidet med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling (opplæringsloven). Nå er det systemrettede mandatet utvidet til også å gjelde PPTs arbeid i barnehagene (barnehageloven).

I løpet av de siste tiårene har man fra politisk hold gitt uttrykk for et ønske om mer systemrettet arbeid i PPT. Stortingsmelding nr. 16 (2006–2007) og stortingsmelding nr. 18 (2010–2011) understreker blant annet behovet for å arbeide mer forebyggende med vekt på systemrettet arbeid og tidlig innsats. Hustad m.fl. (2013) skriver at dette også er et ønske fra tjenesten selv og eiere i kommuner og fylkeskommuner. Bakgrunnen for ønskene er både høye henvisningsrater til PPT på individnivå, og at forskning støtter at en systematisk og forebyggende tilnærming kan være en mer effektiv måte å gi skolen bistand på enn tradisjonelt arbeid på individnivå (Bl.a. Idsøe, 2007).

Man har gjennomført ulike statlige satsinger innen PPT og skole for å styrke tjenestens generelle og spesifikke kompetanse innen systemrettet arbeid. Fra 2000 til 2003 ble Samtak gjennomført, et program for kompetanseutvikling hvor hovedmålet med programmet var å bidra til at skolene og PPT arbeidet mer systemrettet og forebyggende (Rogalandsforskning, 2003/027).

Faglig Løft, en videreutdanning for PPT, ble gjennomført ved NTNU fra 2008–2012. Videre-utdanningen tok sikte på å heve PPTs kompetanse innen ulike spesialpedagogiske områder samtidig som man i hovedsak fokuserte på tjenestens arbeid på systemnivå. Det ble utviklet og etablert studiemoduler, og de ansatte i PPT kunne øke sin formelle kompetanse (Nordlandsforskning, 2012).

I dag gjennomføres SEVU-PPT (2014–2018). Den

primære oppgaven i dette programmet er også å øke kompetansen innen PPT generelt og innen det systemrettede arbeidet i PP-tjenesten spesielt. Dette skal skje og skjer blant annet gjennom etterutdanning, videreutdanning og lederutdanning, samt materiellutvikling på universitets- og høyskolenivå. I arbeidet med å nå målsettingen i satsingen blir materiellutviklingen i SEVU-PPT en sentral ressurs.

Denne ressursen er utviklet for å bistå:

1. dem som deltar i etter-, videre- og lederutdanning i SEVU-PPT
2. dem som har deltatt i denne satsingen
3. dem som ikke har deltatt i SEVU-PPT og som vil heve sin egen kompetanse på deler av PPTs fagfelt
4. ledere som vil bruke ressursen på fagdager i egen tjeneste
5. andre miljøer som er opptatt av de samme fagområdene

De som deltar i etter-, videre- og lederutdanning i SEVU-PPT, kan ha nytte av ressursen i spredningsarbeidet internt og eksternt. Evalueringene i SEVU-PPT UH synliggjør et behov for støtte til satsingens deltakere på dette området, fra arbeidsgiver.

De som har deltatt i denne satsingen, kan ha nytte av ressursen med tanke på vedlikehold og videreutvikling av egen kompetanse, men også i direkte arbeid med kompetanseutvikling internt ved PP-kontorene og i sitt arbeid eksternt i skole og barnehage.

Fagarbeidere og ledere i PPT som ikke har deltatt i SEVU-PPT, er også målgruppe for nettressursen. Vi tenker at fagarbeidere og ledere individuelt kan ha behov for å heve sin kompetanse på fagfeltet generelt og/eller på det systemrettede arbeidsområdet spesielt.

Ledere for PP-tjenesten er målgruppe i flere henseende. De er målgruppe for modulen «Ledelse og lederutvikling», men kan også bruke

ressurs for PP-tjenesten

ressursen systematisk i kompetansehevingsarbeid internt i egen tjeneste.

Andre miljøer som også er opptatt av disse fagområdene, kan ha nytte av ressursen, både med tanke på kompetanseheving og kompetansevedlikehold på individ- og organisasjonsnivå.

Nettressursen er bygd opp av en fellesdel som inneholder fagstoff som gjelder hele fagområdet i satsingen. Dette er etikk i pedagogisk-psykologisk rådgivning, sakkyndighet og forvaltning på skole og barnehagenivå, i tillegg til systemrettet arbeid. Begrepet systemrettet arbeid blir presentert fra ulike perspektiv. Øyvind Kvellø reflekterer over Rune Hausstatters, Torill Moens og Ingrid Fyllings faglige bidrag til forståelse av begrepet, samtidig som han presenterer sitt eget syn på det systemrettede perspektivet i spesialpedagogisk arbeid.

Videre består ressursen av fire ulike moduler som de ulike utdanningstilbudene i SEVU-PPT også gjør; Rådgivning og veiledning, organisasjonsutvikling og endringsarbeid, læringsmiljø og gruppeledelse og ledelse og lederutvikling. Her har man i utvikling og kvalitetssikring av arbeidet tatt utgangspunkt i innholdet i undervisningstilbudene.

Læringsressursen er som tidligere nevnt en del av universitets- og høyskolesektorens oppgaver i SEVU-PPT-satsingen. NTNU som koordinerende instans for SEVU-PPT i UH-sektoren, alle deltakende UH-miljøer, representanter for PPT, Utdanningsdirektoratet og Ressurssenter for undervisning, læring og teknologi (RESULT) har vært og er ansvarlig for utviklingen og kvalitets-sikring av ressursen.

SEVU-PPT nett er en åpen, dynamisk nettressurs som justeres løpende i forhold til endringer faglig og fagpolitisk på SEVU-PPT området. Vi arbeider nå med å utvikle ledelsesressursen ytterligere og med et bidrag til fellesdelen om kvalitetskriteriene i PPT.

Vi håper at alle som tar ressursen i bruk, vil oppleve at den er nyttig, både med tanke på kompetanseheving, spredning og i det daglig rådgivning- og veiledningsarbeid som PP-tjenesten utfører.

Velkommen til SEVU-PPT nett:
<http://www.udir.no/SEVU-PPT>

Litteratur

Barnehaugeloven (2005)

Hustad, B.C., Strøm, T. & Luckner Strømsvik, C. (2013). Kompetanse i PP- tjenesten – til de nye forventningene. Kartlegging av kompetansen i PP-tjenesten. Vol. nr. 2. Bodø: Nordlandsforskning.

Idsoe, T. (2007). Intervention in the School Psychology Service: A theory-based investigation of work behaviour change by use of structural equation modelling and generalizability analysis. Ph.d. Oslo: University of Oslo. Faculty of Social Science.

Lie, T., Tharaldsen, J. E., Nesvåg, S. M., Olsen, E., og Befring, E.O. (2003). På fruktene skal treet kjennes – Evaluering av Samtak. Stavanger: Rogalandsforskning.

Opplæringsloven (1999)

St.meld. nr. 16 (2006-2007) ... og ingen sto igjen – Tidlig innsats for livslang læring

St. meld nr. 18 (2010-2011) Læring og fellesskap Tidlig innsats og gode læringsmiljøer for barn, unge og voksne med særlige behov

Den Norske Skole
Gran Canaria
COLEGIO NORUEGO

For skoleåret 2017/2018 har vi følgende ledige stillinger:

Med forbehold om endring i elevtall og gruppedeling blir det et antall ledige lærerstillinger for skoleåret 2017/2018.

- Til vår grunnskole har vi behov for lærere som dekker alle grunnskolenes fag.

Til videregående skole, utdanningsprogram for studiespesialisering, vil vi ha behov for lærere med undervisningskompetanse i nedenfor nevnte fag. I tillegg ønsker vi at noen av disse også har erfaring som kontaktlærere, og trives med dette.

Vår skole er liten og vi har derfor behov for lærere med bred kompetanse slik at de kan dekke flest mulige fag.

- Alle realfag skolen tilbyr
- Engelsk, både fellesfag og programfag
- Historie
- Kroppsøving
- Religion
- Norsk

Søknad og CV sendes til soknad@colegio.no

Søknadsfrist: 5. mars

Aktuelle søkere vil bli kontaktet og invitert til intervju i uke 13.

PISA og dei mange matematikkane

● **Bård Harboe**
pensjonist
FOTO PRIVAT

● Programme for International Student Assessment (PISA)

Internasjonal og standardisert elevtest i regi av OECD som skal måle 15-åringers kompetanse i lesing, matematikk og naturfag.

«At det er ein fleirtals-s i fagnamnet i den engelsk-språklege delen av verda, er det vel få som legg merke til.»

Ein milliardbutikk i Paris, med røter og rasjonale henta frå amerikansk IQ-testing, ligg som ei sperre mot arbeidet for eit vellukka reknefag i skulen

Endeleg har Norge kome litt høgare opp i den internasjonale konkurransen i matematikk, elevtesten PISA. Det blir gevinstar å henta for kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen og partiet hans, Høgre. Men professor emeritus Svein Sjøberg er ein sta PISA-tvilar. Tvilen hans minner meg om ord frå det såkalla Gymnasutvalet på 1960-talet. Dei skreiv det slik: «Elevane blir spesialistar på reaksjonar som er særleg innøvde for eksamens-situasjonen. Kva generell verdi desse reaksjonane har, veit vi lite om». Men kritikarane når ikkje fram. Ikkje hos oss, og heller ikkje i Tyskland, der den politiske leiarskapen, med ministeren i spissen, har bunde seg til den store PISA-masta. Der har dei lova å føra Tyskland oppover på PISA-stigen. Då blir det umuleg på same tid å slutta seg til den utbreidde kritikken av denne overnasjonale, felles høgdemålaren.

Den politiske skuleleiinga hos oss har lagt seg på same lina. Nå har leiinga fått teften av framgang. PISA blir nok urikkande hos oss i lang tid. PISA er milliardbutikk, ein av dei mest ruvande i heile OECD. Det trengst også pengar langs heile den lange vegen ut til dei mange skulane i dei mange landa. Mange kan få si eiga vesle grein å sitja på. Den sagar dei ikkje på i utide. Sjøberg blir ein slags «varslar» i alt dette, ein med små sjansar til å bli høyrd, han som så mange andre.

Kva er det så det blir bråka om? Gjeld det ikkje over alt i verda at $2+2=4$? Er ikkje matematikken over alt den same? At det heiter mathematics på engelsk, at det er ein fleirtals-s i fagnamnet i den engelskspråklege delen av verda, er det vel få som legg merke til. Under første delen av 1900-talet var det mange med store namn i den akademiske matematikken, Bertrand Russell mellom andre, som la ned eit stort arbeid i å finna fram til den

eine og sanne matematikken. Den matematikken skulle avløysa dei mange matematikkane og dei sprikande historiske overleveringane. Dei lukkast ikkje.

Ein ung, nærmast uforskamma, nederlandsk matematikar, Kurt Gödel, greidde då også å overtyda heile den akademiske matematikkverda om at dette einskapsstrevet umuleg kunne føra fram.

Ei gruppe franske matematikarar gav seg likevel ikkje. Dei arbeidde vidare med sikte på å finna fram til den eine matematikken, som skulle avløysa det uryddige, faglege mangfaldet ved universiteta.

Noen gonger kan me gripa oss sjølv i å tenkja på Historia som ei eiga, litt lunefull rett nok, men likevel leiande kraft i historia. I 1957 fekk Sovjet sin Sputnik 1 ut i rommet, den første kunstige satellitten i bane rundt Jorda. Amerikanarane frykta at dei kunne koma til å tapa det teknologisk-vitskaplege kapplauget med Sovjet. Skulen måtte moderniserast. Store fondsmidlar sat laust. Grupper av universitetsmatematikarar tok fram dei franske arbeida og la dei til grunn for den nye, den moderne matematikken i skulen, den som fekk namnet «New Math» i den engelskspråklege delen av verda. OEEC (OECD i dag) inviterte til seminar på eit slott utanfor Paris. Delegasjonane frå dei nordiske landa fann saman. Ein komité under Nordisk Råd blei utnemnd.

Sjølv skulle eg koma til å hamna i Forsøksrådet for skuleverket på denne tida, i 1969. Det var ein fortvilande situasjon å koma i for ein ung og uroynd mann den gongen. Det var like tydeleg for meg, som så mange andre, at nå var norsk skulematematikk hamna på ville vegar. Men korleis ta tak i det og få det fram på ryddig vis i det offentlege rommet?

Først fram mot 1975, fem år seinare, kom dei artiklane som la grunnen for å byggja opp ein meir velordna argumentasjon. For meg skulle det særleg bli ein artikkel av den franske matematikaren René Thom, som gjorde meg nokolunde trygg. Litt før dette hadde eg fått plass som «kveldens gjest» i TV-programmet Åpen Post. Der hadde eg blitt inn-annonsert som den som skulle fortelja at den norske skulen nå hadde tversnudd i spørsmålet om den skremmande «moderne» matematikken.

Eg var forsiktig, ville vinna meir tid til samtalar og ettertanke i så mange fora. Noka tverrsnuing blei det heller ikkje hos oss, så naudsynt det elles måtte vera. Norske forlag hadde kjøpt inn svenske læreverk, og i Sverige hadde dei ikkje tverrsnudd.

Åra har gått. Eg har i det siste gått bakover i historia og studert matematikk og rekning i den norske allmennskulen, prøvt å finlese utvalde læreboktekstar. Pionerane i den norske skulematematikken var sterkt medvitne om at oppgåva dei hadde tatt på seg, var folkeopplysing og allmenn kulturreising. «Barnene» måtte på alle viktige punkt «se det selv at det er slik det maa være». Bare slik kunne grunnen bli lagt for den vidare læringa i deira framtidige liv.

Med «New Math» blei denne tilnærminga til reknefaget fortrent av eit heilt anna perspektiv. Ein einskapleg, og tvers gjennom velordna, matematikk skulle nå lærast ut. Det førte oss inn i utbreidd dogmatisme og forvirring den gongen. Det måtte bryta saman. Og me blei sitjande igjen med så mang slag drivgods. Dosering hadde fortrent sjølvsyn på vide område.

Eg er med i ei fjesbokgruppe om matematikk i skulen. Det har fått meg til å tenkja på Niels Kjærs studium av maurtuver. Niels Kjær såg der bare ei svær springing. Han såg lite til den visdommen som etter i Salomos ordtøke skulle finnast der.

Bare eitt av dei svært mange funna mine i reknebøker frå den norske folkeopplysings- og kulturbyggingstida, kan få plass her. Å få på plass ein brukande rekneregul når divisor er ein brøk, er eit kjent problem i reknefaget. Den fremste pioneren vår i reknefag, Johan Nicolaisen, gjekk utanom her. Ein pådytta regel ville gløymsla fort ta, meinte han. Han laga til ei forteljing om ei mor med 4 eple til fordeling på 2 barn, ei anna med 8 til 4 barn og ei tredje hadde 12 til 6 barn. Ein tabell-liknande oversikt over tala med rekneteikna og dei rette svara på plass, la grunnlaget for å formulera kunnskapen om at ein fritt kan ganga dividend og divisor med same tal utan at kvotienten endrar verdi. Det var denne innsikta ein framfor alt måtte sikra. Korleis orda fall akkurat her, veit eg ikkje så vel. Men eg veit at hos Nicolaisen, var det dei greie og kvardagsnære orda som skulle bera kunnskapen vidare inn i nye samanhengar. Ord som la grun-

«Elevane blir spesialistar på reaksjonar som er særleg innøvde for eksamenssituasjonen. Kva generell verdi desse reaksjonane har, veit vi lite om», skreiv Gymnasutvalget på 1960-talet. Det er ein tvil som òg er aktuell når det gjeld PISA-testane, framhevar kronikkforfattaren.

ILLUSTRASJON TONE LILENG

nen for at «barnene kunne se selv» og leggja ny kunnskap til den som var der frå før, var viktige.

Det får bli med dette eine eksemplet her. Og det duger eigentleg ikkje. Bare eit vedvarande og omfattande arbeid, heilt ned i dei minste faglege avkrokane, eit arbeid tilpassa vår eiga tid, kan leggja grunnlaget for eit vellukka reknefag i skulen. I vår tid trengst det også ei gjenreising på store område etter «New Math»-herjingane

på siste halvdel av det førre hundreåret. Ein milliardbutikk i Paris, med røter og rasjonale henta frå amerikansk IQ-testing, ligg som ei sperre mot dette arbeidet, som alltid må vera lokalt og ha ei historisk forankring.

Kanskje blir det dei sterke tyske fagmiljøa som bryt igjennom her. Det veit me ikkje. Den som lever, får kanskje sjå.

Språk

Fleire nynorskelevar

Etter tretten år med nedgang i nynorskelevtalet er denne trenden snudd i år. Elevtala for 2016 syner ein gledeleg auke i talet på nynorskelevar i Noreg. I skuleåret 2016/2017 er der 160 fleire nynorskelevar enn året før. I heile grunnskulen frå 1. til 10. klasse er det 76. 549 nynorskelevar.

Det er særleg i Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane ein ser auken, men også Oppland og Aust-Agder har fleire nynorskelevar enn i fjor. Auken skuldast nok i hovudsak at talet på born i nynorsk-område går opp.

Vi må tilbake til starten av 2000-talet for å finne sist gong det var auke i nynorskelevtalet. Det er særleg i overgangen til ungdomsskulen at vi ser språkbytte. Siste åra har vi sett dokumentasjon på at nynorskelevane i ungdomsskulen ikkje får tilbod om undervisning på nynorsk. Det er difor svært viktig at Stortinget i haust vedtok å greie ut om retten til opplæring på eige språk skal utvidast til også å gjelde i ungdomsskulen.

Det er Utdanningsdirektoratet som kvart år legg ut nye tal i Grunnskolens Informasjonssystem (GSI) etter at alle skulane i Noreg har rapportert inn.

Magne Aasbrenn
leiar i Noregs Mållag

Fleire nynorskkommunar har hatt vekst i folketalet det siste året. Blant desse er Førde, største byen i Sogn og Fjordane, som for første gong passerte 13.000 innbyggjarar i fjor.

FOTO ARILD NYBØ/WIKIMEDIA COMMONS

Meiningar på nettet

Redaksjonen i Utdanning tek imot langt fleire meningsytringar enn det er plass til i bladet. Men dei fleste vert publiserte i nettutgåva vår, www.utdanningsnytt.no. Her følgjer presentasjon av nokre meningsytringar:

«Høysensitive barn» – hvem er de egentlig?

Kommer det virkelig disse barna til gode (hvem de nå enn er) om de fra barnehagealder i pedagogisk praksis blir behandlet som spesielle, nærmest som om det er noe galt med dem? skriver Monica Melby-Lervåg. [16.01.]

«Våkn opp – pensjonen din svekkes!»

Det er for tidlig å bry seg om pensjon, tenker du kanskje. Men mens du er opptatt av andre ting, svekkes rettighetene dine. Pensjonen din skrumper inn, og forhandlingsretten trues. Det er på tide å våkne, skriver Hans Lieng. [24.01.]

«Norsk skole må ta tilbake de føringene læreplanen skal ha for skolen»

Norsk skole må ta tilbake de føringene læreplanen skal ha for skolen. Det gjelder både fagplanene med kompetansemålene, og ikke minst den generelle delen om skolens verdigrunnlag som skal peke ut kursen til fagplanene, mener Tune Arbeiderpartilag i Østfold. [24.01.]

Til «Diskusjonen om ny generell del av læreplanen kan synes å være preget av mistillit»

Kristne verdier er ingen «forelskelse»

Det er diskuterbart om skolen faktisk trenger et nytt verdidokument. Men noen har bestemt, i kraft av å være valgt av folket, at det skal den få. Da bør vi lærere bidra konstruktivt. Standpunkt som at vi ikke trenger, den gamle er god nok eller at forpliktelsen lærerne kjenner til den gamle er sterk, er allerede forkastet av beslutningstakerne, skriver Lars Elvethun Torskenes i et debattinnlegg på Utdanningsnytt.no 18. desember.

Jeg oppfordrer Torskenes, lokal-

lagsleder i Utdanningsforbundet i Fet i Akershus, til å sette seg grundig inn i skolens historie og opphav, for slik å kunne debattere på et saklig grunnlag, uten å degradere de kristne verdiene i opplæringsloven til en «forelskelse». Jeg blir helt matt av en slik argumentasjon.

Heidi Stakset

Til «Isaksen vil dele opp kunst- og håndverksfaget» på Utdanningsnytt.no/2212kh

Framsnakk arbeidslivsfaget

Regjeringen synes det blir for mye kunst og for lite håndverk i faget som samler de to disiplinene. Nå vil de dele opp faget og få inn mer praktisk arbeid. Målet skal være å lage et håndverksfag som er relevant for arbeidslivet, skriver Klassekampen og siteres av Utdanningsnytt.no 22. desember.

Kan Utdanning spørre hvorfor kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen ikke snakker om arbeidslivsfag som en del av tiltaket for å fremme yrkesfaglige ferdigheter allerede i grunnskolen? Nå har faget faktisk 17.000 elever på landsbasis. Suksess-

sen vokser nedenfra ved at stadig nye skoler velger å tilby opplæring. Læreplanen er skreddersydd for å gi elevene erfaring med arbeidskunnskap gjennom kompetansemål i feltet produksjon og tjenesteyting.

Ministeren bør forklare hvorfor han ikke rett og slett bestemmer at alle ungdomsskoler skal tilby faget for skoleåret 2017/18. Det vil være et mye raskere yrkesfagloft enn å dele kunst- og håndverksfaget i to og håpe på det beste i årene etter at Isaksen har forlatt ministerposten.

Arne O. Walbye

Skoleverket: Vranglære og løpegutter for Microsoft

Mesteparten av skoleverket gjør seg fortjent til denne merkelappen. Nesten uten unntak snakkes det om en Powerpoint, Word og Excel i situasjoner der det skal snakkes generelt om presentasjoner, tekstbehandlere og regneark.

Poenget er at elevene skal lære å bruke disse programtypene, på samme måte som vi skal lære å kjøre alle typer biler og ikke bare Volvo. Elevene skal lære tekstbehandling generelt. Hvilken tekstbehandler er ikke viktig selv om de fleste skoler bruker Word. Derimot er det viktig at elevene vet at det finnes flere tekstbehandlere og litt om deres viktigste egenskaper. Slik vil elevene være i stand til å velge og bruke ulike systemer. Det vil jo være svært dårlig opplæring hvis elevene bare vet om Volvo og bare kan kjøre denne biltypen.

Det er små forskjeller mellom de ulike tekstbehandlerne. Hvis du skifter, blir det omtrent som å komme inn i en annen matbutikk. Den nye tilbyr omtrent det samme som den forrige. Men butikkene er organisert noe ulikt, noe som det tar litt tid å finne ut av.

Disse forholdene gjelder selvfølgelig også for regneark og presentasjonsprogrammer.

Verden for noen slike programtyper forholder seg omtrent slik:

Ingen skoler har så langt jeg vet informert elevene om konsekvensene av å lagre i filformatet til Microsoft (docx for tekstdokumenter). Siden dette formatet er hemmelig må du bruke Microsoft for å åpne slike dokumenter garantert feilfritt. En svært lukrativ binding for Microsoft og desto verre for brukerne.

LibreOffice og en del andre programmer/programpakker lagrer dokumentene sin på en måte som gjør at de kan åpnes garantert feilfritt av alle andre programmer. LibreOffice kan lastes ned gratis fra <http://no.libreoffice.org/>.

Argumentasjonen over gjelder for dem som trenger/skal læres opp i kontorstøtteprogrammer. Det gjelder hele skoleverket med unntak administrasjoner som kan ha behov for SharePointfunksjonalitet og integrasjon mot sak- og arkivsystem.

Bjørnar S. Pedersen
(data-) lærer ved Bergmo ungdomsskole i Molde

Fellesskap lønner seg

Nyhet!
Unik
husforsikring
kun for
medlemmer

Fordelene for deg som medlem har blitt enda bedre. Utdanningsforbundet har lansert bilforsikring og husforsikring med unike vilkår og gode priser. Les mer og bestill på udf.no/husogbil
Fellesskap lønner seg

Programtype	Programeksempler	Pris
Tekstbehandler	LibreOffice. Write	Gratis
	Microsoft Word	Må kjøpes
	KWord	Fri
Presentasjon	LibreOffice. Impress	Gratis
	Microsoft Powerpoint	Må kjøpes
	Prezi	Gratis
Regneark	LibreOffice. Calc	Gratis
	Microsoft Excel	Må kjøpes

UTDANNINGS
FORBUNDET

● **Til «Forsiktige medlemmer ga bedre forsikringsavtale» i Utdanning 17/2016**

Meget dårlig erfaring med Trygs reiseforsikring

Jeg finner Trygs uttalelser i Utdanning 17/2016, side 6, interessante; nemlig at lærere er en gruppe som har relativt lite skader sammenlignet med andre yrkesgrupper. Hvorfor hever de da prisen på reiseforsikringen? Svaret Utdanningsforbundets forsikringsavdeling gir, er at det har vært mye skader. Hvordan henger dette sammen? De ansatte i forsikringsavdelingen ble overrasket da jeg påpekte dette.

Selv hadde jeg i sommer meget dårlig erfaring med Tryg da jeg ble syk så å si hele ferien, med sykehusinnleggelse og opphold på hotellrommet. Kun en tredjedel av utgiftene ble refundert. Jeg

snakket med en pensjonert forsikringsagent for Gjensidige, uten bindinger til sin tidligere arbeidsgiver, og fortalte historien. Der ville jeg fått alt igjen, sa han med sikkerhet. Men Tryg har Utdanningsforbundet altså utvidet samarbeidet med!

Knut Marthinussen

Hvis det er slik at lærere er mindre utsatt for skader på ferie, er det underlig at Tryg øker forsikringspremien, mener Knut Marthinussen.

ILL. FOTO YLVA TÖRNGREN

● **Innvandring**

Bioingeniøren og Norge

Krigen i Syria tvinger tusener av uskyldige syrere på flukt. Sommeren 2016 strømmet tusener av syrere over landegrensene i Europa. Noen få av disse flyktningene klarte til og med å komme seg til Norge. Dette skapte en «norsk asylkrise» i Stor-

Mahad Abib Mahamud (bildet) mistet statsborgerskapet etter 17 år i Norge. Steinar Dyrli påpeker at det er et sterkt inngrep å gjøre en person statsløs.

FOTO TORSTEIN BØE/NTB SCANPIX

skog, i Utlendingsdirektoratet (UDI) og i regjeringa.

UDI ansatte ca. 200 nye saksbehandlere. Sylvi Listhaug har nå gitt disse overflødige saksbehandlerne ordre om å gjøre en nøye gjennomgang av gamle asylsaker. Kan noen ha løyet?

En av dem som nå har mista jobben ved et sykehus i Oslo, er bioingeniøren Mahad Abib Mahamud fra Brumunddal. Ikke fordi han gjorde en dårlig jobb. Sykehuset og samfunnet trenger han virkelig. Han er en av de få norske ekspertene på tropesykdommer. Mahad var blant annet sentral i behandlingen av den norske ebolapasienten i 2014.

Bare 14 år og uten familie kom Mahad til Norge fra Somalia, et land i borgerkrig.

I de 17 årene han har vært i Norge, han lært seg perfekt norsk og gjennomført en avansert, offentlig godkjent bioingeniørutdanning. Han etablerte seg med eget hus i Brumunddal. Huset har han riktig nok måttet selge for å finansiere rettssaken mot staten for å få være nordmann.

Listhaug og UDI har nemlig fratatt bioingeniøren det norske statsborgerskapet sitt. Etter 17 år i Norge som velfungerende samfunnsborger er han nå statsløs! UDI mener nå, etter anonyme tips, at han egentlig er fra Djibouti!

Under og etter andre verdenskrig ble millioner europeere drevet på flukt. Folk som flyktet fra Nazi-Tyskland, mistet også tysk statsborgerskap. Det samme gjaldt de som flyktet fra kommunistlandene etter krigen. Hensikten var å skremme folk fra å dra.

For å hindre at millioner av europeere skulle bli statsløse, utarbeidet de vesteuropeiske statene avtaler som regulerer dette. Norge har sjølsagt tiltrådt disse. Her heter det blant annet at en stat helt unntaksvis kan omgjøre et asylvedtak.

Å frata en person statsborgerskapet er det mest alvorlige en stat kan gjøre mot en innbygger. Personen mister nemlig alle sine sivile rettigheter, også retten til helsehjelp!

UDI har altså fra Listhaug fått ordre om å opptre som både gransker,

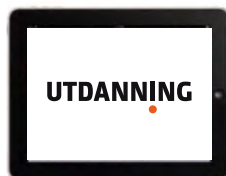
anklager, dommer og å sette straffen ut i livet.

Jusprofessor Mads Andenes, som er ekspert på dette lovområdet, mener også at vedtaket i UDI er klart lovstridig. Ingen andre europeiske land gransker heller sine asylsaker, i ettertid, og på generelt grunnlag.

Dette er rein mobbing av norske borgere. Dette minner oss om regimer vi ikke vil sammenligne oss med. Er det norske folk blitt så redde og historieløse at vi har glemt arven fra humanister som Fridtjof Nansen? Har vi glemt at også norske har måttet flykte fra krig og nød? Nei, jeg tror ikke det! Nok er nok!

Nå må først Stortinget (SV, Ap, MGD, Sp og Venstre kommer med forslag) overføre avgjørelsen om en sak skal granskes fra UDI til en domstol. Deretter må velgerne skaffe Norge ei ny regjering som kan gjøre oss litt stolte igjen av å være norske. Første anledning kommer i september 2017!

Steinar Dyrli
Flekkefjord

Har du mykje på hjartet?

Det er du ikkje åleine om. Utdanning tek imot store mengder kortare og lengre debattinnlegg, innspel og kronikkar. Men det er trøgt om plassen. Difor går det ofte lang tid før tekstane kjem på trykk, nokre gonger så lang tid at dei vert uaktuelle. Vårt tips er: Skriv kort! Held du debattinnlegget ditt på under 2500 teikn (tal på teikn inklusive mellomrom), er sjansen større for å få plass. Redaksjonen set retten til å kutte i innlegga som vilkår. For innlegg på innspel plass er lengda 3000–10.000 teikn, og kronikkar kan ha ei lengd på mellom 12.000 og 17.000 teikn.

Redaksjonen tek imot debattstoff på denne adressa: debatt@utdanningsnytt.no

● Til «Tilpasset opplæring er svaret, men på hva?» på utdanningsnytt.no/201216

Vi trenger klarere definering av spesialundervisning

Tilpasset opplæring er et overordnet prinsipp nedfelt i opplæringsloven paragraf 1–3. Her framgår det at opplæringen skal tilpasses evnene og forutsetningene til eleven. Og dette kan oppnås gjennom å variere mellom ulike typer arbeidsoppgaver, lærestoff, læremidler og organisering, skriver Frank Olsen, daglig leder for pedagogisk-psykologisk distriktssenter for Vesterålen og Lødingen på Utdanningsnytt.no 20. desember.

Dette var en bra artikkel! Vi trenger klarere definering av spesialundervisning som ofte betegnes som særlig tilpassa opplæring.

Særlig tilpassa kan forstås i minst to vinklinger; 1) særlig fordi det innebærer avvik fra mål, metoder, rammer og/eller betingelser for opplæringa, og 2) særlig fordi en knytter særlig kompetanse- og/eller koordineringsinnsats til opplæringa.

Det er ikke tilstrekkelig å gjøre vedtak bare for å begrunne avviksvettk for eksempel ved å begrense timetallet, gi fritak fra læringsmål eller vurdering eller fritak fra en (særlig) kvalifisert lærer.

Det må stilles krav om tiltak som positivt endrer vilkårene for læring, bedrer lærings- og deltaker-

betingelsene, og er rettet mot bedre å nå eleven for å bygge deltakerforutsetninger, mestringssopplevelse, inklusjon og læring.

Dette krever pedagogisk kunnskap og ferdighet og stiller store krav til løpende diagnostisk og eksplorerende praksis.

Vi må kreve spesialpedagogisk kompetanse hos den som skal stå for denne tett-på-oppfølginga.

Frank Hansen

• Sett spor

Les mer om NTNUs videreutdanningstilbud studieåret 2017/18 på www.ntnu.no/kompis

NTNU KOMPIS

Kompetanse i skolen

Videreutdanning for lærere, rådgivere og skoleledere. Samlings- og nettbasert. Høy faglig og fagdidaktisk kvalitet. Tilpasset lærere i jobb. For lærere i grunn- og videregående skole.

Fagområder:

- Matematikk
- Naturfag
- Fysikk
- Kjemi
- Teknologi og forskningslære
- Engelsk
- Norsk
- Rådgivning
- Norsk tegnspråk
- Skoleledelse
- Utdanningsvalg
- Veileder- og mentorutdanning

Du kan søke om finansiering via den statlige satsningen *Kompetanse for kvalitet* i perioden **1. februar – 1. mars**.

 NTNU
Kunnskap for en bedre verden

Medier og kommunikasjon

Utdanningsforbundet har sviktet MK-lærerne

Utdanningsforbundet har sviktet lærerne på medier og kommunikasjon (MK) på en måte som man ikke ville ha gjort med andre og større medlemsgrupper. Jeg er MK-lærer ved Lillestrøm videregående skole, og det siste året har jeg sett gode kolleger bli overtallige og måtte se etter arbeid utenfor skoleverket.

Med overgangen fra et yrkesfaglig til studiespesialiserende løp kuttet fylket én av de to klassene på Lillestrøm. Hadde det ikke vært søkere til tilbudet, hadde dette vært forståelig. Men på MK Lillestrøm har søkerne stått i kø.

Summerer man 1.-, 2.- og 3. prioritetsøkere, hadde vi inneværende skoleår 1033 15-16-åringer som søkte VG1 MK Lillestrøm. Det er i teorien nok til å fylle 34 klasser med 30 elever i hver. Hvilken fagforening ville ikke ha tatt en kamp for arbeidsplassene på et sted der «virksomheten» har blitt drevet i 17 år, har et solid «kundetilfang», og der «virksomheten» ikke er dyrere enn tilsvarende virksomheter? Av de 30 elevene som startet hos oss 15. august, har bare én sluttet. «Kundetilfredsheten» ser ut til å være god, og ventelisten har vært lang. Dessuten har rektor ønsket to MK-klasser ved skolen. Men så langt jeg kjenner til, har ikke Utdanningsforbundet

gjort noe for å beholde tilbudet og arbeidsplassene. Riktig nok er ikke overtallighet det samme som å bli sagt opp, men for yrkesfaglærere er det ofte det. En filmskaper med mange år i bransjen tar ikke nødvendigvis en master i matematikk 30 år etter at han gikk ut av videregående.

Dette innlegget ville ikke ha vært skrevet hvis jeg ikke allerede hadde opplevd at Utdanningsforbundet flere ganger har vært en dårlig fagforening for MK-lærerne.

I samband med den første høringen om ny struktur våren 2013 fikk MK-lærerne ved Lillestrøm 12. april en e-post fra Utdanningsforbundet Akershus. Der sto det: «... vil gjerne ha inn synspunkter på hva vi i Utdanningsforbundet Akershus skal mene om forslaget om å gjøre om utdanningsprogrammet for medier og kommunikasjon til et studieforberedende program etter modell av idrettsfag/MDD.» Det ble ikke oppgitt noen frist for når vi skulle komme med innspill, men vi hadde vårt svar klart tre-fire dager senere. MK-lærerne var dessuten invitert til et møte om saken 25. april hos Utdanningsforbundet Akershus.

Men allerede 17. april la Utdanningsforbundet sitt syn ut på Facebook. Det var kanskje en glipp, men den peker i retning av at høringen

Til tross for høye søkertall har Akershus fylkeskommune bestemt å kutte én av to klasser i medier og kommunikasjon ved Lillestrøm videregående skole. Lærer Gunnulv Hellesylt er misfornøyd med Utdanningsforbundets innsats.

ARKIVFOTO STIAN GREEN

ikke ville ha blitt tillagt noen vekt uansett. Og Utdanningsforbundets synspunkt gikk imot det de fleste MK-lærerne ønsket.

I 2014 var det en ny høring. Igjen skulle man velge mellom to modeller for det fremtidige MK. Av de syv fylkeslagene som hadde synspunkt, gikk seks inn for modell 2, som de fleste MK-lærerne ønsket. Imidlertid gikk sentralstyret 31. oktober 2014 inn for modell 1. Igjen etterlates

et inntrykk av en skinnhøring. Ville en større gruppe i forbundet, for eksempel barnehagelærerne, blitt behandlet så arrogant?

Mange MK-lærere føler ikke lenger at Utdanningsforbundet er vår fagforening. En utmelding er kanskje den logiske konsekvensen av alt det som har skjedd.

Gunnulv Hellesylt

Matematikkundervisning

Digitale verktøy er en «gjøkunge»

Norske elever gjorde det bedre enn noen gang tidligere i TIMSS- og PISA-undersøkelsene. Samtidig fikk 42 prosent av de samme elevene bare 1 eller 2 i matematikk. Professor emeritus og skoleforsker Svein

Sjøberg kaller det et stort paradoks, ifølge Utdanningsnytt.no 9. januar der de siterer Aftenposten.

Ikke før man erkjenner hvilken «gjøkunge» digitale verktøy har blitt i matematikkundervisningen i ung-

domsskolen, vil disse problemene med elevenes prestasjoner i matematikk til de skriftlige offentlige eksamener i matematikk i grunnskolen overvinnes. Og da kan de overvinnes raskt!

Foreløpig ser det ut til at trakas-

seringen av ungdomsskoleelever i faget matematikk skal fortsette til tross for alle løfter om kamp mot mobbing.

Magnus Skrunes

Rett på sak

Læreryrket

Statusløft med lønn og kvalitet

Anne Siri Koksrud Bekkelund skriver i Aftenposten 25.01. at man dessverre ikke kan vedta høyere status for lærere ved å sette høye inntakskrav. Det er omvendt; kravene må øke som følge av økt interesse for studiet.

Høyre og Venstre har økt kravet til å bli lærer. Så langt kan man ikke si om kravene vil gi oss bedre lærere eller lærermangel. Kravet om karakteren 4 i matematikk for å begynne på lærerstudiet kan så langt se ut til å føre til lærermangel. Det har vært stor nedgang i studentmengden i hele landet, 40 prosent nedgang i Nordland og Troms, 20 prosent i Finnmark.

Når masterstudiet gjør lærerutdanninga femårig, fra dagens fireårige, vil man få en nedgang i antall utdannede lærere. Først mister man ett årskull. Studenter med 4 i matematikk har gjerne 5-ere og 6-ere i andre fag og vil kunne velge nokså fritt hvilken utdanning de skal slå inn på. Hva kan læreryrket tilby som taler for å velge den utdanningen? Høy status? Nei, det har ikke læreryrket. Høy lønn? Nei, men sånn midt på treet? Forutsigbare arbeidsforhold? Nei, regler og forordninger innen fagplaner skifter stadig. Nye kunnskapsministre innfører nye regler og mål. Dette fører til at lærerne først må skolere seg, for så å utforme praktisk pedagogikk for hvordan undervise elevene.

I Finland lar politikerne lærerne styre utviklingen i skolen, og dette gir en forutsigbar skolehverdag for alle i skolen. Kunne norske skolepolitikere lære av finnene, ville mye være vunnet, og tid og energi spart. Kanskje kunne vi klatret opp på PISA-rankingen på siden av Finland?

Når masterstudiet trer i kraft, bør man se på lærerlønningene. Et femårig studium bør gi en betydelig lønnsvekst i forhold til fireårsstudiet. Lønnen til utøverne i et yrke er en viktig faktor for å fastsette yrkesstatus.

For undertegnede er det lett å si meg enig med Bekkelund: Lærersstatus kan ikke vedtas, den må opparbeides gjennom kvalitetsheving og kraftig lønnsheving. Det spesielle med læreryrket er at lærerne skal formidle kunnskaper og adferd til den oppvoksende slekt. Barn og unge skal lære å bli gagns mennesker og velfungerende i det samfunn de etter hvert skal overta ledelsen av. Dette viktige arbeid med den oppvoksende slekt fortjener lærere med høy status og god lønn.

Bjørn Olsen
pensjonert adjunkt

Lærertetthet

Jo, størrelse teller!

Sylvia Helene Lind
leder i Elevorganisasjonen

FOTO PAAL SVENDSEN

Oppskriften for å sikre god og tilpasset oppfølging er ikke så komplisert.

Første steg er å sikre en høy lærertetthet. Én undervisningstime er på 45 minutter. Det er den for alle lærere. Uansett hvor flink, dyktig og inspirerende du er, forlenges ikke disse minuttene. Du kan være den dyktigste og mest kompetente læreren et klasserom har sett, men du har allikevel ikke tid til å følge opp et endeløst tall med elever. Det går bare ikke.

Markus i klasse 9A har følt på dette. Markus går i en klasse på 23 elever og sliter litt med algebraen i matematikk. Han får ikke den oppfølgingen som gjør at han kan lære seg algebra og følge med i timen når læreren underviser. Fem andre i klassen til Markus synes algebra er enkelt og skulle ønske de kunne begynne på neste kapittel allerede i dag. Fire andre synes fortsatt at geometri-kapitlet i forrige uke er vanskelig, og klarer ikke fokusere på et nytt kapittel. Én sitter alene i hjørnet og har det ikke så bra på skolen, men læreren har ikke tid til å følge eleven opp.

Hvordan skal én lærer, med 23 vidt forskjellige elever, være i stand til å følge opp hver enkelt elev godt nok? Svaret er enkelt: Det går ikke. Det er et ufravikelig faktum at høy lærertetthet muliggjør en ny og moderne undervisning. Tavle og kritt foran 30 elever er ikke tilpasset og tilrettelagt opplæring, men standardisert undervisning uten det minste hensyn til elevene. Skal vi få en fremtidsrettet og digital skolehverdag, med moderne læringsverktøy, er vi helt avhengig av lærere som har tid til å følge opp og tilrettelegge opplæringen til hver eneste elev.

For alle er enige om at læreren er skolens viktigste ressurs i kompetanseformidlingen som skjer i klasserommet. Da bør det være innlysende at vi må ha mest mulig av denne ressursen. Til og med John Hattie, som mange meningsmotstandere ofte velger å støtte seg til, skriver eksplisitt at økning i klassestørrelser er en dårlig idé fordi større klasser gir dårligere resultater. Store klasser vanskeliggjør tilpasset og tilrettelagt opplæring, samt oppfølging, og gir dermed elevene dårligere vilkår for læring.

Det er en fullstendig ansvarsfraskrivelse av rikspolitikkerne å overlate dette ansvaret til kommunene og lokalpolitikkerne. Samfunnet fungerer ikke hvis man skal sitte i Stortings-salen og si «Det kan noen andre ta seg av. Det er ikke vår jobb». Jo, det er det faktisk.

Politikerne, både nasjonalt og lokalt, må bite i det sure eplet og ta ansvar. En norm for lærertetthet må innføres; og den må innføres på skolenivå. En kommune kan nemlig ha skoler med både store og små klasser, og dermed greit gjennomsnitt med lærere, men en skole med mange elever kan fortsatt ende opp med 0,03 lærer per elev. Konsekvensen av Stortingets ansvarsfraskrivelse er at altfor mange elever blir demotiverte, mister lærerlysten, blir mobbet, og i de verste tilfellene dropper ut. Det er de svakeste elevene som sitter med skjegget i postkassa når Stortinget velger å avvise sitt ansvar. Det kan vi ikke tillate.

Når både Utdanningsforbundets og Elevorganisasjonens medlemmer slår ettertrykkelig fast at høy lærertetthet er alfa og omega for elevenes læringsmiljø, må noen snart ta hintet.

Er kampen om skolen over?

● **Jon Severud**
forfatter og
pensjonert lektor
tidligere flere tillitsverv
i Utdanningsforbundet

ARKIVFOTO INGERJØRG JENSEN

«I enhver Kulturkamp vil det være om Skolen, at Hovedslaget kommer til at staa. Thi det er gjennom Skolen, at en Kulturretning gjennomtrænger den hele Slægt og gjennom de oppvoxende Generationer bereder sig til en Fremtid hos Folket.»
Biskop J.C. Heuch, i debatt med Johan Sverdrup, 1885

ILLUSTRASJON Tone Lileng | post@tonelileng.no

Stortingsdebattene siste år framviste en rørende tverrpolitisk enighet om større tillit til skolens folk. Slik sett er det vinteren 2017 tilsynelatende mer «ro» i skolen enn på tretti år, og kanskje, men bare kanskje, i flere politiske partier en spirende politisk erkjennelse av ideologisk feiltenkning. Hva partiene ønsker å sette «under debatt» før høstens stortingsvalg, gjenstår imidlertid å se.

Folk flest ønsker selvsagt en god skole. De mange årelange nasjonale debatter om skole og utdanning handlet imidlertid også om en politisk og ideologisk kamp. Det er det man pleier å kalle en dobbel agenda. Lærerprofesjonen er altså ikke paranoid om pedagoger innerst inne mistenker at det fremdeles finnes en annen skolepolitisk agenda enn å finne det beste middelet for å nå felles mål.

Den norske skolen må være et korrektiv til samfunnsoppløsende butikksnakk og forsvare enkeltmenneskets evne til å mestre livet. Barn og ungdom skal ikke bare omstøpes til arbeidskraft. Skolen skal både gi kunnskap og ferdigheter til et framtidig yrkesliv og ruste barn og unge til selvstendige samfunnsborgere. Den doble oppgaven, kunnskap og ferdigheter på den ene siden og danning til «gagns» mennesker på den andre, har helt siden salig Grundtvigs tid vært uatskillelige deler av en profesjonell lærerjobb. Det er ingen andre enn læreren som kan finne denne balansen

både for hver enkelt elev og for klassekollektivet som helhet. Dette kalles av mange for pedagogisk «takt».

Det har lenge pågått en stor internasjonal debatt i ulike universitets- og høyskolemiljøer om hvordan et historisk dannelsesideal kan beskyttes mot dagens vulgærøkonomiske tenkning.

I tiden etter terroren på Utøya kom det flere kritiske røster mot systemtenkning som gjør mennesker lite i stand til å handle selvstendig når uforutsette ting skjer. All fremtid er uvis. Ingen hadde forutsett murens fall i 1989, tsunamien i Det indiske hav i 2004, angrepene på World Trade Center i 2001, økende storbyterror og Utøya i 2011. Hva innebærer dette når det gjelder hva slags menneskelig egenskaper skolen må søke å bygge opp under?

Hva skjer når vi glemmer at produksjon av varer er noe annet enn å arbeide med mennesker? Hva skjer når menneskene i institusjonene, både pasienter, leger og pleiere, elever og lærere, blir redusert til sine trange roller som kjøpere og selgere? Hva slags virkninger oppstår når det ikke er effektivisering, men byråkratisering som blir resultatet? Er det ikke da en fare for at det også oppstår andre alvorlige virkninger, som avdemokratisering og faglig umyndiggjøring?

Det demokratiske underskuddet skolen opplevde under høyrebyrådet i Oslo lettet neppe rekrutteringen til arbeid i skolen. Her slo de negative konsekvenser av New Public Management (NPM) og mistillitsregimet inn med full kraft. Når arbeidsmengden økes, og det tradisjonelle verdigrunnlaget erstattes av et livsfjernt teknisk-økonomisk språk, utgjør valget mellom lojalitet oppover versus lojalitet overfor den enkelte elev et umulig dilemma. Langtidsvirkningene er demotiverte lærere, fallende personlig ansvarsfølelse og flukt fra fagene. Lønnsnivået for profesjonene i offentlig sektor hjelper heller ikke stort.

Byråkratiseringen rammer både enkeltkommunene og skolen selv. Norske kommuner må levere årlige tilstandsrapporter om arbeidet med allehånde kompetansemål, læringsmiljø, kvaliteten på opplæringen og elevens resultater, frafall og annen informasjon. Av disse tallrike kunnskapskildene er det bare én som ser ut til å mangle: Kunnskapen som læreren, den viktigste faktor for læringskvalitet, besitter.

«Kunnskap og ferdigheter på ene siden, og danning til «gagns» mennesker på den andre, har helt siden salig Grundtvigs tid vært uatskillelige deler av en profesjonell lærerjobb.»

Moderne rettsliggjøringstendenser fører til et enda mer overdrevet søkelys på «dokumentasjon» av redsel for klager og juridiske konsekvenser. Det vitner om en styringskultur der mistillit og rapportering erstatter fagkunnskap som alt finnes i organisasjoner med høyt utdannede profesjonelle medarbeidere. I stedet for å involvere denne kunnskapen i arbeidet, avprofesjonaliseres fagfolkene. Intern profesjonell sakkunnskap erstattes av kontroll og rapportering.

Slik ligger det mellom linjene at denne oppfatningen av styringskultur alltid handler om å øke byråkratiet. Byråkratibølgen med økende krav om dokumentasjon og måling er en alvorlig bivirkning av slik tekning. Systemene som er iverksatt, er umettelige i behov for stadig mer «styringsdata» fra skolene.

Samtlige av de nærmest utallige mål og delmål i Kunnskapsløftet er forskriftsfestet og omformer dermed den pedagogiske relasjonen til en juridisk relasjon. Dette har både personlige og samfunnsmessige konsekvenser.

Å utøve profesjonelt skjønn er alltid noe annet og mer enn å følge korrekt prosedyre. Praktisk kunnskap er ervervet gjennom erfaring, som på håndverkets område. Erfarne leger stiller mer presise diagnoser enn nybegynnerne, som bare har teoretisk kunnskap å bygge på før de har skaffet seg tilstrekkelig erfaringer.

Det er nødvendig med et visst byråkrati i et komplekst moderne samfunn. Det trengs kvalifiseringssystemer, former for kontroll og rapportering, juridiske vurderinger knyttet til personvern, data for statistikk og kontroll med bruken av fellesskapets penger. Spørsmålet er alltid hvor grensene for denne kontrollen bør gå.

Filosofen Zygmunt Bauman hevdet en gang at vi likevel ikke lenger lever i et samfunn som i hovedsak er basert på kontroll og disiplin. Nå er konsum og forførelse viktigere disiplinerende grep. Vi er i dag ikke lenger bare produsenter disiplinert i panoptiske institusjoner, men konsumenter som forføres gjennom en ustanselig strøm av nye mer eller mindre nyttige forbruksvarer, altså økolo-

gisk sett en totalt feil strategi. Forførelse har altså erstattet, eller komplettert er det kanskje riktigere å si, den gamle disiplinering av menneskene.

Dette kan også sees som to sider av samme sak. Vi er utsatt for begge typer disiplinering mekanismer på samme tid, disiplinerte produsenter på dagtid og forførte konsumenter etter arbeidstid. Forbrukerrollen, overopplyst for lenge siden, trenger langt inn i privatsfæren.

I «Ordene og tingene» (1966) analyserer filosofen og sosiologen Michel Foucault de tre sentrale humanvitenskapene biologi, økonomi og lingvistik. Disse tar for seg hver av de tre grunnleggende dimensjoner ved mennesket: Vi lever (biologi), vi arbeider (økonomi), og vi er språklige vesener (lingvistik, retorikk).

Dette har fellestrekk med den jødiske filosofen Hannah Arendts tredeling i privatsfæren, produksjonssfæren og den politiske sfære. Når samfunnet blir fullstendig kolonisert av en bestemt form for økonomisk tenkning, erstattes politisk og demokratisk aktivitet av en form for nasjonal husholdning. Her får den økonomiske egeninteressen en overordnet posisjon. En tenkning som reduserer enkeltmenneskets frihet til utelukkende et spørsmål om realisering av private interesser, inviterer imidlertid verken til mangfold eller nasjonalt fellesskap.

Mennesket realiserer individuell frihet mange andre steder enn på markeder som konsumenter og forbrukere, ikke minst når man er frigjort fra den private sfære og fra produksjonslivets handlingsmønstre. Vi er både disiplinerte produsenter på dagtid og forførte konsumenter etter arbeidstid. Forbrukerrollen trenger langt inn i privatsfæren. Men frihetens område, slik Hannah Arendt ser det, ligger altså et tredje sted, i det politiske i vid forstand, det vil si i samhandling i det sivile samfunn.

Det er i handlingen med andre og i hendelser i møtet med andre, der vi deltar som likeverdige mennesker, at identitet dannes og den menneskelige frihet kan realiseres, noe som antydes i Martin Bubers distinksjon mellom Jeg, Du og Det, eller Emmanuel Lévinas «den annens ansikt». Hvor oppdras så menneskene til frie borgere eller «gagns menneske i heim og samfunn»? Er det ikke nettopp gjennom familien, i det sivile samfunn og utdannelseinstitusjonene?

Skal slike overordnede frihetsidealer realiseres, kan ikke mennesket bare reduseres til den trange rollen som kunde i økonomiske kretsløp. Altså blir det avgjørende for både forskere, byråkrater, politikere og lærere å forholde seg til skillet

mellom tilpasning og danning, slik Jon Hellestnes formulerer det:

Den veltilpassede «utfører dei funksjonane han har fått tildelt utan å tenkje særleg mykje over kva slags maktforhold og kva slags sosiale prosessar han med det opprettheld og stadfester.» (Hellestnes 1992) Dette betimelige skillet gjelder ikke minst embetsverk og politikere som nyter fjernhetens privilegium. Solid utdannet embetsekspertise samt andre grå eminenser i trygge byråkratiske mellomledd, er verken forankret i en pedagogisk profesjonsutdannelse eller gjennomført profesjonell praksis.

Siv Jensen har offentlig uttalt at Margaret Thatcher¹ på mange områder har vært hennes forbilde. Betyr så dette at hun mener at det heller ikke i skolen, på eldreinstitusjoner og sykehus eksisterer noe fellesskap?

Ideene om fellesskap har preget skolen i alle år, og disse ideene er langt fra særnorske. Men umoderne er de på ett vis. De har sine røtter i den greske og romerske antikken, og har preget europeisk filosofi og skoleforskning i drøyt to tusen år. Også i dag vet enhver elev og enhver foresatt at skolen er et samfunn, et skolesamfunn som det jo naturlig nok het en gang.

Til denne alarmerende markedsjøringen har Inge Eidsvåg, til og med på Utdanningsdirektoratets egne hjemmesider (!), lansert et motsvar. Her presenteres en helt motsatt konklusjon med skarp brodd mot lite gjennomtenkte og uholdbare premisser for kunnskapspolitikken i landet vårt. Vil regjeringspartiene Høyre og Fremskrittspartiet så forlange at et potensielt krigsskrift mot blåblå ideer må fjernes fra de nasjonale hjemmesidene? For Eidsvågs skole skal jo nettopp ikke gjøres om til en markeds plass. Det handler ikke om bruk eller forbruk av helse- og utdanningstjenester, men om å bygge samfunn og oppdra myndige mennesker som skal leve i sammen i samfunn:

«Skolen verken bør eller kan konkurrere med forbrukersamfunnets fascinasjonskultur, men være et alternativt og en motvekt. Skolens feste må være i opplysningssamfunnets ideal om å utdanne myndige mennesker; mennesker som er opptatt av noe annet enn å maksimere egen lykke, velge fra øverste hylle eller bygge seg selv som merkevare.

Der markedet lovpriser tilpasningsdyktighet og moralsk mobilitet, bør skolen stå for fasthet, utholdenhet og lojalitet. Der omgivelsene dyrker idealet om å være «sin egen lykkes smed», bør skolen oppøve til «beskjedenhet, samdrektighet

«Å utøve profesjonelt skjønn er alltid noe annet og mer enn å følge korrekt prosedyre.»

¹ Vi husker en av hennes spissformuleringer: «There is no such thing as society ...»

Kronikk

Hvis du emner på en kronikk, er det lurt å presentere ideen for redaktør Knut Hovland kh@utdanningsnytt.no.

Utgangspunktet er at temaet må være interessant og relevant, og språket godt og forståelig, for en bredt sammensatt lesergruppe. Stoff som bygger på forskning, må være popularisert. Det betyr blant annet at forskningsresultatet er det sentrale i teksten, og at det som handler om metode, har en svært beskjeden plass. Lengden kan være mellom 12.500 og 17.000 tegn inklusive mellomrom. Litteraturliste og henvisninger må være inkludert i antallet tegn. Eventuelle illustrasjoner må ikke sendes limt inn i wordfilen, men separat som jpg- eller pdf-filer.

og hjelpsomhet». Der media lokker med penger og berømmelse, bør skolen simulere vitebegjær og kunnskapsglede.»

Mennesket er født sosialt. Språkkinnlæring hos små barn er først og fremst innrettet mot å tre i relasjon til andre; far og mor, andre nære voksne, andre barn. Ikke et eneste normalt fungerende menneske er en uavhengig og isolert Robinson Crusoe på en øde øy. Vi er født inn i fellesskap. Våre viktigste egenskaper utvikles gjennom relasjoner til andre, slik den svenske dikteren Kerstin Ekman vakkert formulerer dette «ikke-eksisterende» alternativet som høyrepolitikere har erklært som avdødt:

«Vi låner alt av hverandre. Alt. Vi låner ild for å få lys og varme. Allerede den første natt løper vi med bare ben mellom husene, bare med et sjal over skuldrene og låner av hverandre. Vi må låne vann når brønnene tørres ut. Innerst i meg er det kraftige kilder. Men jeg kan bare vekke dem til live ved å låne. Du må først væte den uttørrede jord. Så finner vannet vei opp for å møte vann. Vi har allting selv. Men vi låner det av andre. Vi kom hit ned for å leve våre liv sammen med andre.»

I dagens politiske diskusjon ser vi dessverre liten vilje til å ripe litt i banal nyliberal ideologi som forutsetter at mennesket i sin essens er egoistisk, hedonistisk og konkurrerende. Dette stakarslige menneskesynet er både stikk i strid med seriøs vitenskap og hverdagslig forståelse hos folk flest. Alle i ethvert lokalsamfunn vet at det finnes mange samarbeidende dugnadsmennesker som på ulike måter arbeider for å skape gode lokalsamfunn uten at målet for slikt arbeid er personlig profitt eller å skape «goodwill» i lokalsamfunnet ved å fremheve seg selv.

Vi vet innerst inne alle at en betydelig del av vårt «selv» er det givende, delende, samarbeidende og kreative mennesket. Selvsagt er også mennesket til tider et slags homo economicus som tenker strategisk når det gjelder egeninteresse, for ethvert menneske har to sider. Vi er disponert for toleranse, vennlighet, sjenerøsitet og ydmykhet, men også selvdyrking, brutalitet, grådighet og gjerrighet.

Men nå er vår offentlige politiske samtale kolonisert av markedsliberalismens konkurranse-fundamentalisme. Det tynne forsvaret av dogmatikken er for eksempel idrettslig kappestrid. Er dette noe bevis for at menneskets overveiende atferd er styrt av en sterk egosentrisitet? Er det ikke i like høy grad homo ludens, det lekende mennesket, vi her snakker om?

«(...) Tidsåndens ensidige konkurransementallitet gjennomsyrrer livene våre. Den kommersielle kulturen med en vinner og tusen tapere møter oss fra morgen til kveld; Fra streben etter rikdom og anerkjennelse, vinnerkulturen, skjønnhetsjaget og utstemmingsprogrammer, og alt er til salgs. Samfunnsmessige og sosialpolitiske problemstillinger forenkles med henvisning til eliteidrett, hvor alt som kjent går ut på å vinne, ta gull», skriver Dag Hessen².

Hvorfor sto det så ikke noe om det konkurrerende mennesket i den overordnede læreplanen i den gamle generelle del av læreplanen? Hvorfor blir egoistiske handlinger så ofte tatt til inntekt for naturen, mens medmenneskelige hensyn og solidaritet blir betraktet som en del av kulturen? Kunne det ikke like gjerne vært omvendt, at vi er født sosiale og solidariske, men samfunnet gjør oss egoistiske?

Synet på individualisme og konkurranse som menneskesamfunnets tyngdekraft begrunnes med naturen. Tanken om konkurransen som urinstinkt er imidlertid ingen naturlov, det er snarere falsk bevissthet, altså ideologi. Den har sin opprinnelse i, og drives av, nyliberalistisk økonomi og den privilegerte maktelitens interesser.

Dag Hessen og andre biologer viser det åpenbare: Naturen kan verken begrunne konkurranse, kapitalisme, egoisme eller allmenn faenskap. Naturens verden er ingen idyll, men det er lett å finne elementer som samarbeid, fellesskap og solidaritet. Egoisme kan fungere for individet, men straffer seg for et samfunn. Det er altså en ren bløff å bruke naturen til å begrunne konkurransesamfunnet og markedsfundamentalismens fortreffelighet.

Samfunnet, ikke minst gjennom barnehagen og skolen, skal lære individene å se ut over kortsiktige egoistiske behov. Å oppføre seg sosialt er en læringsprosess og ikke en genetisk prosess. Genetikk er en viktig vitenskap, men genene er ikke steintavler som styrer livene våre på ferdigskrevet, deterministisk vis. Samfunnet skapes av menneskene, ikke av genetiske algoritmer.

Menneskeindividene er enkeltvis tjent med samarbeid, fellesskap og solidaritet. Solidaritet er ikke en selvutslettende, oppofrende øvelse. Vi er så avanserte at vi kan utvikle et skummelt virus som heter empati. Biologisk er vi dyr, men har altså kommet oss opp fra havet, hoppet ned fra trærne og tatt voldsomme sprang. Vi har skaffet oss språk, og kan dermed bevisstgjøre oss om verdien av solidaritet og samhold.

Litteratur:

Emmanuel Levinas: Den Annens humanisme. Aschehoug, Oslo 1996.

Einar Øverenget: Hannah Arendt. Universitetsforlaget 2001.

Zygmunt Bauman: Flytende modernitet. Vidarforlaget 2006.

Martin Buber: Jeg og du. De norske bokklubbene 2003.

Inge Eidsvåg: Læreren. Cappelen 2000.

Michel Foucault: Biopolitikkens fødsel. Hans Reitzels forlag 2009.

«Egoisme kan fungere for individet, men straffer seg for et samfunn.»

¹ Dag Hessen og Thomas Hylland Eriksen: Egoisme, Aschehoug 1999

Tynset kommune er regionsenteret i Nord-Østerdal. Tynset har «byens funksjoner» med variert servicetilbud, men uten stress og mas. Lokalsjukehus, barnehager, skoler, helsetjenester, gode boligområder og et allsidig kulturtilbud er blant de tjenestene som kommunens vel 5500 innbyggere nyter godt av og setter pris på. Vår visjon er: Tynset for alle. Våre verdier er: Trygghet, inkludering, puls og optimisme. Vårt motto er: «Kjem 'n til Tynset så trivs 'n.»

Tynset kommune har ledig stilling:

Rektor Tynset barneskole

Skolen har, pr. januar 2017, 367 elever på 1.–7. trinn. SFO-tilbud. Skolen er en del av et stort og kompakt skolemiljø midt i regionsenteret, med ungdomsskole, videregående skole, 3 idrettshaller, svømmehall, skøytebane, lysløype, skileikområde og Tuftepark.

Tynset kommune ønsker å vekke oppmerksomhet som en positiv og utviklingsorientert skolekommune.

Søknadsfrist: 24.02.2017

Fullstendig utlysningstekst:

www.tynset.kommune.no – Ledige stillinger

Ledige stillinger

GRUNNSKOLEN I BODØ UNDERVISNINGSTILLINGER FRA 01.08.17

Vil du være med å bidra til at våre barn står best mulig rustet til å møte framtidens behov både faglig og sosialt?

Vi kan tilby en utfordrende og spennende jobb i byen som er kåret til Norges mest attraktive by.

Bodø kommune strekker seg fra Kjerringøy i nord til Skjerstad i sør og har et mangfold av skoler, fra store sentrumsskoler til mindre skoler utenfor sentrum og i Bodøs skjærgård.

Bodø kommune er en aktiv og målrettet skoleeier med sterkt fokus på å øke elevenes læringsutbytte. Vi ønsker oss faglig dyktige pedagoger med samarbeidsevne og endringsvilje.

**Søknadsfrist
16.03.2017**

Mer info/søknadsskjema på vår nettside, under ledige stillinger.

www.bodo.kommune.no

Oppegård
kommune

www.oppegard.kommune.no

Oppegårdskolen trenger flere dyktige lærere

Fra 1. august 2017 har vi ledige stillinger ved alle våre barne- og ungdomsskoler. Vi søker lærere som bygger gode relasjoner og bidrar til et godt læringsmiljø.

Se hele utlysningen på nettsidene våre.

Søk innen 27. februar!

SIGDAL KOMMUNE

Lærerstillinger

I Sigdalskolen kan det for skoleåret 2017/2018 bli et antall ledige lærerstillinger, faste og vikariat, fra 01.08.2017. Det er ønskelig med bred kompetanse innen fag som undervises i grunnskolen. Personlig egnethet vil bli vektlagt.

Henvendelse om stillingene kan rettes direkte til skolene ved rektor: Nerstad skole: 32711458, Prestfoss skole: 32711990, Eggedal skole: 32711460, Sigdal ungdomsskole: 32711456 eller til skolekontoret på tlf. 32711400.

Det vil bli krevd politiattest ved tilsetning slik Opplæringslovens § 10-9 krever. Sigdal kommune kan være behjelpelig med å skaffe medarbeidere hus og barnehageplass.

Vi ønsker deg velkommen som søker til Sigdalskolen – en skole i utvikling!

Søknad med CV og kopi av attester/vitnemål sendes:
Rådmannen i Sigdal, 3350 Prestfoss,
innen 25. februar 2017.
Attester/vitnemål returneres ikke.

● Se flere ledige stillinger på **Lærerjobb.no**

Ledige stillinger i skole og barnehage

Grunnskole

Det er ledig et uspesifisert antall faste lærerstillinger fra 01.08.17, samt vikariater for skoleåret 2017–2018.

Barnehage

Det er ledig et uspesifisert antall faste barnehagelærer-pedagogiske lederstillinger fra 01.08.17, samt vikariater for barnehageåret 2017–2018

Søndre Land kommune tilbyr:

Gode kontaktlærertillegg i skolen. Gode tillegg for pedagogiske ledere samt høyskoletillegg i barnehage. Deltakelse i nasjonale og regionale satsinger. Skoler og barnehager der fysisk aktivitet og friluftsliv har en sentral plass.

Vi søker personer som vektlegger den gode relasjon i kombinasjon med faglig kompetanse og engasjement.

For fullstendig utlysningstekst og elektronisk søknad:
www.sondre-land.kommune.no

Søknadsfrist 03.03.2017

~~~~~
SØNDRE LAND KOMMUNE

Ledige stillingar i Hallingdal

Det vil bli ledige stillingar i skular og barnehagar i Hallingdal frå 01.08.17.

For informasjon, sjå heimsida til kommunane:

Flå kommune	www.flaa.kommune.no
Nes kommune	www.nes-bu.kommune.no
Hemsedal kommune	www.hemsedal.kommune.no
Gol kommune	www.gol.kommune.no
Ål kommune	www.aal.kommune.no
Hol kommune	www.hol.kommune.no

Felles søknadsfrist 10.03.17

Høgskolen i Østfold

Vil du bli **lektor** med **mastergrad i språk**?

Vi tilbyr Masterstudium i fremmedspråk i skolen, med fordypning i engelsk, fransk eller tysk.

Studiet er nettbasert, fleksibelt og praksisnært.

Mer informasjon om denne utdanningen og andre studier på
hiof.no/studier

SØKNADSFRIST
1.MARS

Les **UTDANNING** som eblad

Ebladet finner du på
utdanningsnytt.no

God lesing!

www.utdanningsnytt.no

Hanna-Cecilie Gram Jemtegaard | juridisk rådgiver
i Utdanningsforbundet

FOTO: LINE FREDHEIM STORVIK

Forslag til nye regler om elevenes skolemiljø

I april 2016 la regjeringen frem et forslag om å endre opplæringslovens regler om skolemiljø.

Lovforslaget er en oppfølging av NOU 2015:2 Å høre til. Virkemidler for et trygt psykososialt skolemiljø (Djupedal-utvalget) og høringsinnspillene fra denne. Hovedformålet med lovforslaget er å styrke elevenes rettssikkerhet og å sikre bedre regelverksetterlevelse i sektoren. Reglene skal bli mer brukervennlige, lettere å forstå og lettere å følge.

Denne artikkelen inneholder en kort redegjørelse av de viktigste forslagene til endringer i opplæringsloven kapittel 9a.

Det følger av opplæringsloven paragraf 9a-1 at alle elever har rett til et godt psykososialt skolemiljø. Departementet foreslår å videreføre denne individuelle rettigheten, men ønsker blant annet å presisere at elevene har rett til et «trygt» og godt skolemiljø.

I dag har de tilsatte ved skolen en handlingsplikt ved kunnskap eller mistanke om at en elev blir krenket. Plikten består i å undersøke saken og varsle skoleeier. Dersom det er nødvendig og mulig, skal den tilsatte selv gripe inn. Skolen skal behandle saken etter forvaltningslovens regler om enkeltvedtak dersom foreldrene eller elevene ber om tiltak som gjelder det psykososiale miljøet. Det foreslås å erstatte gjeldende handlings- og vedtaksplikt med en ny aktivitetsplikt. Formålet med aktivitetsplikten er å pålegge skolens ansatte plikt til å utføre ulike aktiviteter for at eleven skal kunne ha det trygt og godt på skolen. Forslaget innebærer også at skolen ikke lenger skal ha en plikt til å fatte enkeltvedtak når en elev eller foreldrene ber om tiltak knyttet til skolemiljøet.

Lovforslaget inneholder en skjerpet aktivitetsplikt for tilfeller der ansatte i skolen krenker elever. Departementet peker på at det vil være klart i strid med lærerens yrkesetiske standard og rolle som lærer å krenke en elev, og at dette vil være et grovt tillitsbrudd og en uakseptabel atferd for en lærer. Atplikten er skjerpet, innebærer at rektor straks skal varsles når en tilsatt får mistanke om eller kjennskap til at en tilsatt krenker en elev. Rektor skal på sin side varsle skoleeier.

Etter dagens regler kan elever og foreldre klage på skolens enkeltvedtak til fylkesmannen. Det kan også klages på at skolen ikke har fattet enkeltvedtak. Det foreslås en ny håndhevingsordning der elever og foreldre kan melde en sak inn for fylkesmannen uten å måtte gå veien om å klage på et enkeltvedtak.

Forslaget innebærer også å gi fylkesmannen flere sanksjonsmidler enn etter dagens ordning. Fylkesmannen får hjemmel til å gi pålegg om retting og pålegg om tiltak dersom brudd på aktivitetsplikten ikke fører til en endring i elevens skolehverdag. Det foreslås også en hjemmel for at fylkesmannen kan gi kommunen dagbøter som et pressmiddel i fastlåste enkeltsaker. Det legges opp til at Utdanningsdirektoratet blir klageinstans for fylkesmannens avgjørelser.

I dag finnes det ingen tilsvarende regler i barnehageloven. Selv om regjeringen mener at arbeidet mot mobbing må starte i barnehagen, foreslås det ingen endringer i barnehageloven.

Regjeringens lovforslag har høringsfrist til den 1. august 2016. Det er derfor usikkert når lovprosessen vil være gjennomført, og hva det endelige resultatet vil bli. Inntil videre må vi forholde oss til de gjeldende reglene i opplæringsloven kapittel 9a. Vi vil komme tilbake med mer informasjon dersom de nye reglene blir vedtatt av Stortinget.

«Lovforslaget inneholder en skjerpet aktivitetsplikt for tilfeller der ansatte i skolen krenker elever.»

Fra forbundet

● Utdanningsforbundet

Hege Valås | nestleder

FOTO TOM-EGIL JENSEN

Ulv, ulv

En vittig-Per tvitret nylig «Kan man skyte ulv med kulturkanon?» Det var muligens ment som en karakteristikk av våre lokale avisdebatter på nyåret. Men er det noen sammenheng mellom de to sakene – altså mellom ulv og kulturkanon? Og kan det ha noe for seg, det noen hevder, at begge disse sakene er beslektet med de populistiske strømninger som har banet veien for Trump til Det hvite hus?

I de siste tiår har mange vestlige regjeringer valgt en kurs som har ført til at store befolkningsgrupper føler seg oversett. Frustrasjonen dette har skapt, har gitt høyrepopulismen næring. Den har åpnet et rom for dem som, med paroler om antielitisme og det nasjonale, spiller på lengselen etter handlekraft og den faste styring. De som svekker tilliten til samfunnets demokratiske institusjoner, inkludert den kritiske presse, og som velger å godta autoritære regimer når bare de får en opplevelse av at noe faktisk skjer.

Men hva har dette med vår debatt å gjøre? En sammenheng handler om identitet, om et behov for å beskrive det nasjonale, i møte med immigrasjon og globalisering. Forslaget om en norsk kulturkanon kom ikke fra noen høyreekstremist eller innvandringsmotstander. Det kom fra en reflektert kunnskapsminister, som også leder Høyres programkomité, altså Torbjørn Røe Isaksen. Når han finner grunn til å løfte akkurat dette, har det kanskje en sammenheng med Høyres behov for å være synlige i spørsmålet om det nasjonales plass i vår tid. Rett og slett fordi denne tematikken opptar mange.

En annen sammenheng handler om folkelighet versus elite. I sin kjerne handler ikke den norske ulvedebatten bare om ulv og om menneskers frykt for ulven. Den handler vel så mye om hvem som skal ta beslutninger om lokal naturforvaltning, og om en opplevelse i distriktene av å bli overstyrt av besserwissere fra

hovedstaden. Temperaturen i debatten viser dette. Spenningen mellom sentrum og distrikt er en tematikk som opptar mange og som lenge har vært synlig i norsk politisk debatt.

Dette skal vi ikke kimse av. Politiske kommentatorer peker på at disse sammenhengene også kommer til å sette et tydelig preg på vårt eget stortingsvalg – og dermed på den valgkampen vi har foran oss.

Det er noe nesten naivt sårbart i et styresett som forutsetter en sannferdig og respektfull offentlig samtale, der argumentenes kvalitet og oppslutning skal være grunnlaget for de beslutninger som fattes. Demokrati tar tid. Det skal være rom for tvil. Innvendinger skal aktivt hentes inn, lyttes til og overveies. Store endringer forsøkes forankret i brede konsensusprosesser. Er det sterk opposisjon, går man mer forsiktig fram.

Det er disse demokratiske styringsprinsippene som i dag er under press, mange steder i verden.

Jeg tror det er mulig å bygge veldig breie og sterke allianser mot den ekstreme populismen. Det er når de ansvarlige demokratiske kreftene splittes, at den negative utviklingen virkelig kan skyte fart. Nå er det nødvendig at partier med et oppriktig demokratisk fundament, både på høyre- og venstresiden, evner å stå sammen. Fagbevegelsen bør også kjenne sin besøkelsestid. Ikke minst fordi vår bevegelse vil være blant de første ofre for en ekstrem populisme.

Vi bør derfor stille oss selv spørsmålet: Hva kan vi bidra med for å styrke den breie alliansen vi trenger? Og et av svarene må være at vi har høy terskel for å utpeke meningsmotstandere som populistere. Vi bør i stedet anstrenge oss for å høre hva de andre sier, og nedkjempe de argumentene vi finner urimelige.

«Demokrati tar tid. Det skal være rom for tvil.»

Vi skal samarbeide om profesjonsutvikling

Utdanningsforbundet, KS og Skolelederforbundet vil styrke profesjonsfellesskapet i barnehager og skoler.

Sammen med KS og Skolelederforbundet har Utdanningsforbundet fått laget et hefte som kan inspirere og være til nytte i arbeidet med profesjonsutvikling. Det ble lansert på et felles frokostseminar 27. januar.

Styrke profesjonsfellesskapet

KS, Skolelederforbundet og Utdanningsforbundet har et felles ønske om å styrke profesjonsfellesskapet. KS og Utdanningsforbundet ga i 2011 ut heftet «Sammen om god utdanningsledelse». Det nye heftet om profesjonsutvikling legger i større grad enn tidligere vekt på det profesjonelle læringsfellesskapet og profesjonalisering innenfra.

De tre organisasjonene ønsker å se på hvordan de tillitsvalgte og profesjonen, inkludert barnehageledelsen og skoleledelsen, kan

samarbeide om utviklingsprosesser. Hvilke utfordringer og muligheter ligger i å utvikle et profesjonsfellesskap sammen?

– Dette handler om å gå sammen for god utdanningsledelse. Ledelse er en forutsetning for å få utviklet gode profesjonsfellesskap, sier Utdanningsforbundets leder Steffen Handal.

Profesjonalisering innenfra

I 2016 la et ekspertutvalg frem rapporten «Om lærerrollen», og utvalget var opptatt av hvordan denne rollen, lærerprofesjonen og profesjonsfellesskapet kan utvikles og styrkes.

I det nye heftet vises det flere steder til denne rapporten, og det står blant annet: «Ekspertutvalget anbefaler at ledelsens rolle som

mentor for profesjonelle yrkesutøvere som inngår i et profesjonsfellesskap, bør styrkes, at fellestid i større grad bør brukes på arbeid som er ment å styrke kvaliteten på praksis, og at det må legges til grunn en aksept for profesjonelt handlingsrom».

Vil bidra til gode prosesser

Som det også heter i heftet, er det slik at «God utdanningsledelse som skal legge grunnlag for involvering, medskapning og kvalitetsfremmende arbeid, krever mye av både ledelsen og de tillitsvalgte».

– Lærerrolleutvalget har skapt vind i seilene for uttrykket profesjonalisering innenfra. Det er vi glade for. Det ligger en anerkjennelse av lærerprofesjonen der – sammen med en klargjøring av ansvar. Vår yrkesutøvelse må hele tiden utvikles, sier Handal og fortsetter:

– På vegne av over 8000 leder-

medlemmer og 162.000 andre medlemmer vil jeg si at vi skal gjøre vårt for å få til gode prosesser for profesjonsutvikling. Vi ønsker for eksempel å få til regionale og lokale seminarer og stimulere til aktiviteter ute på kommune- og arbeidsplassnivå.

Nå kan du teste våre nye nettsider!

Vi lanserer Utdanningsforbundets nye nettsider fram mot påske.

Du kan allerede nå gå inn på beta.utedanningsforbundet.no og gi oss tilbakemeldinger på det vi har på plass så langt.

Det er ikke alltid det lønner seg å gjøre alt på en gang, så vi lanserer derfor de nye nettsidene i flere faser.

Betalansering: Før vi skifter ut hele nettstedet, lar vi deg prøve deg frem på [www.beta.utedanningsforbundet.no](http://beta.utedanningsforbundet.no). Her er mye på plass allerede, men vi vil gjerne ha tilbakemeldinger på innhold som eventuelt mangler eller funksjonalitet som ikke fungerer optimalt.

Hovedlansering: Beta.utedanningsforbundet.no vil leve ved siden av eksisterende sider til rundt midten

av mars. Deretter blir betasiden til nye www.utedanningsforbundet.no. Påloggingsdelen med en helt ny Min side kommer på plass ved denne overgangen – da kan du også bruke bank-ID for å logge deg på, noe vi håper vil gjøre pålogging enklere for medlemmer og tillitsvalgte.

Lansering av klubbsider: I løpet

av mars kommer også løsningen for egne sider for klubbene. Klubbene har hatt liten digital støtte til nå, men nå får alle klubber sitt eget område. Her kan leder av klubben innkalle til møter eller sende beskjeder direkte til klubbens medlemmer, uten å måtte bruke arbeidsgivers e-postsystemer.

Gå inn på beta.utedanningsforbundet.no og se selv!

Disse sidene er utarbeidet av kommunikasjonsavdelingen i Utdanningsforbundet.

Kamp mot økt komm

– Å hindre flere kommersielle aktører i å etablere seg innen barnehage og skole må være hovedmålet, sier Steffen Handal om Utdanningsforbundets nyreviderte strategier mot kommersialisering.

Kommersielle aktører har fått stadig større innpass i barnehagene og skolene i Norge de siste årene. Derfor tydeliggjør Utdanningsforbundet nå motstanden mot denne utviklingen i form av reviderte strategier som skal spisse hele organisasjonens arbeid mot kommersialisering.

På Utdanningsforbundets siste landsmøte ble det vedtatt at organisasjonen, på alle plan, skal arbeide mot økt privatisering, konkurranseutsetting og kommersialisering.

Som en del av dette arbeidet har strategiene mot økt privatisering og kommersialisering av barnehager og skoler nå blitt revidert for å tydeliggjøre motstanden mot kommersielle krefters innflytelse. I de reviderte strategiene setter Utdanningsforbundet opp mål og virkemidler for dette arbeidet.

Flere kommersielle

Antall barnehager drevet av kommersielle aktører har økt kraftig de siste årene. Samtidig får kommer-

sielle større innflytelse over innholdet og det pedagogiske opplegget i barnehagene og skolene.

– Dette er en del av en global trend der kommersielle selskaper ikke bare driver barnehager og skoler, men også i stor grad påvirker innholdet og pedagogikken, sier leder i Utdanningsforbundet Steffen Handal.

Denne påvirkningen kan for eksempel skje gjennom pedagogiske programmer eller utformingen av tester. – Slik kommersialisering i barnehagen og skolen vil svekke både den demokratiske kontrollen av utdanningen og lærerprofesjonen sin rolle. Våre reviderte strategier vektlegger i større grad arbeidet mot denne typen kommersialisering i og av barnehager og skoler, sier Handal.

Pengene skal gå til barna

– Hensikten med vårt arbeid mot kommersialisering er å sikre at offentlige velferdsmidler kommer barn og unge til gode. Vi vil også sikre at offentlige myndigheter beholder kontrollen med barnehagene og skolens kvalitet og innhold. Gjennom strategiene skal vi synliggjøre lærerprofesjonens rolle og innflytelse for å sikre likeverdighet og kvalitet i utdanningen. Vi skal også jobbe for å sikre ansatte i private barnehager og skoler like gode lønns- og arbeidsvilkår som dem som jobber i det offentlige, sier Handal.

Utdanningsforbundet mener at all utdanning i barnehage og skole skal være et offentlig velferdsgode, tilgjengelig for alle. Utdanningsforbundet mener at private barnehager og skoler må drives

på et ideelt grunnlag for å ha rett til støtte fra det offentlige.

Likeverdige lønns- og arbeidsvilkår

– Ansatte i private barnehager og skoler skal ha likeverdige lønns- og arbeidsvilkår som ansatte i offentlige barnehager og skoler. Gjennom strategiene mot økt privatisering skal vi jobbe for en offentlig utdanningssektor med gode lønns- og arbeidsvilkår for alle, avslutter Handal.

Som en del av arbeidet mot økt privatisering og kommersialisering vil Utdanningsforbundet utarbeide et ressurshefte som skal være et hjelpemiddel i til-litsvalgte arbeid med strategien. Ressursheftet skal både orientere om relevant lov- og regelverk, samt ta for seg erfaringer og tiltak knyttet til arbeidet mot privatisering og kommersialisering.

● Hva er forskjellen mellom privat, kommersiell og ideell?

Private skoler og barnehager omfatter både ideelle og kommersielle eiere. De ideelle eierne driver skole eller barnehage ikke for profitt, men har andre mål for sin virksomhet. Ideelle eiere kan for eksempel drive skoler på et alternativt pedagogisk grunnlag. Kommersielle aktører har derimot fortjeneste som viktigste formål.

Du finner våre strategier under privatisering på udf.no

32 prosent rabatt på private forsikringer hos Tryg

Hytteforsikring får du 32 prosent medlemsrabatt på hos Tryg Forsikring. FOTO:STOCKPHOTO

Visste du at som medlem i Utdanningsforbundet får du 32 prosent rabatt på alle dine private forsikringer hos Tryg Forsikring, som for eksempel hytte-, båt- og husdyrforsikring? Ønsker du å forsikre bilen eller huset ditt, får du Utdanningsforbundets bil- og husforsikring med egne vilkår og priser. De private forsikringene bestilles og administreres hos Tryg. De kollektive forsikringene, som blant annet innbo-, reise- og uføreforsikring, bestiller du fortsatt hos Utdanningsforbundet. Har du privat forsikring i Tryg, får du automatisk tilgang til Tryg Pluss-programmet, som blant annet tilbyr gratis bolighjelp, psykologhjelp og tilgang til Trygs håndverkernettverk.

Les mer på udf.no/privateforsikringer

mersialisering

Utdanningsforbundets leder, Steffen Handal, varsler tøffere kamp mot kommersialisering av utdanning.
FOTO STIG WESTON

Bestill plakater til Barnehagedagen

Nå kan du bestille plakater til Barnehagedagen som arrangeres 14. mars. Slagordet i år er «Vi vil leke».

Leken og det å ha noen å leke med, er det som barn selv sier er viktigst for å trives.

Barnehagedagen markeres i mars hvert år. Det er Utdanningsforbundet, Fagforbundet og Foreldreutvalget for barnehager (FUB) som sammen står bak markeringen. Formålet er å synliggjøre hva barna får oppleve, erfare og lære i barnehagen. Barnehagedagen kan bidra til å spre kunnskap om barnas barnehagehverdag og barnehagens innhold.

Bestillingsfristen for materiell er tirsdag 7. mars 2017. Materialet sendes ut puljevis, slik at det kan drøye litt før dere får plakaten tilsendt.

Du kan bestille på www.udf.no/plakatbhgdag2017

Kurs

I løpet av skoletiden blir lekende barn til engstelige og stressede tenåringer. FOTO INGRAM

Stress, press og læring. Når kroppen sier ifra

10. mars inviterer vi til et svært relevant kurs i Lærernes hus. De siste årene har vi hatt en alvorlig økning i antall barn og unge som legges inn ved Rikshospitalet for sammensatte komplekse psykosomatiske tilstander. Økende press og angst gjør at læring blir vanskelig. I løpet av skoletiden blir lekende barn til engstelige og stressede tenåringer. Denne felles utfordringen for skolen, foreldre og helsevesen må tas på alvor, og kurset tar opp hvordan dette kan gjøres. Kurset er et samarbeid mellom Utdanningsforbundet og Oslo Universitetssykehus, Rikshospitalet. Det er de fremste forskerne på feltet som kommer til Lærernes hus denne dagen: Trond Diseth, Stein Førde, Ingrid Grasdal og Per Brodal. Meld deg på i dag!

Vurderingsarbeid i barnehagen

14. mars arrangerer vi kurs i Kristiansand for ansatte i barnehagen. Departementet har fremmet et forslag om å forankre barnehagens ansvar for vurdering i barnehageloven. Dette har blant annet ført til en debatt om hvem som skal velge metode og verktøy i vurderingsarbeidet – barnehageeier eller den pedagogiske ledelsen i barnehagen. Utdanningsforbundet vil gjennom kurset fremme diskusjon og kunnskapsutvikling på dette området. Barnehagelærerprofesjonen må selv gi de gode svarene på hvordan vi følger med på barns utvikling og hjelper de barna som trenger noe ekstra. Kursholderne er Turi Pålerud og Morten Solheim.

Les mer på www.udf.no/kurs

Kun 8.995,-
Enkeltromstillegg kr 995.-

I samarbeid med Utdanning

Italia for alle sanser

Smak, kjenn, duft, se og lytt til Italia, når vi tar deg med til en unik tur. Vi er på jakt etter det ekte Italia

Gastronomien, skjønnheten og tallrike severdigheter finner vi i Umbria. I Trevi hvor vi bor ligger gastronomi og kokkekunst i hjertet til de lokale.

INKLUDERT I PRISEN:

- Fly Oslo-Roma t/r
- Transfer pluss alle skatter og avgifter
- 4 netter på Antica Dimora alla Rocca****
- 4 x frukost (2.-5. dag)
- 4 x lunch med vin (1.-4. dag)
- 4 x middag med vin (1.-4. dag)
- Byrundtur i Trevi
- Byrundtur i Macerata
- Besøk ved Adriaterhavet
- Byrundtur i Gubbio
- Byrundtur i Spoleto
- Norskstalende reiseleder på hele reisen

Vitus
REISER FOR VOKSNE

Les mer og bestill på www.vitusreiser.no/ut
eller ring 09215 (man-fre 0830-1530)